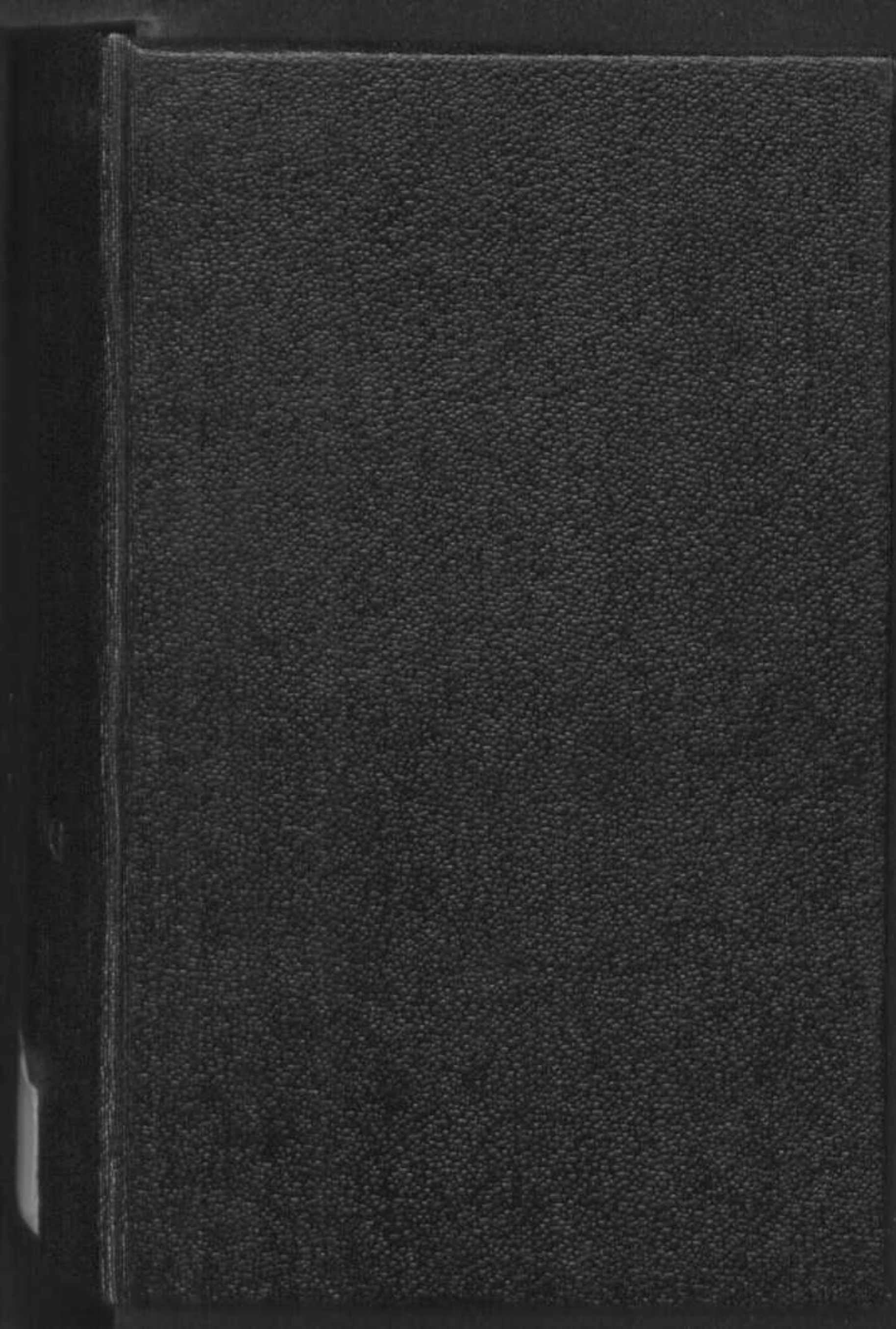
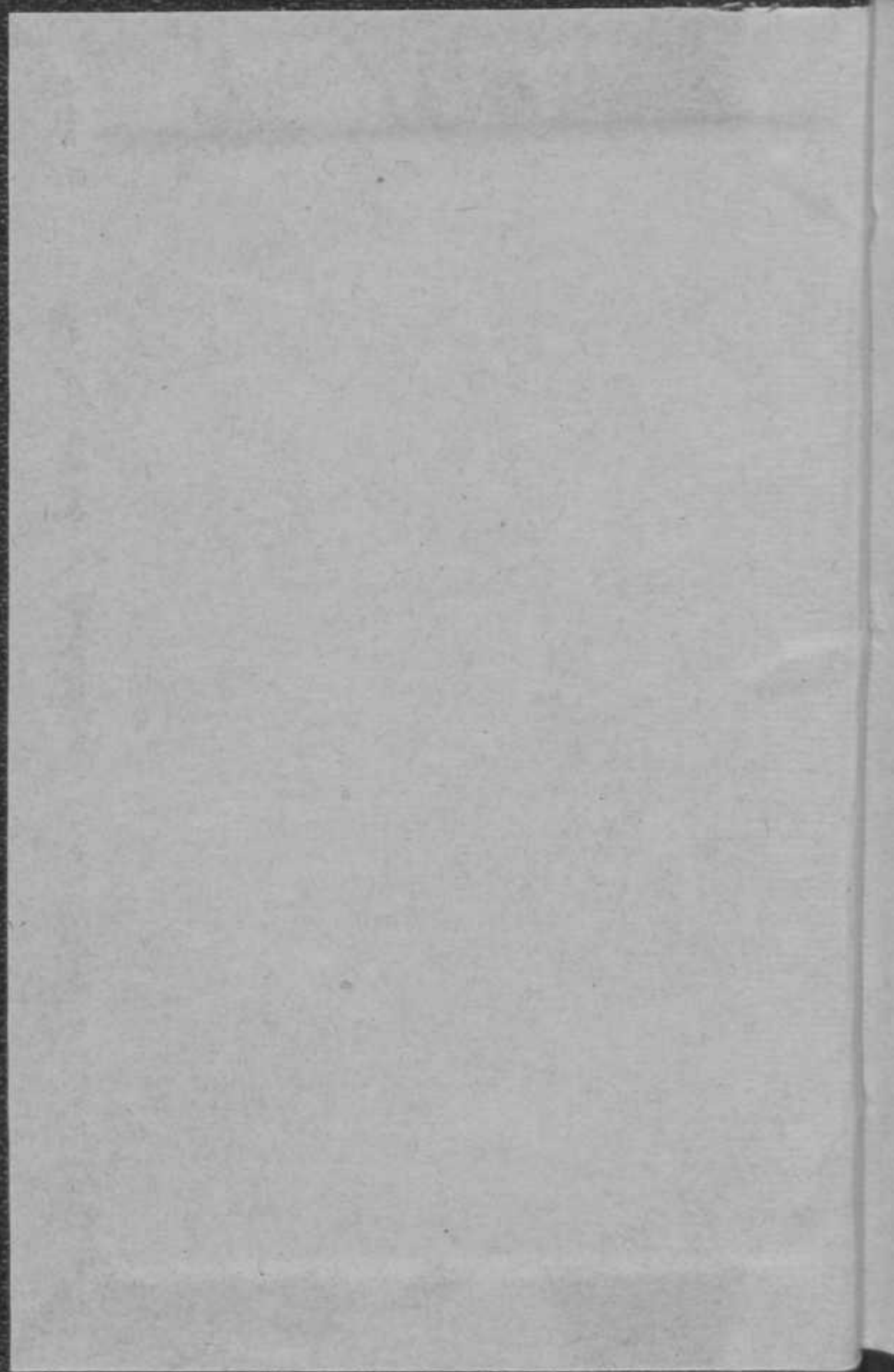
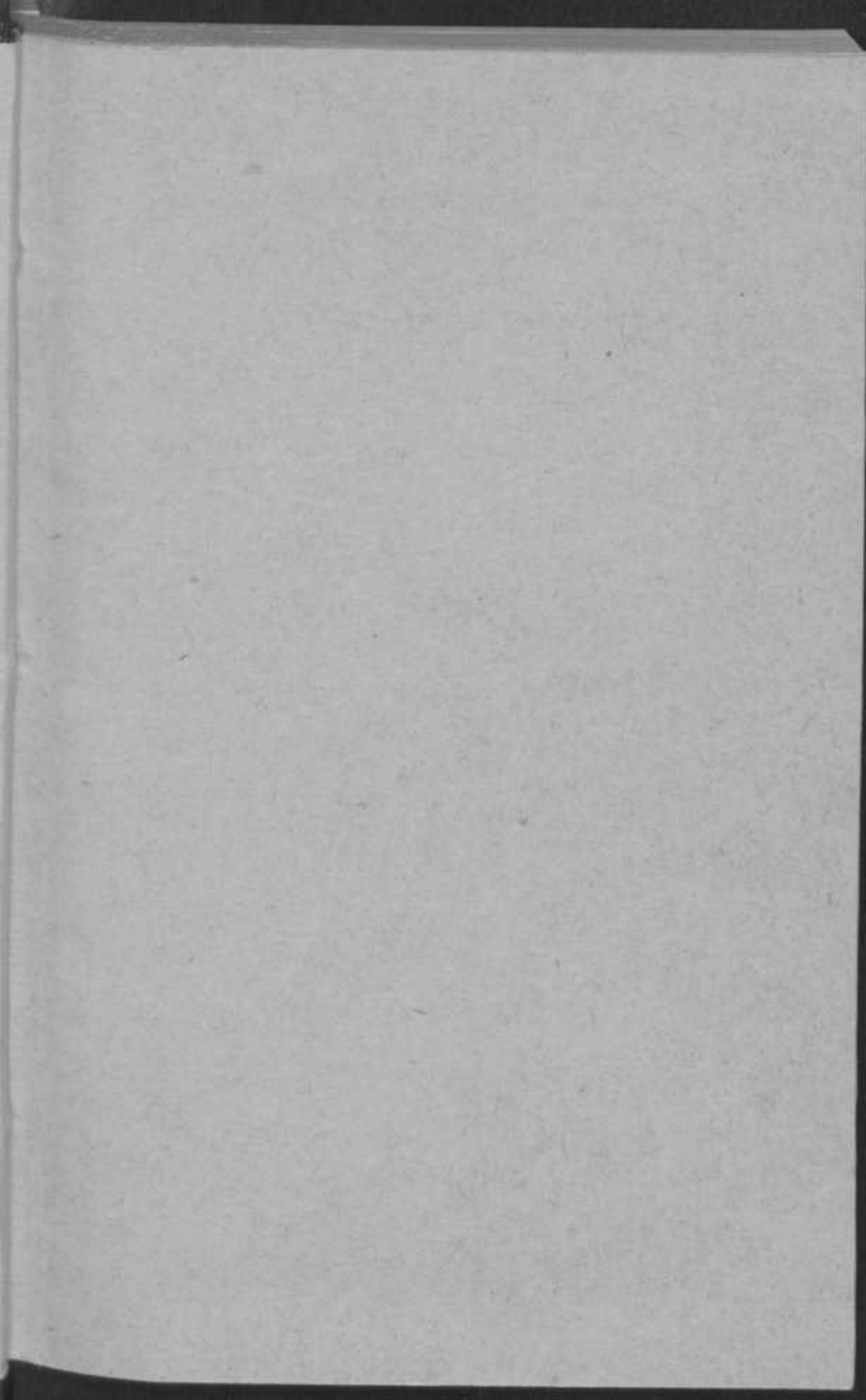
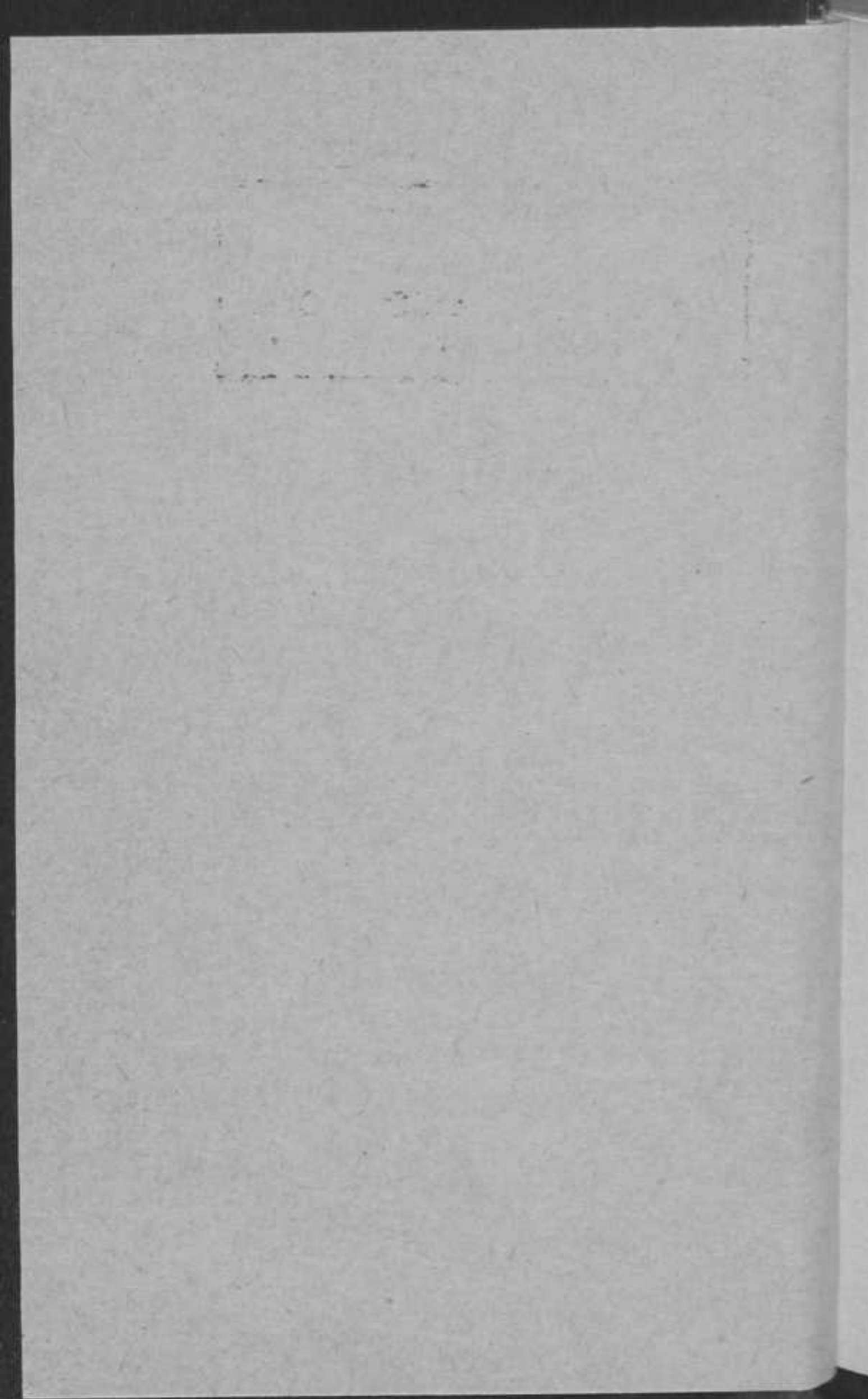

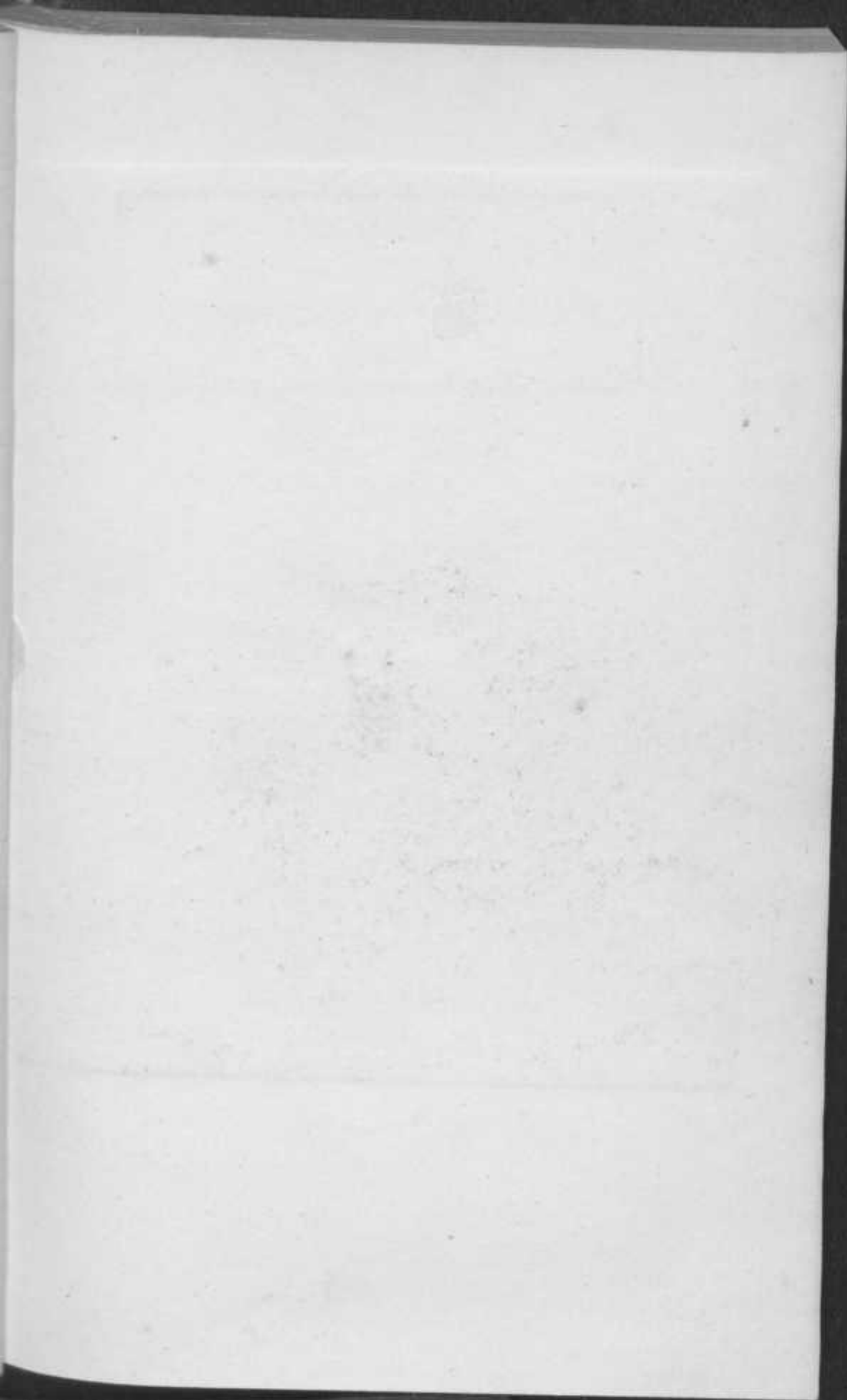

BIBLIOTHEEK
DER
TECHNISCHE HOGESCHOOL
DELFT

DELFTSCHE
STUDENTEN-ALMANAK.

815 F

Paul Péter van Elv

DEFTSE

DEFTSE ALMANAK

IMPICE ET CAUTUS ERIS.

Paul Peter van Elie
Or

DELFTSCHE

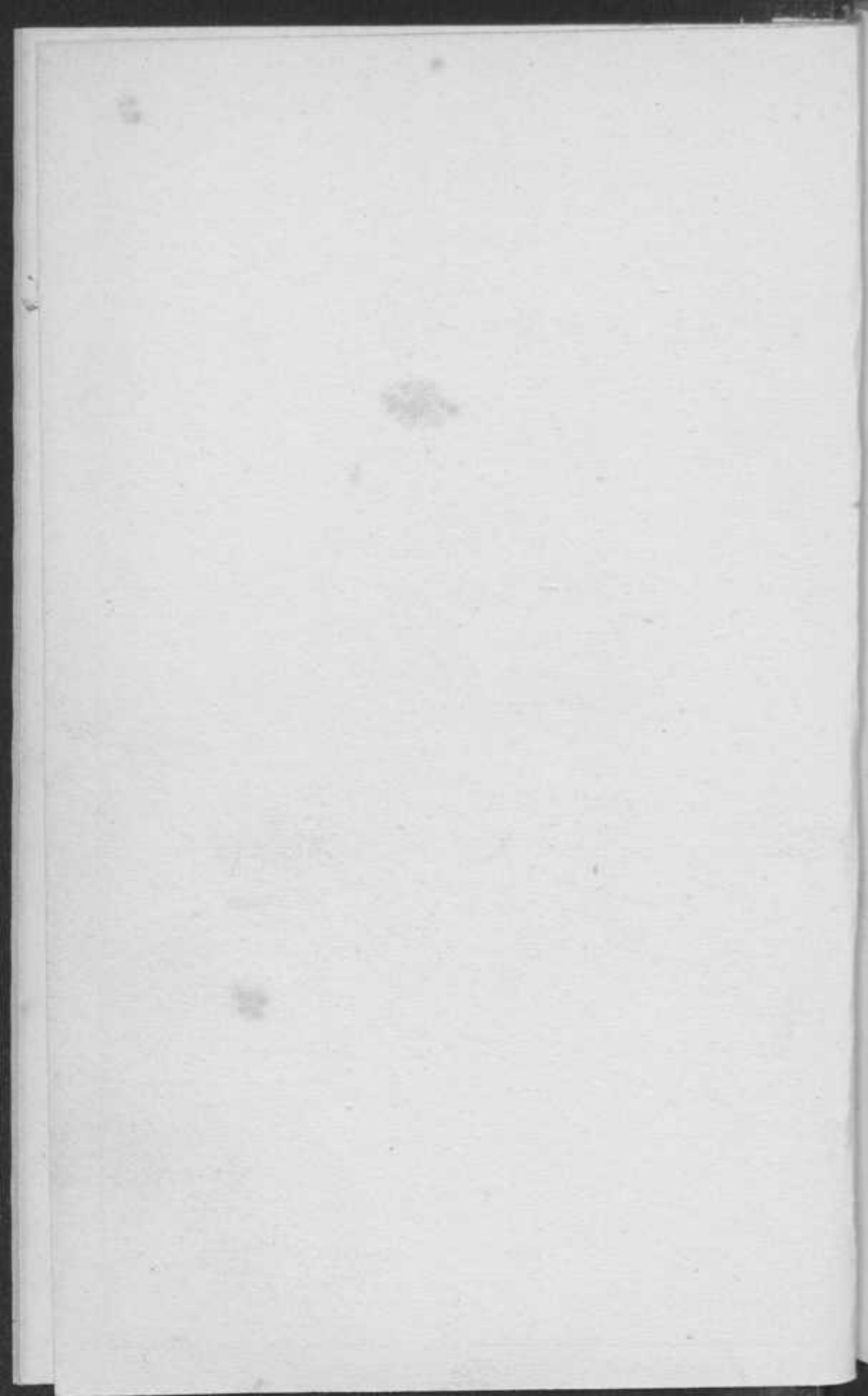
STUDENTEN ALMANAK.

INSPICE ET CAUTUS ERIS.

Paul Tetar van Elven del.

W. Steinhilber sculp.

DELFTSCHE
STUDENTEN-ALMANAK

VOOR

1865.

TE DELFT, BIJ
J. WALTMAN JR.
1865.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1914

INHOUD.

Kalender.

Tijdperken	Bladz. 3
Guldengetal, Epacta, enz.	„ 3
Verjaardagen der leden van het Kon. Huis	„ 6
Akademische gedenkdagen	„ 8
Kalender	„ 9
Jaargetijden.	„ 21
Paaschtafel voor 1865—1872.	„ 21
Eclipsen	„ 22
Schijngestalten der Maan	„ 23
Tafel van het lengen en korten der dagen	„ 25

Vertrek van Posten, enz.

Brievenposten	„ 29
Trek- en Pakschuiten	„ 33
Diligences	„ 38
Spoortreinen	„ 40

Polytechnische School.

Hoogleeraren, enz.	„ 51
Programma der lessen	„ 54
Toelichting	„ 59

Studentencorps.

Naamlijst der leden van het corps, die in- geschreven zijn aan de Polytechnische School	„ 62
Oost-Indische Ambtenaren	„ 69
Geen leden van het Corps.	„ 71

Getal der ingeschrevenen aan de Polytechnische School	bladz. 74
Promotien	„ 75
Commissiën uit de Studenten	„ 78
Lijst der Gezelschappen	„ 81
Vervolg op de Geschiedenis van het Delftsche Studentencorps en de Delftsche Akademie	„ 83
Bijlage	„ 111

Mengelwerk.

Haagsche toestanden	„ 117
Wurmensouper. <i>Naar Heine.</i>	„ 118
Groote plannen, of de gevolgen van een antimacasser	„ 119
Sonnet.	„ 136
Mijn liev'lingsplek	„ 137
Naar Heine	„ 140
Het Melkmeisje van den Himalaya	„ 141
De Hoop. <i>Naar Schiller</i>	„ 157
De minnedichter	„ 158
Een intieme brief.	„ 161
De vergenoegde herder	„ 177
Nog wat naar Heine	„ 180
Lux	„ 182
Aan den Genius des vredes	„ 236
Invitation	„ 237
Een bladzijde uit het nachtboek eens misdadigers	„ 238
De beschermengel.	„ 259
Albumblaadjes	„ 261
Zijn er zoo?	„ 262
Algemeene biecht	„ 262
Varia.	„ 263

K A L E N D E R.

五言古詩一首

T I J D P E R K E N.

Het jaar 1865 van de Christelijke jaartelling
is het jaar:

- 7373—7374 van de hedendaagsche Grieken.
- 6578 volgens de Juliaansche periode.
- 5626 sedert de schepping, volgens de Israëlieten (aanvange-
gende 21 Sept. 1865.)
- 2641 sedert de eerste Olympiade, of het 1^e jaar van de
661^e Olympiade.
- 2618 sedert de stichting van Rome, volgens Varro
- 2612 volgens de jaartelling van Nabonassar.
- 1794 volgens de jaartelling v. Adji Saka (aanv. 6 Junij 1865.)
- 1282 van de Hedjrah (aanv. 27 Mei 1865.)
- 286 sedert de Unie van Utrecht.
- 52 van de Herstelling van Nederland.
- 22 sedert de oprigting der Delftsche Akademie.

Gregoriaansche Kalender.

Het Guldengetal	IV.
De Epacta	III.
De Zonnecirkel	XXV.
De Romeinsche Indictie . . .	VIII.
De Zondagsletter	A.

Guldengetal, Epacta, Zonnecirkel, Indictie en Zondagsletter.

Het Guldengetal heeft zijn oorsprong te danken aan den
Maancirkel, een tijdkring van 19 jaren, aanvangende

1 jaar vóór Chr. en uitgevonden door Meton (430 v. C.), aan het eind van welken de nieuwe en volle manen weder op dezelfde data van den Juliaanschen Kalender invallen. Het Guldengetal wijst aan in het hoeveelste jaar van den maancirkel men zich bevindt. Telt men bij het aantal één op en deelt men die som door 19, dan wijst het quotiënt den Maancirkel, de rest het Guldengetal aan. De benaming zou hier van daan komen, dat de Grieken gewoon waren, de Maancirkels, ter eere van Meton, in gulden letters, openlijk te vertoonen.

De Epacta is het getal, dat den ouderdom der Maan, op den 1 Januarij des jaars, in dagen, aanwijst. De Maansomsloopstijden beurtelings op 30 en 29 dagen stellende, kan men uit de Epacta gemakkelijk de data van alle volgende Nieuwe Manen berekenen.

De Zonnecirkel is een tijdkring van 28 jaren, na verloop van welken de data weder met dezelfde dagen der week overeenkomen, als bij het begin. Daar het jaar uit 52 weken en 2 dagen bestaat, verkrijgt eenige datum niet denzelfden naam, dien hij in 't vorig jaar droeg, maar dien van een of twee dagen later, naar gelang het vorig jaar een gewoon- of wel een schrikkeljaar was. Zoo zal de 1 Januarij van 1864 op een Vrijdag vallen, terwijl hij in 1863 op een Donderdag viel. Waren er geen schrikkeljaren dan zou de Zonnecirkel 7 jaar lang zijn; thans is hij $4 \times 7 = 28$ jaar lang, daar er iedere 4 jaar een schrikkeljaar invalt. Men rekt den Zonnecirkel van het 9de jaar vóór Chr. af.

De Romeinse Indictie is een tijdkring van 15 jaren, beginnende 3 jaren vóór Chr. en afkomstig van de Romeinen, die hem gebruikten tot regeling eener belasting.

De Zondagsletter is de letter, die de eerste Zondag van een jaar verkrijgt, als men den 1sten Jan. A, den 2den B, enz. noemt. In een gewoon jaar hebben alle Zondagen dezelfde letter. In het schrikkeljaar heeft men 2 Zondagsletters. Dat komt voort uit de wijze, waarop de Romeinen de dagen van Februarij noemden. De 28ste Febr. was bij hen: de 1ste dag vóór Maart, de 27ste de 2de dag vóór Maart, enz. tot den 24sten toe, terwijl de 23ste, 22ste enz., bijzondere benamingen hadden. Bij het schrikkeljaar kwam dus 1 dag tusschen den 23sten en den 5den vóór Maart in, die geen bijzondere letter kreeg, zoodat de volgende Zondag één letter terugging. Is dus de Zondagsletter bij een schrikkeljaar A, zoo zal zij voor iederen Zondag na 24 Februarij G zijn.

VERJAARDAGEN
DER
LEDEN VAN HET KONINKLIJK HUIS.

- 19 Januarij. H. M. ANNA PAULOWNA, Koningin-Weduwe,
geboren 1795.
- 1 Februarij. LOUISA Augusta Wilhelmina Amalia
van Pruisen, Gemalin van Prins Frederik,
geb. 1808.
- 19 „ Z. M. Willem Alexander Paul Frede-
rik Lodewijk, Koning WILLEM III,
geb. 1817.
- 28 „ Willem FREDERIK Karel, Prins der
Nederlanden, geb. 1797.
- 8 April. Wilhelmina Maria SOPHIA Louisa,
Erf-Groot-Hertogin van Saxon-Weimar-Eise-
nach, geb. 1824.
- 3 Mei. KAREL XV Lodewijk Eugenius, Hertog
van Scandinavie, Koning van Zweden en
Noorwegen, Schoonzoon van Prins Fre-
derik, geb. 1826.
- 9 „ Wilhelmina Frederika Louisa Char-
lotta MARIANNA, Prinses der Nederlan-
den, geb. 1810.
- 20 „ AMALIA Maria da Gloria Augusta,
Hertogin van Saxon-Weimar-Eisenach, Ge-
malin van Prins Hendrik, geb. 1830.

- 13 Junij. Willem Frederik HENDRIK, Prins der
Nederlanden, geb. 1820.
- 17 „ H. M. SOPHIA Frederika Mathilda,
Koningin der Nederlanden, geb. Prinses
van Wurtemberg, geb. 1818.
- 5 Julij. Wilhelmina Frederika Anna Elisa-
beth MARIA, tweede dochter van Z. K. H.
Prins Frederik, geb. 1841.
- 5 Augustus. Wilhelmina Frederika Alexandrina
Anna LOUISA, Koningin van Zweden
en Noorwegen, geb. 1828.
- 25 „ Willem ALEXANDER Karel Frederik
Hendrik, Prins der Nederlanden, geb.
1851.
- 4 September. WILLEM Nicolaas Alexander Fre-
derik Karel Hendrik, Prins van
Oranje, Kroonprins der Nederlanden, geb.
1840.
-

AKADEMISCHE GEDENKDAGEN.

- 4 Jan. 1843. Oprigting van de Akademie te Delft.
8 „ 1632. Stichting van het Athenaeum te Amsterdam.
8 Febr. 1575. Stichting van de Hoogeschool te Leyden.
16 „ 1630. Stichting van het Athenaeum te Deventer.
1 Julij 1864. Stichting van de Polyt. school te Delft.
25 Sept. 1816. Stichting van de Hoogeschool te Gent.
-

JANUARIJ, 31 dagen.

1 Zondag.	Nieuwjaarsdag.
2 Maandag.	
3 Dingsdag.	Bleekrode (S.), 1862 †.
4 Woensdag.	
5 Donderdag.	
6 Vrijdag.	Drie Koningen.
7 Zaterdag.	Fénélon, † 1715.
8 Zondag.	Galilei (G.), 1642 †.
9 Maandag.	
10 Dingsdag.	Linnaeus (E. von), 1778 †.
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	Russ. Nieuwjaar.
14 Zaterdag.	Halley (Ed.), geb. 1724.
15 Zondag.	
16 Maandag.	
17 Dingsdag.	B. Franklin geb. 1706.
18 Woensdag.	
19 Donderdag.	
20 Vrijdag.	Wieland, 1813 †.
21 Zaterdag.	Scaliger (J. J.), † 1609.
22 Zondag.	Saussure (H. B.), 1799 †. — Heropening van de Colleges. 1862.
23 Maandag.	
24 Dingsdag.	
25 Woensdag.	
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaterdag.	Karel de Groote † 814.
29 Zondag.	
30 Maandag.	
31 Dingsdag.	

FEBRUARIJ, 28 dagen.

1 Woensdag.	Doorbraak van den dijk bij Leeuwen 1861.
2 Donderdag.	
3 Vrijdag.	
4 Zaterdag.	
5 Zondag.	Vondel (J. v. d.), 1679 †.
6 Maandag.	
7 Dingsdag.	Charles Dickens, geb. 1812.
8 Woensdag.	
9 Donderdag.	
10 Vrijdag.	
11 Zaterdag.	René Descartes, 1650 †.
12 Zondag.	Kant (J.), 1804 †.
13 Maandag.	
14 Dingsdag.	Cook (J.), 1779 †.
15 Woensdag.	Lessing (G. E.), 1781 †.
16 Donderdag.	
17 Vrijdag.	Heinrich Heine, 1856 †.
18 Zaterdag.	Luther † 1546.
19 Zondag.	Copernicus geb. 1473.
20 Maandag.	
21 Dingsdag.	
22 Woensdag.	Watersnood op Java 1861.
23 Donderdag.	Gauss (K. Fr.), 1855 †.
24 Vrijdag.	
25 Zaterdag.	Arago (Fr.), geb. 1786. — Victor Hugo, geb. 1802.
26 Zondag.	Longfellow (H. W.) geb. 1807. — Helmers † 1813.
27 Maandag.	
28 Dingsdag.	Vastenavond.

MAART, 31 dagen.

1 Woensdag.	J. Wagenaar † 1773.
2 Donderdag.	Olbers (H. W. M.), 1840 †.
3 Vrijdag.	
4 Zaterdag.	
5 Zondag.	La Place (P. S. de), 1827 †. — Volta (A.),
6 Maandag.	[1827 †.
7 Dingsdag.	Herschell (J. F. W.), geb. 1792.
8 Woensdag.	Swinden (J. H. van), 1823 †.
9 Donderdag.	Oerstedt (H. C.), (1851 †.
10 Vrijdag.	
11 Zaterdag.	Le Verrier (U. J. J.), geb. 1811. — T.
12 Zondag.	[Tasso geb. 1544.
13 Maandag.	Boileau † 1711. — Hamansfeest.
14 Dingsdag.	Klopstock (Fr. G.), 1803 †.
15 Woensdag.	
16 Donderdag.	
17 Vrijdag.	Willem II, 1849 †.
18 Zaterdag.	
19 Zondag.	
20 Maandag.	Newton (I), 1727 †. — Begin van de Lente.
21 Dingsdag.	Scoresby (W.), 1857 †.
22 Woensdag.	Oprigting Delftsch Sted.-Corps 1848. —
	Göthe (J. W. von), 1832 †.
23 Donderdag.	
24 Vrijdag.	
25 Zaterdag.	
26 Zondag.	Beethoven, 1827 †.
27 Maandag.	
28 Dingsdag.	
29 Woensdag.	Vosz (J. H.), 1826 †.
30 Donderdag.	Batavia gesticht 1619.
31 Vrijdag.	

APRIL, 30 dagen.

1 Zaterdag.	
2 Zondag.	
3 Maandag.	
4 Dingsdag.	La Lande (J. J. F. de), 1807 †.
5 Woensdag.	
6 Donderdag.	J. Luiken † 1712.
7 Vrijdag.	Raphaël Sanzio, 1520 †.
8 Zaterdag.	Teyler van der Hulst (P.), 1778 †.
9 Zondag.	
10 Maandag.	Lagrange (L.), 1813 †.
11 Dingsdag.	Israëlitisch Paschen.
12 Woensdag.	Idem.
13 Donderdag.	Schlömilch (O), geb. 1823. — Jan Luiken geb. 1649.
14 Vrijdag.	Goede Vrijdag. — Willem I geb. 1533.
15 Zaterdag.	
16 Zondag.	1e Paaschd. — Luther (K. F. L.), geb. 1822.
17 Maandag.	2e Paaschdag. — Franklin (B.), 1790 †.
18 Dingsdag.	
19 Woensdag.	Delaunay (C. E.), geb. 1816. — Ehren- berg (C. G.), geb. 1795. — Lord Byron [1824 †]
20 Donderdag.	
21 Vrijdag.	
22 Zaterdag.	Lafontaine (A.), † 1831.
23 Zondag.	Shakspeare, geb. 1564, 1616 †. — Cervan- tes, 1616 †. — Maurits v. Nassau, 1625 †.
24 Maandag.	Tasso (T.), 1595 †.
25 Dingsdag.	
26 Woensdag.	
27 Donderdag.	
28 Vrijdag.	Da Costa (I.), 1860 †.
29 Zaterdag.	
30 Zondag.	

MEI, 31 dagen.

1 Maandag.	
2 Dingsdag.	Aanneming der Wet op het Midd. onderwijs, 1863.
3 Woensdag.	Berghaus (H.), geb. 1797. — Kotzebue (A. von), geb. 1761.
4 Donderdag.	Maskerade (Delftsche Stud.-corps), 1857.
5 Vrijdag.	
6 Zaturdag.	Humboldt (Alex. von), 1859 †.
7 Zondag.	
8 Maandag.	Lavoisier (A.), 1794 †.
9 Dingsdag.	Gay-Lussac (L. J.) 1850 †. — Schiller, [1805 †.
10 Woensdag.	
11 Donderdag.	
12 Vrijdag.	
13 Zaturdag.	Schlagintweit (H. R. A.), geb. 1826. — [Liebig (J. von), geb. 1803.
14 Zondag.	
15 Maandag.	
16 Dingsdag.	
17 Woensdag.	Talleyrand † 1838.
18 Donderdag.	
19 Vrijdag.	
20 Zaturdag.	Columbus, 1506 †.
21 Zondag.	
22 Maandag.	
23 Dingsdag.	
24 Woensdag.	Linnaeus geb. 1707.
25 Donderdag.	Hemelveartsd. — Lacroix (S. F.), 1843 †. [Calderon, 1687 †.
26 Vrijdag.	
27 Zaturdag.	
28 Zondag.	
29 Maandag.	Davy (H.), 1829 †.
30 Dingsdag.	Voltaire, 1778 †. — Rubens (P. P.), 1640 †.
31 Woensdag.	Israëlitisch Pinksteren.

JUNIJ, 30 dagen.

1 Donderdag.	Israëlitisch Pinkstereu.
2 Vrijdag.	
3 Zaterdag.	
4 Zondag.	1 ^e Pinksterdag.
5 Maandag.	2 ^e Pinksterdag. Weber (K. M. von), 1826 †.
6 Dingsdag.	Lobatto (R.), geb. 1797. — Ariosto, 1533 †.
7 Woensdag.	Delftsche Paardenmarkt.
8 Donderdag.	Huyghens (Chr.), 1695 †. — Burger (G. A.), 1794 †.
9 Vrijdag.	
10 Zaterdag.	Kaiser (F.), geb. 1808.
11 Zondag.	
12 Maandag.	
13 Dingsdag.	
14 Woensdag.	
15 Donderdag.	
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	
18 Zondag.	Waterloo.
19 Maandag.	
20 Dingsdag.	
21 Woensdag.	Begin Zomer.
22 Donderdag.	
23 Vrijdag.	
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	
26 Maandag.	
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	
29 Donderdag.	
30 Vrijdag.	

JULIJ, 31 dagen.

1 Zaturdag.	
2 Zondag.	
3 Maandag.	Rousseau (J. J.), 1778 †. — Opening van de Delftsche Tent, v. Oudheden, 1863.
4 Dingsdag.	
5 Woensdag.	
6 Donderdag.	Stamford Raffles (Th.), 1826 †.
7 Vrijdag.	Ohm (G. S.), 1854 †.
8 Zaturdag.	Maskerade (Delftsch Stud.-Corps), 1862.
9 Zondag.	
10 Maandag.	Daguerre, 1851 †. — Willem I van Oranje 1584 †.
11 Dingsdag.	
12 Woensdag.	
13 Donderdag.	
14 Vrijdag.	
15 Zaturdag.	Gehler (A. F.), 1815 †.
16 Zondag.	
17 Maandag.	
18 Dingsdag.	Petrarca (F.), 1374 †.
19 Woensdag.	
20 Donderdag.	
21 Vrijdag.	Regnault (H. V.), geb. 1810.
22 Zaturdag.	
23 Zondag.	
24 Maandag.	
25 Dingsdag.	
26 Woensdag.	
27 Donderdag.	
28 Vrijdag.	Monge (G.), 1818 †.
29 Zaturdag.	
30 Zondag.	
31 Maandag.	

AUGUSTUS, 31 dagen.

1 Dingsdag.	
2 Woensdag.	
3 Donderdag.	
4 Vrijdag.	
5 Zaterdag.	
6 Zondag.	
7 Maandag.	
8 Dingsdag.	
9 Woensdag.	
10 Donderdag.	
11 Vrijdag.	
12 Zaterdag.	
13 Zondag.	
14 Maandag.	Händel (G. F.), 1759 †.
15 Dingsdag.	
16 Woensdag.	
17 Donderdag.	Frederik II, 1786 †.
18 Vrijdag.	
19 Zaterdag.	Delambre (J. B. J.), 1822 †.
20 Zondag.	Stephenson (G.), 1848 †.
21 Maandag.	Delftsche kermis.
22 Dingsdag.	
23 Woensdag.	
24 Donderdag.	
25 Vrijdag.	Herschel (Fr. W.), 1822 †. — Plinius (c. sec.), 79 †.
26 Zaterdag.	Leeuwenhoek (A. van) [†] , 1723 †. — Lope de Vega, 1635 †.
27 Zondag.	Hegel, 1770 †.
28 Maandag.	Hugo de Groot, 1645 †.
29 Dingsdag.	Körner (K. Th.), 1813 †.
30 Woensdag.	
31 Donderdag.	

SEPTEMBER, 30 dagen.

1 Vrijdag.	
2 Zaterdag.	
3 Zondag.	Cromwell (O.), 1858 †.
4 Maandag.	
5 Dingsdag.	
6 Woensdag.	Euler (Z. A.), 1800 †.
7 Donderdag.	Euler (L.), 1783 †.
8 Vrijdag.	
9 Zaterdag.	
10 Zondag.	
11 Maandag.	
12 Dingsdag.	Cats (J.), 1660 †.
13 Woensdag.	
14 Donderdag.	Humboldt (Alex. von), geb. 1769 — Dante Allighieri, 1321 †. — Cooper (J. F.), [1851 †.
15 Vrijdag.	
16 Zaterdag.	Fahrenheit (G. D.), 1736 †.
17 Zondag.	
18 Maandag.	
19 Dingsdag.	
20 Woensdag.	Jacob Grimm, 1863 †.
21 Donderdag.	Israëlitisch Nieuwjaar.
22 Vrijdag.	Faraday (M.), geb. 1791. — Begin Herfst.
23 Zaterdag.	Encke (J. Fr.), geb. 1791. — Boerhave (H.), 1708 †.
24 Zondag.	
25 Maandag.	
26 Dingsdag.	
27 Woensdag.	
28 Donderdag.	Ritter (C.), 1859 †.
29 Vrijdag.	
30 Zaterdag.	

OCTOBER, 31 dagen.

1 Zondag.	
2 Maandag.	
3 Dingsdag.	Leiden ontzet, 1574.
4 Woensdag.	
5 Donderdag.	Loofhuttenfeest.
6 Vrijdag.	Idem. — Dove (H. W.), geb. 1803.
7 Zaterdag.	
8 Zondag.	
9 Maandag.	
10 Dingsdag.	Buys Ballot (C. H. D.), geb. 1817. — Gr. Verzoend.
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	Loofhuttenfeest
13 Vrijdag.	Vreugdedag der wet. — Tycho Brahé, 1601 †.
14 Zaterdag.	
15 Zondag.	Kosciuszko, 1817 †.
16 Maandag.	
17 Dingsdag.	
18 Woensdag.	Slag bij Leipzig, 1813.
19 Donderdag.	
20 Vrijdag.	
21 Zaterdag.	Tollens (H. Czn.), 1856 †. — Daendels
22 Zondag.	[(H. W.), geb. 1762.
23 Maandag.	
24 Dingsdag.	
25 Woensdag.	Ev. Torricelli. 1647 †.
26 Donderdag.	Delftsche Kaasmarkt. — Junghuhn (F. W.),
27 Vrijdag.	[geb. 1812.
28 Zaterdag.	John Locke, 1704 †.
29 Zondag.	
30 Maandag.	
31 Dingsdag.	Hervorming.

NOVEMBER, 30 dagen.

1 Woensdag.	Allerheiligen.
2 Donderdag.	
3 Vrijdag.	Mendelssohn Bartholdy, 1847 †.
4 Zaterdag.	
5 Zondag.	
6 Maandag.	
7 Dingsdag.	
8 Woensdag.	
9 Donderdag.	
10 Vrijdag.	Luther geboren.
11 Zaterdag.	
12 Zondag.	
13 Maandag.	[1825 †.
14 Dingsdag.	Leibnitz (G. W. von), 1716 †. Jean Paul,
15 Woensdag.	Keppler (J.), 1630 †. — Corpsvergadering op den Doele, 1861.
16 Donderdag.	Stephenson (R.), geb. 1803. — Vertrek der Franschen uit Amsterdam, 1813.
17 Vrijdag.	Oranje boven! te 's Gravenhage, 1813.
18 Zaterdag.	
19 Zondag.	Alb. Fhorwaldsen, geb. 1770.
20 Maandag.	
21 Dingsdag.	v. Hogendorp en v. d. Duyn v. Maasdam nemen het voorl. bestuur op zich, 1813.
22 Woensdag.	Sluit. v. de Coll. aan de K. Ak. te Delft 1861.
23 Donderdag.	Corpsvergad. op de Societeit Phoenix, 1861.
24 Vrijdag.	
25 Zaterdag.	
26 Zondag.	Lord Hastings, 1826 †.
27 Maandag.	
28 Dingsdag.	
29 Woensdag.	[aan, 1813.
30 Donderdag.	Karel XII, 1718 †. Willem I komt te Schev.

DECEMBER, 31 dagen.

1 Vrijdag.	
2 Zaterdag.	
3 Zondag.	
4 Maandag.	Thomas Hobbes, 1679 †.
5 Dingsdag.	
6 Woensdag.	
7 Donderdag.	
8 Vrijdag.	
9 Zaterdag.	
10 Zondag.	
11 Maandag.	Haller (A. von), 1777 †.
12 Dingsdag.	Canova, 1822 †.
13 Woensdag.	Washington (G.), 1799 †.
14 Donderdag.	
15 Vrijdag.	
16 Zaterdag.	
17 Zondag.	
18 Maandag.	Bilderdijk (W.), 1831 †. — J. G. von [Herder, 1803 †.
19 Dingsdag.	
20 Woensdag.	
21 Donderdag.	Begin Winter.
22 Vrijdag.	
23 Zaterdag.	
24 Zondag.	
25 Maandag.	Kerstmis.
26 Dingsdag.	2de Kerstdag.
27 Woensdag.	Mulder (G. J.), geb. 1802.
28 Donderdag.	Fresenius (C.), geb. 1818.
29 Vrijdag.	Poggendorff (F. C.), geb. 1798.
30 Zaterdag.	
31 Zondag.	

JAARGETIJDEN.

De Lente begint den . . .	20	Maart
De Zomer " " . . .	21	Junij.
De Herfst " " . . .	23	September.
De Winter " " . . .	21	December.

PAASCHTAFEL VOOR 1865—1874.

1865	16	April.
1866	1	"
1867	21	"
1868	12	"
1869	28	Maart.
1870	17	April.
1871	9	"
1872	31	Maart.
1873	13	April.
1874	5	"

ZONS- EN MAANSVERDUISTERINGEN VOOR HET JAAR 1865.

Er zullen in dit jaar twee Zons- en twee Maansverduisteringen plaats hebben. De tweede Maansverduistering is in Nederland geheel zichtbaar; de eerste Maans- en de tweede Zonsverduistering gedeeltelijk.

I. *Maansverduistering*, 11 April ('s nachts van 10 op 11).

Zigtbaar in Afrika en Amerika en gedeeltelijk in Europa.

Voor Delft. Aanvang des morgens ten 4 u. 3 m.

Midden	4 u. 56 m.
--------	------------

Einde	5 u. 49 m.
-------	------------

Grootte 2,3 Duim.

Kort na het midden der verduistering gaat de maan onder.

II. *Zonsverduistering*, April 26.

Zigtbaar in Zuid-Afrika en Zuid-Amerika. Totaal, waar ze juist of bijna geheel centraal is.

III. *Maansverduistering*, Oct. 4.

Zigtbaar in Europa, bij den aanvang in Azie, bij het einde in Amerika.

Voor Delft. Aanvang des avonds ten 9 u. 57 m.

Midden	10 u. 58 m.
--------	-------------

Einde	11 u. 59 m.
-------	-------------

Grootte 4,1 Duim.

IV. *Zonsverduistering*, Oct. 19.

Zigtbaar in Noord-Amerika, in het Noorden van Zuid-Amerika en het Westen van Afrika en Europa. Ringvormig, waar ze juist of bijna centraal is.

Voor Delft. Aanvang des avonds ten 4 u. 35'.

De grootste verduistering zou hier slechts ruim 3 duim bedragen, maar vóór dien tijd is de Zon reeds onder.

De opgegeven tijd is middelbare tijd van Delft.

SCHIJNSGESTALTEN DER MAAN

GEDURENDE HET JAAR 1865.

Januarij	4	's namiddags	4	n.	0	m.	E. K.
"	11	"	11	"	17	"	V. M.
"	20	's voormiddags	2	"	54	"	E. K.
"	27	"	9	"	48	"	N. M.
Februarij	3	"	1	"	27	"	E. K.
"	10	's namiddags	4	"	44	"	V. M.
"	18	"	9	"	55	"	L. K.
"	25	"	8	"	20	"	N. M.
Maart	4	"	0	"	36	"	E. K.
"	12	's voormiddags	10	"	59	"	V. M.
"	20	's namiddags	0	"	54	"	L. K.
"	27	's voormiddags	5	"	45	"	N. M.
April	3	"	1	"	36	"	E. K.
"	11	"	4	"	45	"	V. M.
"	18	's namiddags	11	"	37	"	L. K.
"	25	"	2	"	31	"	N. M.
Mei	2	"	4	"	22	"	E. K.
"	10	"	8	"	40	"	V. M.
"	18	's voormiddags	6	"	57	"	L. K.
"	24	's namiddags	11	"	7	"	N. M.
Junij	1	's voormiddags	8	"	39	"	E. K.
"	9	"	9	"	58	"	V. M.
"	16	's namiddags	0	"	11	"	L. K.
"	23	's voormiddags	8	"	15	"	N. M.

Julij	1	's voormiddags	1	u.	58	m.	E. K.
"	8	's namiddags	8	"	44	"	V. M.
"	15	"	4	"	44	"	L. K.
"	22	"	6	"	46	"	N. M.
"	30	"	7	"	26	"	E. K.
Augustus	7	's voormiddags	5	"	47	"	V. M.
"	13	's namiddags	10	"	0	"	L. K.
"	21	's voormiddags	7	"	33	"	N. M.
"	29	's namiddags	0	"	4	"	E. K.
September	5	"	2	"	9	"	V. M.
"	12	's voormiddags	5	"	15	"	L. K.
"	19	's namiddags	11	"	3	"	N. M.
"	28	's voormiddags	3	"	4	"	E. K.
October	4	's namiddags	10	"	49	"	V. M.
"	11	"	3	"	39	"	L. K.
"	19	"	4	"	45	"	N. M.
"	27	"	4	"	7	"	E. K.
November	3	's voormiddags	8	"	21	"	V. M.
"	10	"	6	"	3	"	L. K.
"	18	"	11	"	17	"	N. M.
"	26	"	3	"	16	"	E. K.
December	2	's namiddags	7	"	2	"	V. M.
"	10	's voormiddags	0	"	30	"	L. K.
"	18	"	5	"	3	"	N. M.
"	25	's namiddags	0	"	48	"	E. K.
1866 Januarij	1	's voormiddags	7	"	5	"	V. M.

De opgegeven tijd is middelbare tijd van Delft.

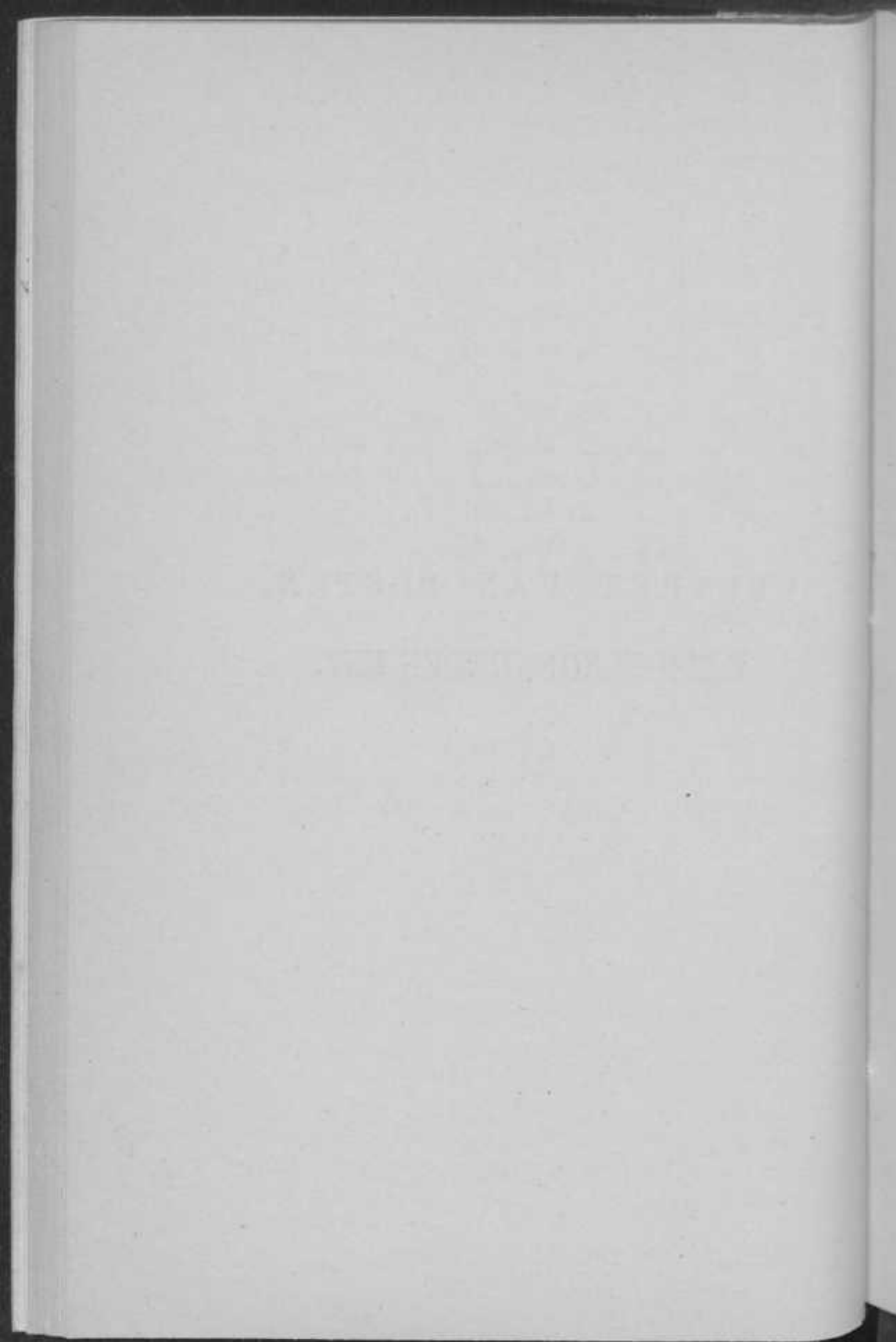
TAFEL

VAN HET LENGEN EN KORTEN DER DAGEN,
gedurende het jaar 1865

		Opkomst der Zon.			Ondergang der Zon.		
		's morg. 8	u. 13	min.	's av. 3	u. 54	min.
Januarij	1						
"	11	" 8	" 9	"	" 4	" 8	"
"	21	" 8	" 0	"	" 4	" 24	"
"	31	" 7	" 40	"	" 4	" 42	"
Februarij	9	" 7	" 31	"	" 0	" 0	"
"	19	" 7	" 11	"	" 5	" 19	"
Maart	1	" 6	" 50	"	" 5	" 37	"
"	11	" 6	" 27	"	" 5	" 56	"
"	21	" 6	" 3	"	" 6	" 13	"
"	31	" 5	" 40	"	" 6	" 30	"
April	9	" 5	" 18	"	" 6	" 46	"
"	19	" 4	" 56	"	" 7	" 4	"
"	29	" 4	" 35	"	" 7	" 21	"
Mei	9	" 4	" 16	"	" 7	" 38	"
"	19	" 4	" 0	"	" 7	" 54	"
"	29	" 3	" 48	"	" 8	" 7	"
Junij	8	" 3	" 40	"	" 8	" 17	"
"	18	" 3	" 38	"	" 8	" 24	"
"	28	" 3	" 41	"	" 8	" 24	"
Julij	8	" 3	" 42	"	" 8	" 20	"
"	18	" 4	" 0	"	" 8	" 11	"
"	28	" 4	" 14	"	" 7	" 57	"
Augustus	7	" 4	" 30	"	" 7	" 40	"
"	17	" 4	" 46	"	" 7	" 90	"
"	27	" 5	" 3	"	" 6	" 58	"

		Opkomst der Zon.			Ondergang der Zon.		
September	6	's morg.	5	u 20 min.	's av.	6	u. 36 min.
"	16	"	5	" 37	"	6	" 12
"	26	"	5	" 53	"	5	" 48
October	6	"	6	" 10	"	5	" 25
"	16	"	6	" 28	"	5	" 2
"	26	"	6	" 46	"	4	" 41
November	5	"	7	" 4	"	4	" 22
"	15	"	7	" 22	"	4	" 6
"	25	"	7	" 40	"	3	" 53
December	5	"	7	" 55	"	3	" 46
"	15	"	8	" 6	"	3	" 44
"	25	"	8	" 12	"	3	" 48

VERTREK VAN POSTEN,
REISGELEGENHEDEN ENZ.

BRIEVENPOSTEN.

De brieven naar de onderscheiden provinciën, zoo ook naar het buitenland, worden met alle doorlopende spoor-treinen geëxpedieerd.

De brieven voor een gedeelte van Zuid-Holland, alsmede voor Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Friesland, Groningen, Drenthe; verder Duitschland, Zwitserland, Italië, Turkije en de Levant, worden ook nog met de nachtpost verzonden.

De brieven voor Engeland worden dagelijks verzonden over den Moerdijk, via Oostende.

Tweemaal in iedere maand, kunnen de brieven voor Oost-Indië met de Landmail verzonden worden, en wel: over Southampton, den 1sten en 17den van elke maand,

„ Triëst, den 7den en 23sten „ „ „

„ Marseille, den 9den en 25sten „ „ „

allen ongedwongen frankering.

De brieven voor de West-Indische brievenmailen, via Southampton, worden den 13den en den voorlaatsten dag van de maand verzonden. — Ongedwongen frankering.

GEDWONGEN FRANKERINGEN.

Aan een gedwongen frankering zijn onderhevig: de brieven naar Spanje en Portugal, naar een gedeelte van Turkije en de Levant, naar alle vreemde landen, koloniën,

of bezittingen in andere werelddeelen; en eindelijk naar de Nederlandsche bezittingen Bangka, Palembang en Riouw, in de Oost-Indiën, ook St. Eustatius en St. Martin, in de West-Indiën, en naar de bezittingen op de kust van Guinea.

BRIEVENPORT.

Het enkel port van 5 cents voor een afstand van 30 mijlen (ruim 6 uur gaans) of daar beneden, en van 10 cents voor grooter afstand, is men verschuldigd voor een brief, die niet zwaarder is dan 15 wigtjes.

In ieder geval kan met 5 cents aan het kantoor van afzending worden voldaan het port van brieven, mits geen ingesloten brieven bevattende gericht aan manschappen beneden den rang van officier bij de Zee- en Landmagt van den Staat, in werkelijke dienst en op hun schepen of bij hun corpsen tegenwoordig zijnde.

Het port van de mailbrieven is:

via Marseille	f 0,90
„ Triest	- 1,20
„ Southampton	- 0,80

Het port van nieuwspapieren eens of meermalen in de week uitkomende, bedraagt 1 cent voor ieder afzonderlijk blad; onder welk port mede de bijvoegsels begrepen zijn, die tegelijk met het blad, waarbij zij behooren, verzonden worden.

Van alle andere gedrukte stukken bedraagt het port 2 cents van ieder vel, en $\frac{1}{2}$ voor ieder kwart vel druks. Het minste port onder een afzonderlijken omslag bedraagt echter een cent.

De gedrukte stukken mogen, met uitzondering van

drukproeven, geen schrift bevatten; aan het kantoor van afzending moet daarvoor het port betaald zijn.

Het aantekengeld bedraagt voor een brief (zonder aangifte van waarde) 10 cents, bij vermissing van zoodanigen brief wordt een tegemoetkoming van f 25. — betaald.

Voor een brief voor het binneuland, waarvan de volle geldswaarde, die aangegeven is, bij vermissing wordt vergoed, bedraagt het aantekengeld minstens 25 cents, en wel van f 25 tot f 160 —, en voor iedere 10. — daarenboven, $1\frac{1}{2}$ cent meer.

Van postwissels wordt voor provisie 1 pCt. (doch ten minste 1 cent) ingevorderd.

De aangeteekende brieven voor het binnenland kan men al of niet frankeren; voor het buitenland is die frankering gedwongen.

OPGAAF DER UREN.

tot wanneer de brieven aan het Postkantoor, ter verzending met den Spoortrein te Delft, kunnen worden bezorgd, alsmede het vertrek derzelve.

AANVANG 1 OCTOBER 1864. (*Winterdienst.*)

323

Ligting der Brievenbus aan 's Rijks kleeding-magazijn.	Ligting der brievenbussen aan het Bagijnhof en aan de Bijbelbrug.	Ligting der Brievenbus aan het Postkantoor.	Ligting der Brievenbus aan het Stations-Gebouw.	Vertrek der Brieven met den Spoortrein naar:
7 u. 12 m. no. 1.	7 u. 22 m. no. 1.	7 uur 32 min.	7 uur 47 min.	Amsterdam 7 u. 52 m
10 " 9 " " 2.	10 " 19 " " 2.	10 " 29 "	10 " 44 "	Rotterdam 10 " 49 "
1 " 8 " " 3.	1 " 13 " " 3.	10 " 32 "	10 " 44 "	Amsterdam 10 " 52 "
3 " 18 " " 4.	3 " 28 " " 4.	1 " 23 "	1 " 38 "	Rotterdam 1 " 43 "
		3 " 38 "	3 " 53 "	Amsterdam 3 " 58 "
		4 " 11 "		Rotterdam 4 " 28 "
6 " 14 " " 5.	6 " 24 " " 5.	6 " 34 "	6 " 49 "	Rotterdam 6 " 54 "
		7 " 48 "	8 " 3 "	Amsterdam 8 " 3 "
8 " 50 " " 6.	9 " — " " 6.	9 " 10 "	9 " 49 "	Rotterdam 9 " 54 "

Het Kantoor is geopend van 's morgens 7 tot half 9, van half 10 tot des namiddags half 4, en van des avonds 6 tot 9 ure, behalve des Zondags, als wanneer het Kantoor van 2 tot 6 ure gesloten is. Ook zullen op dien dag alleen de ligtingen der hulpbussen No. 1, 3 en 5 plaats hebben.

De afgifte en uitbetaling van Postwissels geschiedt alleen van 's morgens half 10 tot 3 ure, uitgezonderd des Zondags. De aanteekening van Brieven geschiedt van 's morgens half 10 tot kwartier over 3 en 's avonds van 6 tot kwartier voor 9 ure.

ORDE OP HET VERTREK DER TREK- EN PAKSCHUITEN.

van Delft op 's Gravenhage.

De Trekschuit: van 1 April tot 30 September, 's morgens ten 7 ure, half 8, half 9, 9 ure en van half 10 tot 's avonds half 9; alle uren op het halve uur, en van 1 October tot 31 Maart, 's morgens ten 7, 8 en 9 ure, en van half 10 tot 's avonds half 8; alle uren op het halve uur.

De Pakschuit dagelijks, uitgezonderd des Zondags, van 1 October tot 31 Maart des morgens ten 6 ure, en van 1 April tot 30 September 's morgens ten 5 ure.

Informatiën te bekomen bij de Marktschippers G. M. Wilkens en N. van Vliet.

van 's Gravenhage op Delft.

De Trekschuit: van 1 April tot 30 September, van 's morgens half 6 tot 's avonds half 9 ure, alle uren op het half uur.

Van 1 October tot 31 Maart van 's morgens half 7 tot 's avonds half 8, op elk half uur.

De Pakschuit Maandag, Dingsdag, Woensdag en Zaterdag 's morgens ten 9 ure, en Donderdag, in den zomer, 's morgens ten 5 ure, en 's winters ten 6 ure.

van Delft op Leijden en terug.

Geen geregelde dienst. Informatiën te bekomen bij den Heer G. Boet, Commissaris van genoemd Veer.

Pakschuit: Dingsdag, Donderdag en Vrijdag naar Leijden. Van Leijden, Woensdag, Vrijdag en Zaterdag.

van Delft op Rotterdam.

De Trekschuit: des morgens van 1 Mei tot 30 September ten 7, 8, 9, 10 en 12 ure; van 1 October tot 30 April, ten 8, 10 en 12 ure; des namiddags, van 1 Mei tot 31 Augustus, ten 3, 5 en 7 ure, van 1 September tot 30 April, ten 3, 5 en 7 ure.

De Delftsche Pakschuiten van 1 Januarij tot ultimo Februarij, en van 1 November tot 31 December, des morgens ten 6 ure, van 1 Maart tot 31 October, des morgens ten 5 ure. Voor nadere informatiën vervoegen men zich bij de Marktschippers G. M. Wiltens en N. van Vliet.

van Rotterdam op Delft.

De Trekschuit: van 1 Mei tot 31 Augustus, ten 7, 9 en 12 ure en van 1 September tot 30 April, ten 7, 9 en 12 ure; des namiddags van 1 Mei tot 1 September, ten 2, 4, 5, 6 en 7 ure (in October vaart de schuit van 2 ure ten 3 ure), van 1 November tot 30 April ten 1, 4 en 6 ure.

De Pakschuit: van 1 April tot 31 October des morgens ten half 5 ure en van 1 November tot 31 Maart ten 6 ure; van 1 Maart tot 31 October, dagelijks, uitgezonderd des Zondags, des namiddags ten 3 ure.

NB Men vervoege zich, tot nadere informatiën, voorzigtig-

tigheidshalve, bij den Heer Commissaris W. Wigmans aan de Ketelpoort.

van Delft naar Schiedam.

Vrijdag 's morgens ten 7 ure, en terug des namiddags ten 3 ure. Afvaart vóór de Stads-herberg aan het Zuideinde.

van Schiedam op Delft.

Donderdags des morgens ten 6 ure, en terug des namiddags ten 3 ure.

van Delft op Maassluis.

Van 1 Maart tot 30 April, 's morgens ten 7 ure, en 's namiddags ten 5 ure. Van 1 Mei tot 1 October, 's morgens ten 7 ure en 's namiddags ten 2 en 7 ure. Van 1 October tot 1 Maart, 's morgens ten 8 ure en 's namiddags ten 4 ure.

van Maassluis op Delft.

Van 1 April tot 30 September, 's morgens ten 5 ure, 's morgens ten 10 ure en 's namiddags ten $5\frac{1}{2}$ ure. Van 1 October tot 31 Maart, 's morgens ten 8 ure en 's namiddags ten 5 ure.

NB. Bestellingen worden aangenomen bij den Heer Commissaris P. G. Croes, Buitenwatersloot.

van Delft op Vlaardingen.

Van 1 Maart tot 1 October, 's namiddags ten 4 ure en van 1 October tot 1 Maart ten 3 ure 's namiddags. Donderdag middag ten 4 ure en 's namiddags ten 3 ure.

van Vlaardingen op Delft.

's Morgens ten 6 ure en Donderdag daarenboven, des namiddags ten 4 ure.

van Delft op Amsterdam.

Op Dingsdag, Donderdag en Zaturdag, des namiddags ten 3 ure.

van Amsterdam op Delft.

Op dezelfde dagen en uren.

van Haarlem naar Delft en Schiedam, en terug.

Alle Woensdagen van Haarlem, 's namiddags ten 4 ure; aankomst te Delft Donderdag morgen. Vertrek van Delft naar Schiedam, Donderdag namiddag ten 1 ure; van Schiedam terug Zondag in den voormiddag. Van Delft naar Haarlem 's namiddags ten 3 ure.

van Schiedam door Delft op Utrecht en terug.

Naar Utrecht Woensdag 's morgens ten 10 ure en van Delft 's morgens ten 11 ure; aankomst te Delft van Utrecht Zondag 's morgens.

van Vlaardingen door Delft op Utrecht.

Woensdag namiddag van Vlaardingen en Donderdag morgen ten 10 ure van Delft; terug te Delft Zondag 's morgens, en vertrekt denzelfden dag naar Vlaardingen. Deze Schuit neemt ook goederen mede voor Amersfoort en omliggende plaatsen in de provincie Utrecht.

NB. Voor genoemde plaatsen worden bestellingen aangenomen bij den Heer Commissaris J. P. Tasseron, Voorstraat, wijk VI, no. 200, alsmede aan het veer van de Leijdsche marktschuit naast de Lutherse Kerk.

De schuiten naar Alphen, Oudshoorn, Waddingsveen, Boskoop, Hazerswoude, enz. varen Dinsdag in den voormiddag.

Die van Noordwijk, Zwammerdam, Bodegraven, Noordwijkerhout en Voorschoten vertrekken Dinsdags des namiddags. Bestellingen bij P. Hesse, nabij de Haagpoort.

DILIGENCES.

Bij de Erven Roodenburg; in het Huis der Lucht, nabij de Nieuwe brug, te Delft, kan men alle informatiën bekomen betreffende de aankomst en het vertrek van de Diligences. Aldaar worden aangenomen alle goederen, die men per spoor verlangt te verzenden, en belast men zich met het incasseren van wissels.

DIENST VAN VAN GEND EN LOOS.

Van Amsterdam over Haarlem en 's Hage door Delft naar Rotterdam, over Breda, in correspondentie met Tilburg, 's Bosch en Bergen-op-Zoom op Antwerpen, dagelijks 's morgens ten 3½ ure van Delft. Van Antwerpen, enz. op Rotterdam door Delft naar 's Hage, Haarlem en Amsterdam, 's avonds ten 11½ ure van Delft. Rijden af bij den Agent G. A. DE HAAK, Binnenwatersloot, wijk 3, no. 18.

NB. Van Amsterdam tot 's Gravehage worden geen personen, maar alleen goederen vervoerd.

ALGEMEENE EXPEDITIE, GEVESTIGD TE AMSTERDAM.

Directeuren: *Timmermans en Comp.*, vroeger *C. van der Horst*.

Deze belasten zich met de expeditie van alle goederen alsmede met alle incasseringen door het geheele Rijk,

zoowel over alle spoorwegen, als met alle stoombooten, schepen en diligences, die van Rotterdam en Arnhem na aankomst, dadelijk vertrekken enz.

Dagelijks een Diligence-dienst van Amsterdam naar Maarsbergen, Amerongen, Leersum, Woudenberg, Eck en Wiel, Elst en Rhenen, Thiel en Scherpenzeel.

De diligences corresponderen dagelijks op geheel Duitschland, langs den Rijn, Pruissen, Wurtemberg, Beijeren, Saksen, enz.

Tweemaal per week, Maandag en Vrijdag, op Oldenzaal, Lingen, Nordhorn, Oldenburg, Bremen, Hamburg, Lubeck, Osnabrück en Hannover, staande te Hamburg en te Hannover in dagelijksche verbinding met de spoor-treinen, die naar Berlijn vertrekken.

De vrachten zijn zeer gering gesteld.

Het kantoor van deze onderneming is voor Delft gevestigd bij bovengenoemden Agent G. A. DE HAAK.

VAN MONSTER NAAR DELFT EN TERUG.

Elken Donderdag 's morgens ten 5½ ure naar Delft, en terug 's middags ten 1 ure.

Kantoor voor Delft bij de Gezusters VAN HEININGEN, Heeren-Logement.

HOLLANDSCHE IJZEREN SPOORWEG. (*Winterdienst*). 1 OCTOBER 1864.

Van Amsterdam over 's Gravenhage n. Rotterdam.

Van Rotterdam over 's Gravenhage n. Amsterdam.

<i>Vertrek van</i>	1	3	5	7	9	11	13	15	17
Amsterdam.		8.—		8.30	11.20	2.40	4.30		7.30
Halfweg.		8.14		<i>door</i>	11.32	<i>door</i>	4.44		7.43
Haarlem.		8.28		9.—	11.50	3. 3	5. 2		8. 1
Vogelenz.		<i>Aank</i>		9.15	12. 5	<i>door</i>	5.17		8.16
Veenenb.				9.29	12.19	<i>door</i>	5.31		8.31
P. Gijzenb.				9.39	12.29	<i>door</i>	5.42		8.42
Warmond.				9.50	12.40	<i>door</i>	5.54		8.54
Leiden.				10.01	12.51	3.46	6. 6		9. 5
Voorschot.				10.11	1. 1	<i>door</i>	6.16		9.16
N.-O.Einde.				<i>door</i>	<i>door</i>	<i>door</i>	<i>door</i>		<i>door</i>
's Gravenh.	7. 5		8.30	10.32	1.22	4.12	6.37	7.50	9.36
Rijswijk.	<i>door</i>		8.35	<i>door</i>	1.29	<i>door</i>	<i>door</i>	7.54	9.43
Delft.	7.13		8.45	10.49	1.43	4.28	6.54	8. 5	9.54
Schiedam.	7.36		9. 5	11.10	2.—	4.45	7.13	8.24	10.13
Rott. Aank.	7.45		9.15	11.20	2.10	4.55	7.25	8.35	10.25

<i>Vertrek van</i>	2	4	6	8	10	12	14	16	18
Rotterdam.		7.25	10.25	12.40	1.50	3.30	7.40	8.45	10. 2
Schiedam.		7.33	10.33	12.48	1.57	3.38	7.48	8.52	10.10
Delft.		7.52	10.52	1. 5	2.14	3.58	8. 8	9.11	10.29
Rijswijk.		8. 1	<i>door</i>	1.19	<i>door</i>	<i>door</i>	8.16	<i>door</i>	10.38
's Gravenh.		8.12	11.11	1.25	2.32	4.17	8.27	9.30	10.47
N.-O.Einde.		<i>door</i>	<i>door</i>	<i>Aank.</i>	<i>door</i>	<i>door</i>	<i>door</i>	<i>Aank.</i>	<i>Aank.</i>
Voorschot.		8.29	11.28		<i>door</i>	4.34	8.44		
Leiden.		8.44	11.43		2.56	4.49	9.—		
Warmond.		8.51	11.50		<i>door</i>	4.56	9. 8		
P. Gijzenb.		9. 3	12. 1		<i>door</i>	5. 8	9.20		
Veenenb.		9.16	12.14		<i>door</i>	5.21	9.33		
Vogelenz.		9.29	12.25		<i>door</i>	5.32	9.44		
Haarlem.	8.56	9.48	12.43		3.39	5.51	10. 3		
Halfweg.	<i>door</i>	10. 2	12.57		<i>door</i>	6. 5	10.17		
Amst. Aank.	9.20	10.20	1.15		4. 5	6.25	10.35		

Op de werkdagen rijdt een trein des middags ten 12 ure van Rotterdam naar Schiedam.

De treinen 4 en 17 stoppen ook te Hillegommerbeek.

De *Haarlemsche* local-treinen 2 en 3 rijden niet van 15 December tot 1 April; trein 7 stopt dan te Halfweg.

De sneltreinen 10 en 11 vervoeren geene andere goederen dan bagage.

NEDERLANDSCHE RIJN-SPOORWEG, (Winterdienst) 1 OCTOBER 1864.

Van Amsterdam naar Utrecht, Rotterdam, Arnhem en Emmerik.

STATIONS.	1	2	3	5	7	8	9	10		STATIONS.	2	3	4	7	8	9
	†				expr. 1, 2.	*		exp. 1, 2.					† *	exp. 1, 2, 3.	† *	
	'sm.	'sm.	's m.	nam.	nam.	nam.	'sav	's v.			'sm.	'sm.	nam.	nam.	nam	'sav.
Amsterd. V.		7.20	9.25	12.20	3. 5	4.25	6.35	8.10		Utrecht. V.	8.20	10.35		3.55	5. 5	7.45
Alcoude.		7.36	9.40	12.33	door	4.40	6.52	door		Driebergen.	8.48	10.53		4. 6	6.10	8. 5
Vreeland.		7.43	9.50	12.43	door	4.50	7. 2	door		Maarsbergen.	9. 5	11.10		door	6.35	8.20
Nieuwersluis		7.49	9.58	12.51	3.25	4.57	7. 8	8.32		Veenendaal.	9.23	11.27		door	7. 5	8.40
Bruckelen.		7.56	10. 5	12.59	door	5. 4	7.15	door		Ede.	9.36	11.47		door	7.25	8.50
Maarssen.		8. 5	10.13	1. 9	door	5.12	7.23	8.45		Wolfhezen.	9.50	12. —		door	7.45	9. 2
Utrecht. A.		8.25	10.30	1.25	3.45	5.30	7.40	9. —		Arnhem. A.		12.15			8.10	
										Arnhem. V.	10.15		12.35	5. —		9.25
				expr. 1, 2.						Westervoort.	10.26		12.50	door		9.34
Utrecht V.	6. —	8.35	10.40	1.30	3.58	5.35	7.50	9. 5		Duiven.	10.32		1. —	door		9.41
Harmelen.	door	8.50	10.55	door	door	5.50	8. 5	door		Zevenaar. A.	10.45		1.10	5.15		9.50
Woerden.	door	8.57	11. 2	1.46	4.15	5.59	8.12	9.22		Zevenaar. V.	10.55		1.30	5.20		10. —
Oudewater.	door	9. 6	11.11	door	door	6. 7	8.27	door		Elten. V. { Amst.t.	11.15		2.10	door		10.20
Gouda.	7.25	9.26	11.25	2. —	4.35	6.29	8.42	9.39		Elten. V. { Emm.t.	11.21		2.16	door		10.26
Moordrecht.	7.38	9.33	door	door	door	6.37	8.50	door		Emmer.A. { Amst.t.	11.30		2.40	5.35		10.35
Nieuwerkerk.	7.48	9.40	11.43	door	door	6.45	9. —	9.49		Emmer.A. { Emm.t.	11.36		2.46	5.41		10.41
Cappelle.	8. —	door	11.50	door	door	6.52	9. 7	door								
Rotterdam A.	8.30	10. —	12. 7	2.25	5. —	7.10	9.25	10. 5								

Des Zaturdags zal trein 5 te Harmelen stilhouden.

*) Deze treinen loopen des Zondags en op algemeen erkende Christelijke Feestdagen niet.

De met † geteekende treinen zijn goederen-personeu-treinen en kunnen soms minder regelmatig aankomen dan de gewone treinen.

Van Rotterdam naar Amsterdam, Utrecht, Arnhem en Emmerik.

STATIONS.	1	2	3	5	7	9	10					STATIONS.	2	3	4	7	8	9				
	†				expr. 1,2,3		exp. 1,2								† *	exp. 1,2,3	† *					
		'am.	'sm.	's m.	nam.	's n.	's av.						'am.	's m.	's n.	nam	nam	's av.				
Rotterdam V.		6.45	8.50	12. 3	2.55	5.55	7.55					Utrecht. V.	8.30	10.35		3.55	5.45	7.45				
Cappelle.		6.55	9 —	12.13	door	6. 4	door					Driebergen.	8.48	10.53		4. 6	6.10	8. 5				
Nieuwerkerk.		7. 3	9. 7	12.20	door	6.10	door					Maarsbergen.	9. 5	11.10		door	6.35	8.20				
Moordrecht.		7.12	9.15	12.26	door	6.17	door					Veenendaal.	9.23	11.27		door	7. 5	8.40				
Gouda.		7.22	9.27	12.35	3.15	6.30	8.15					Ede.	9.36	11.47		door	7.25	8.50				
Ondewater.		7.37	9.42	12.50	door	6.50	door					Wolfhezen.	9.50	12.—		door	7.45	9. 2				
Woerden.		7.47	9.50	1 —	door	7.—	door					Arnhem. A.		12.15			8.10					
Harmelen.		7.53	9.58	1. 7	door	7. 7	door					Arnhem. V.	10.15		12.35	5.—		9.25				
Utrecht A.		8.15	10.20	1.35	3.50	7.30	8.50					Westervoort.	10.25		12.50	door		9.34				
	†				exp. 1,2.	pers. trein. 1,2,3.						Duiven.	10.32		1.—	door		9.41				
Utrecht. V.	6.25	8.20	10.25	1.40	4.—	7.35	8.55					Zevenaar.	10.55		1.30	5.20		10.—				
Maarsse.	door	8.32	10.36	1.48	door	7.47	door					Elten.	11.15		2.10	door		10.20				
Brunkelen.	door	8.40	10.45	door	4.16	7.55	door					Emmerik. A.	11.30		2.40	5.35		10.35				
Nieuwersluis.	7.10	8.48	10.52	1.57	4.23	8. 3	9.10															
Vreeland.	7.15	8.55	10.57	door	4.29	8. 9	door															
Albionde.	7.38	9. 5	11. 8	door	4.41	8.22	door															
Amsterdam A.	8.25	9.30	11.30	2.25	5.—	8.45	9.35															

* Deze treinen loopen op Zon- en Feestdagen niet.

De met † geteekende treinen zijn goederen-personeel-treinen en kunnen soms minder regelmatig aankomen dan de gewone treinen.
De trein No. 7 zal des Zaturdags te Maarssen stilhouden.

NEDERLANDSCHE RIJN-SPOORWEG. (Winterdienst.) 1 OCTOBER 1864.

Van Emmerik naar Arnhem, Utrecht, Amsterdam en Rotterdam.

STATIONS.	2	3	5	8	9				STATIONS.	1†	2	3	5	7	8	9	10
			expr. 1,2k.	†*									expr. 1,2,		*		expr. 1,2
	'sm.	's m.	's m.	's m.	nam					'sm.	'sm.	's m.	's m.	nam	nam	nam	's av.
Emmerik. Emm-t.		7.16	11.11	10.56	4.41				Utrecht. V.	6.25	8.20	10.25	1.40	4.—		7.35	8.55
Elten.		7.31	door	11.11	4.51				Maarsse.	door	8.32	10.36	1.48	door		7.47	door
Zevenaar. Amst.t.		7.50	11.45	11.55	5.15				Breukelen.	door	8.40	10.45	door	4.16		7.55	door
Duiven.		8.—	door	12. 5	5.24				Nieuwersluis.	7.10	8.48	10.52	1.57	4.23		8. 3	9.10
Westervoort.		8. 7	door	12.15	5.31				Loen-Vreel.	7.15	8.55	10.57	door	4.29		8. 9	door
Arnhem.	6.35	8.30	12.10	12.45	5.55				Abcoude.	7.38	9. 5	11. 6	door	4.41		8.22	door
Wolfhezen.	6.47	8.45	door	1.—	6. 7				Amsterdam.A	8.25	9.30	11.30	2.25	5.—		8.45	9.35
Ede.	7.—	9.—	12.25	1.22	6.17												
Veenendaal.	7.12	9.12	12.35	1.40	6.27												
Maarsbergen.	7.35	9.32	door	2.10	6.45												
Zeist-Driebergen.	7.52	9.47	1. 5	2.50	7. 3												
Utrecht. Aank.	8.15	10.20	1.25	3.30	7.30												

	†			exp. 1,2.	*		
Utrecht. V.	6.—	8.35	10.40	1.30	3.58	5.35	7.50 9. 5
Harmelen.	door	8.50	10.55	door	door	5.50	8. 5 door
Woerden.	door	8.57	11. 2	1.46	4.15	5.59	8.12 9.22
Oudewater.	door	9. 6	11.11	door	door	6. 7	8.27 door
Gouda.	7.25	9.26	11.25	2.—	4.35	6.29	8.42 9.39
Moordrecht.	7.38	9.33	door	door	door	6.37	8.50 door
Nieuwerkerk.	7.48	9.40	11.43	door	door	6.45	9.— 9.49
Cappelle.	8.—	door	11.50	door	door	6.52	9. 7 door
Rotterdam.A.	8.30	10.—	12. 7	2.25	5.—	7.10	9.25 10. 5

Deze treinen loopen op Zon- en Feestdagen niet.

Zatursdags zal trein 5 te Harmelen en trein 7 te Maarsse stilstonden.

De met † geteekende zijn goederen-personen-treinen en kunnen soms minder regelmatig aankomen dan de gewone treinen.

NEDERLANDSCHE CENTRAAL-SPOORWEG. — VAN 1 OCT. 1864 TOT 1 MEI 1865.

TARIEF.
VAN UTRECHT.

Van Utrecht naar Zwolle.

TARIEF.
VAN ZWOLLE.

Van Zwolle naar Utrecht.

1 kl.	2 kl.	3 kl.	Utrecht	8.50	1.55	8. 5	1 kl.	2 kl.	3 kl.	Zwolle	7 —	12.20	4.25
0.50	0.35	0.20	Bilt	9. 6	2.11	8.21	0.30	0.20	0.15	Hattem	7. 9	12.31	4.37
0.90	0.60	0.40	Soest	9.22	2.24	8.33	0.85	0.60	0.35	Oldebroek	7.24	12.48	4.52
1.25	0.85	0.55	Amersfoort	9.36	2.40	8.48	1.00	0.70	0.45	Elburg-Epe	7.32	12.57	5. —
1.80	1.25	0.80	Nijkerk	9.54	2.58	9. 9	1.50	1.05	0.65	Nunspeet	7.49	1.16	5.17
2.20	1.60	1.00	Putten	10. 8	3.13	9.28	1.85	1.30	0.80	Hulshorst	8. —	1.27	5.28
2.70	1.95	1.20	Harderwijk	10.26	3.31	9.42	2.15	1.55	0.95	Harderwijk	8.15	1.42	5.43
3.05	2.20	1.35	Hulshorst	10.37	3.42	9.53	2.65	1.90	1.20	Putten	8.31	1.59	5.59
3.40	2.40	1.50	Nunspeet	10.49	3.54	10. 6	3.10	2.20	1.40	Nijkerk	8.45	2.15	6.14
3.85	2.80	1.75	Elburg-Epe	11. 5	4.10	10.24	3.65	2.60	1.65	Amersfoort	9. 5	2.35	6.33
4.05	2.90	1.80	Oldebroek	11.12	4.17	10.31	4.00	2.85	1.80	Soest	9.20	2.47	6.48
4.60	3.30	2.05	Hattem	11.28	4.36	10.48	4.35	3.15	1.95	Bilt	9.31	2.58	6.59
4.85	3.50	2.20	Zwolle Aank.	11.40	4.48	11. —	4.85	3.50	2.20	Utrecht. Aank.	9.50	3.16	7.17

Van de Bilt naar

Soest	0.40	0.25	0.15
Amersfoort	0.75	0.50	0.30
Nijkerk	1.30	0.90	0.55
Putten	1.75	1.20	0.75
Harderwijk	2.20	1.60	1. —
Hulshorst	2.55	1.80	1.15
Nunspeet	2.90	2.05	1.30
Elburg	3.40	2.40	1.50
Oldebroek	3.55	2.55	1.60

Van Soest naar

Amersfoort	0.35	0.20	0.15
Nijkerk	0.90	0.60	0.40
Putten	1.35	0.95	0.60
Harderwijk	1.85	1.30	0.80
Hulshorst	2.15	1.55	0.95
Nunspeet	2.50	1.80	1.10
Elburg	3. —	2.15	1.35
Oldebroek	3.15	2.25	1.40

Van Amersfoort naar

Nijkerk	0.55	0.40	0.25
Putten	1. —	0.70	0.45
Harderwijk	1.50	1.05	0.65
Hulshorst	1.85	1.30	0.80
Nunspeet	2.15	1.55	0.95
Elburg	2.65	1.90	1.20
Oldebroek	2.85	2. —	1.25

Van Nijkerk naar

Putten	0.45	0.30	0.20
Harderwijk	0.95	0.65	0.40
Hulshorst	1.30	0.90	0.55
Nunspeet	1.60	1.15	0.70
Elburg	2.10	1.50	0.95
Oldebroek	2.30	1.60	1.00

Van Putten naar

Harderwijk	0.50	0.35	0.20
Hulshorst	0.85	0.60	0.35
Nunspeet	1.20	0.80	0.50
Elburg	1.65	1.20	0.75
Oldebroek	1.85	1.30	0.80

Van Harderwijk naar

Hulshorst	0.35	0.20	0.15
Nunspeet	0.70	0.45	0.30
Elburg	1.20	0.80	0.50
Oldebroek	1.35	0.95	0.60

Van Hulshorst naar

Nunspeet	0.35	0.20	0.15
Elburg	0.85	0.60	0.35
Oldebroek	1. —	0.70	0.45

Van Nunspeet naar

Elburg	0.50	0.35	0.20
Oldebroek	0.70	0.45	0.30

Van Elburg naar

Oldebroek	0.20	0.15	0.10
-----------	------	------	------

STAATSSPOORWEGEN. 15/24 OCTOBER 1864.

TARIEF.			Van Tilburg naar Bergen op Zoom.						Van Bergen op Zoom naar Tilburg.						TARIEF.		
			1	3	5	7			1	3	5	7					
V. TILBURG.														V. BERG. OP Z.			
1 kl.	2 kl.	3 kl.	Tilburg V. . . .	6.25	9.30	1.45	6.20	Bergen op Z. V.	7.10	11. 5	2.55	7.45					
0.55	0.45	0.30	Gilze-Rijen . .	6.39	9.47	1.59	6.39	Wouw	7.21	11.16	3. 6	7.55		1 kl.	2 kl.	3 kl.	
1.10	0.90	0.55	Breda A. . . .	6.55	10. 5	2.15	7.—	Roosendaal A.	7.30	11.25	3.15	8.10		0.30	0.25	0.15	
			„ V. . . .	7.—	10.15	2.25	7.20	„ V.	9.—	12.—	4.20	8.30		0.65	0.50	0.30	
			Roosendaal. A.	7.40	10.55	3. 5	8.—	Breda. A. . . .	9.40	12.40	5.—	9.10					
V. ROOZEND.				2	4	6	8		2	4	6	8		V. BREDA.			
			Roosendaal. V.	8.45	11.45	4.15	8.25	Breda. V. . . .	8.—	12.50	5. 5	9.25		0.55	0.45	0.30	
0.35	0.25	0.15	Wouw	8.58	11.58	4.28	8.37	Gilze-Rijen . .	8.16	1. 3	5.18	9.44		1.10	0.90	0.55	
0.65	0.50	0.30	Bergen op Z. A.	9. 5	12. 5	4.35	8.50	Tilburg. A. . .	8.35	1.20	5.35	10. 5					

TARIEF.			Van Leeuwarden naar Harlingen.						TARIEF.			Van Harlingen naar Leeuwarden.					
V. LEEUWARDEN.			VERTR. VAN	1	3	5	7	9*	V. HARLINGEN.			VERTR. VAN	2	4	6	8	
1 kl.	2 kl.	3 kl.	Leeuward.	7.—	10.30	2.—	4.45	8.30	1 kl.	2 kl.	3 kl.	Harlingen	8.15	12.—	3.30	6.15	
0.50	0.40	0.25	Dronrijp .	7.16	10.46	2.16	5. 3	8.52	0.50	0.40	0.25	Franeker .	8.29	12.14	3.44	6.33	
0.80	0.65	0.40	Franeker .	7.29	10.59	2.29	5.18	9. 8	0.80	0.65	0.40	Dronrijp .	8.41	12.26	3.56	6.47	
1.30	1.05	0.65	Harlingen a	7.45	11.15	2.45	5.35	9.30	1.30	1.05	0.65	Leeuward. a	9 —	12.45	4.15	7.10	

* Deze trein loopt alleen des Vrijdags. — Op Zon- en feestdagen worden retourkaarten afgegeven, geldig voor alle treinen. — Op aanvraag bij de Directie zijn abonnements-kaarten, voor 6 en 12 maanden verkrijgbaar.

NEDERLANDSCH-BELGISCHE SPOORWEG. 1 OCTOBER 1864.

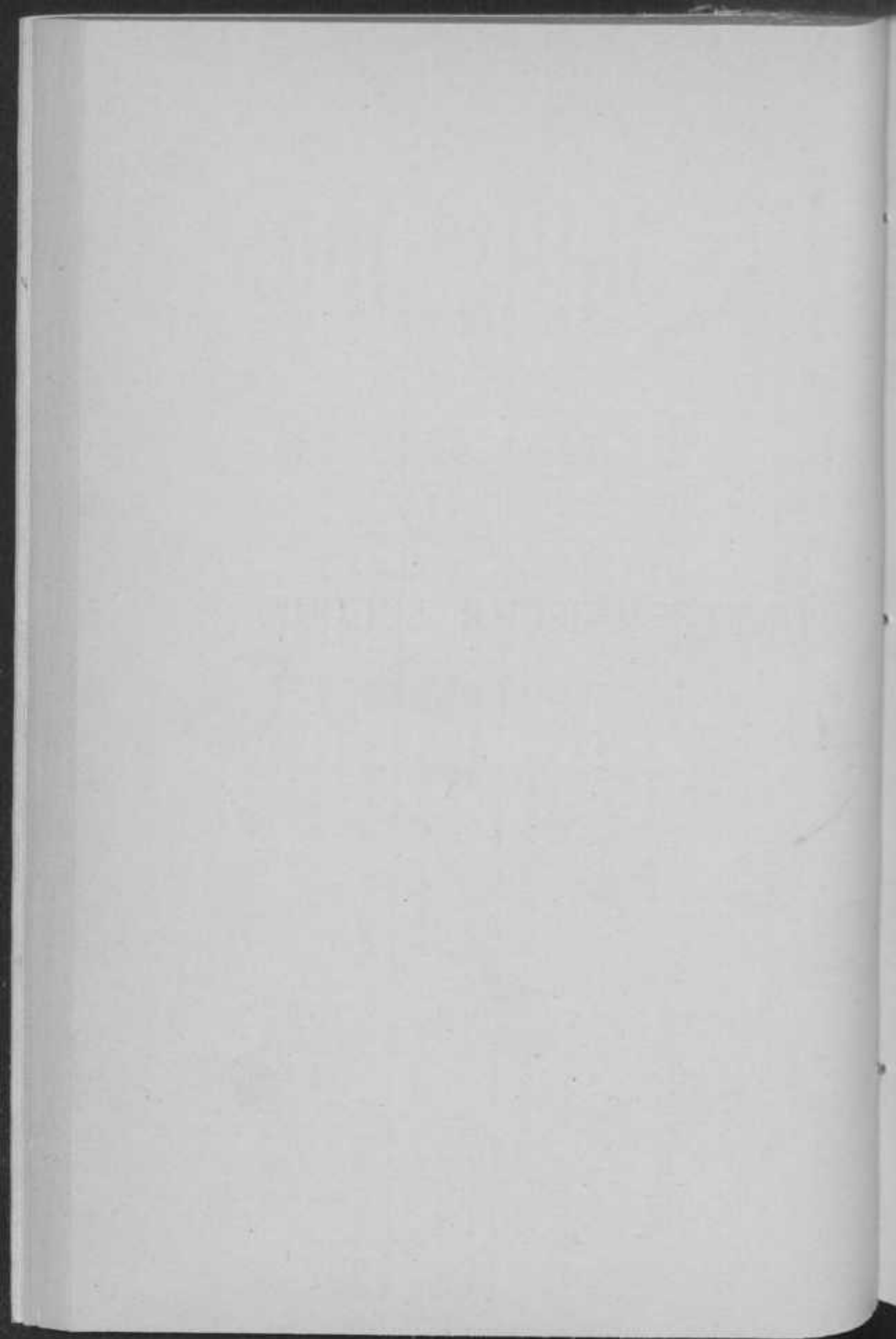
Van Antwerpen naar Breda en Rotterdam.

	1	3	5	7	9
	<i>Expr.</i> 1 ^e kl.				
Antwerpen Vertrek.	7.35	10.25	3.—	4. 5	6.10
Eeckeren "	7.45	10.34	3. 9	<i>door</i>	6.20
Cappellen "	7.53	10.42	3.17	<i>door</i>	6.28
Calmpthout "	8. 7	10.55	3.30	<i>door</i>	6.43
Esschen "	8.23	11.12	3.47	4.38	7.15
Roosendaal Aank.	8.32	11.22	3.57	4.46	7.25
Roosendaal Vertrek.	9.—	12.—	4.20		8.30
Etten "	9.25	12.25	4.45		8.55
Breda Aankomst.	9.40	12.40	5.—		9.10
Roosendaal Vertrek	8.52	11.42	4.19	5. 1	8.30
Oudenbosch "	9. 3	11.53	4.31	<i>door</i>	8.48
Zevenbergen "	9.15	12. 5	4.43	<i>door</i>	9. 3
Moerdijk "	9.40	12.30	4.52	5.30	9.14
Dordrecht "	10.40	1.30	Aank.	6.30	Aank.
Rotterdam A. Rijusp.	11.55	2.45		7.45	

Van Rotterdam naar Breda en Antwerpen.

	2	4	6	8	10
	<i>Expr.</i> 1 ^e Kl.				
Rotterdam Vertrek Rijusp.	8.15			12.15	5.15
Dordrecht "	9.20			1.25	6.25
Moerdijk "	6.10	10.35	10.55	2.45	7.45
Zevenbergen "	6.20	<i>door</i>	11. 3	2.58	7.54
Oudenbosch "	6.35	<i>door</i>	11.15	3. 5	8. 6
Roosendaal Aankomst	6.50	10.58	11.27	3.17	8.18
Breda Vertrek.	7.—		10.15	2.25	7.20
Etten "	7.15		10.30	2.40	7.35
Roosendaal Aankomst.	7.40		10.55	3. 5	8.—
Roosendaal Vertrek.	7.40	11. 3	11.32	3.22	8.23
Esschen "	8.20	11.26	12. 1	3.51	8.52
Calmpthout "	8.31	<i>door</i>	12.12	4. 1	9. 2
Cappellen "	8.45	<i>door</i>	12.27	4.16	9.15
Eeckeren "	8.53	<i>door</i>	12.35	4.24	9.23
Antwerpen Aankomst.	9. 4	11.54	12.46	4.35	9.35

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Het bestuur der Polytechnische School is opgedragen aan eenen directeur en eenen raad van bestuur, zamengesteld uit de hoogleeraren der school.

De Directeur is voorzitter van den raad.

De Secretaris wordt jaarlijks door den raad uit zijn midden gekozen.

DIRECTEUR

DR. L. COHEN STUART.

Secretaris van den Raad van Bestuur

DR. A. C. OUDEMANS JR.

THE HISTORY OF THE
CITY OF NEW-YORK
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
BY JACOB LEVINSKY
IN TWO VOLUMES
VOL. I
NEW-YORK: PUBLISHED BY
J. LEVINSKY, 101 NASSAU ST.
1854

HONORAIR HOOGLEERAAR.

DR. R. LOBATTO. — *Oude Delft.*

HOOGLEERAREN.

In de zuivere en toegepaste Wiskunde.

DR. G. F. W. BAEHR. — *Koornmarkt.*F. J. VAN DEN BERG. — *Zuidwal.*DR. C. P. BURGER. — *Oude Delft.*DR. L. COHEN STUART. — *Oude Delft.*DR. R. W. VAN GOENS. — *Singel.*

In de toegepaste Natuurkunde.

DR. C. H. C. GRINWIS. — *Oude Delft.*

In de kennis van werktuigen en de mech. Technologie.

D. GROTHE. — *Voorstraat.*

In de burgerlijke Bouwkunde.

E. GUGEL. — *Brabantsche Turfmarkt.*In het handelsregt, administratief regt en staat-
huishoudkunde.MR. J. L. DE BRUYN KOPS. — *'s Hage.*

In de Waterbouwkunde.

J. LEBRET. — *Oude Delft.*

In de Scheikunde.

DR. A. C. OUDEMANS JR. — *Koornmarkt.*

In de mineralogie, de geologie, het mijnwezen en
verwante vakken.

DR. H. VOGELSANG — *Voorstraat.*

LEERAREN.

In de werktuigbouwkunde.

A. HUËT. — *Wijnhaven.*

In de Scheikunde en de Scheikundige Technologie.

DR. L. C. LEVOIR. — *Oude Delft.*

In de burgerlijke Bouwkunde.

G. J. MORRE. — *Koornmarkt.*

In het maken van Modellen en Werktuigen.

G. REUVEKAMP. — *Binnenwatersloot.*

In de Plant- en Dierkunde.

DR. M. SALVERDA. — *Markt.*

In het Handteekenen.

P. TÉTAR VAN ELVEN. — *Koornmarkt.*

AMBTENAAR VAN ADMINISTRATIE.

H. L. VERSCHOOR. — *Voldersgracht.*

CONCIERGE.

C. P. WIES. — *In het gebouw.*

PORTIER.

B. EVERAERT. — *In het gebouw.*

PROGRAMMA DER LESSEN

WELKE

gedurende het jaar 1864-1865

AAN DE

POLYTECHNISCHE SCHOOL

ZULLEN GEGEVEN WORDEN.

Beschrijvende meetkunde en teekenen.

Cursus in de beginselen voor technolo- gen B_1	6 u. 's weeks.
Eerste deel van den cursus voor in- genieurs B_1	6 " "
Cursus voor ingenieurs B_{1-2}	3 " "

Analytische meetkunde.

Cursus in de beginselen voor technolo- gen B_1	2 " "
Eerste deel van den cursus voor in- genieurs B_1	2 " "
Cursus voor ingenieurs B_{1-2}	2 " "

Bolvormige driehoeksmeting.

Cursus voor ingenieurs B_1 en B_{1-2}	2 u. 's weeks, de laatste drie maanden.
---	---

Analyse.

Hoogere stelkunde, differentiaal- en integraalrekening.

Eerste deel van den cursus voor in- genieurs B_1	5 u. 's weeks.
Cursus voor ingenieurs B_{1-2}	5 „ „
Integratie van differentiaal vergelijkingen.	
Cursus voor civiele en bouwkundige ingenieurs C_1	2 „ „

Theoretische mechanica.

Cursus voor civiele en bouwkundige ingenieurs C_1	4 „ „
--	-------

Toegepaste mechanica.

Wederstand van bouwstoffen en zamenstellingen.	
Eerste deel van den cursus voor civiele en bouwkundige ingenieurs C_1	3 „ „ de laatste drie maanden.

Toegepaste natuurkunde.

Eerste deel van den cursus voor tech- nologen B_1 en ingenieurs B_1	2 u. 's weeks.
Cursus voor ingenieurs B_{1-2}	4 „ „

Algemeene, toegepaste en analytische scheikunde.

Anorganische scheikunde.

Cursus voor technologen en ingenieurs B_1 en B_{1-2} 3 u. 's weeks.

Scheikunde met betrekking tot bouwstoffen.

Cursus voor ingenieurs B_{1-2} 3 „ „
 waarvan 2 voor oefeningen
 in het laboratorium.

Oefeningen in het laboratorium.

Cursus voor technologen B_1 6 u. 's weeks.
 voor mijnen-ingenieurs B_{1-2} 4 „ „

Delfstofkunde.

Eerste deel van den cursus voor mijnen-ingenieurs B_1 4 „ „
 voor mijnen-ingenieurs B_{1-2}

Kennis van werktuigen.

Onderdeelen van werktuigen, cursus
 voor werktuigkundige ingenieurs B_1
 en B_{1-2} en technologen B_1 6 „ „
 waaronder teekenuren.

Cursus voor civiele en bouwkundige
 ingenieurs C_1 3 u. 's weeks.

Mechanische technologie.

Eerste deel van den cursus voor technologen B_1 en werktuigkundige ingenieurs B_1 en B_{1-2} , en cursus voor scheepsbouwkundige ingenieurs B_1 4 „ „

Scheikundige technologie.

Eerste deel van den cursus voor tech-
nologen B_1 3 u. 's weeks,
de laatste drie maanden.

Waterbouwkunde en waterbouwkundig teekenen.

Bouwstoffen en eenvoudige zamenstellingen.

Cursus voor civiele en bouwkundige
ingenieurs B_{1-2} 3 u. 's weeks.
de laatste drie maanden 6.

Wegen en bruggen. Eigenlijke waterbouwkunde,
eerste deel.

Civiele ingenieurs C_1 9 u. 's weeks.

Burgerlijke bouwkunde en bouwkundig teekenen.

Bouwstoffen en onderdeelen van gebouwen.

Eerste deel van den cursus voor civiele
en bouwkundige ingenieurs B_1 5 u. 's weeks.

Cursus voor civiele en bouwkundige
ingenieurs B_{1-2} 6 „ „

Zamenstelling van eenvoudige gebouwen.

Cursus voor civiele ingenieurs C_1 4 „ „

voor bouwkundige ingenieurs C_1 8 „ „

Schoone bouwkunst.

Cursus in de beginselen voor civiele
ingenieurs C_1

Eerste deel van den cursus voor bouw-
kundige ingenieurs C_1

Scheepsbouwkunde en scheepsbouwkundig teekenen.

Eerste deel van den cursus voor scheeps-
bouwkundige ingenieurs B_1 4 u. 's weeks.

Scheepsbouwkundige ingenieurs B_{1-2}

Landmeten.

Cursus voor civiele en bouwkundige ingenieurs C ₁	4 u. 's weeks, na 1 Januarij en prak- tische oefeningen.
---	--

Staathuishoudkunde.

Cursus voor civiele en bouwkundige ingenieurs C ₁	2 u. 's weeks.
---	----------------

Handteekenen.

Ingenieurs B ₁	2 „ „
Ingenieurs B ₁₋₂	2 „ „
	de laatste drie maanden 4.

Ook ornamentteekenen.

Technologen B ₁	2 u. 's weeks.
Civiele en bouwkundige ingenieurs C ₁	2 „ „
Bouwkundige ingenieurs C ₁	4 „ „

Situatie-teekenen.

Civiele ingenieurs C ₁	1 „ „
-----------------------------------	-------

Boetseren.

Bouwkundige ingenieurs C ₁	
---------------------------------------	---------

Gelegenheid tot oefening in de modelmakerij zal op daartoe te bepalen tijden geopend zijn.

TOELICHTING.

Bij het opmaken van dit programma is ondersteld: dat allen, die van het onderwijs aan de polytechnische school zullen gebruik maken, in het bezit zijn van de voorbereidende kundigheden, welke aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus zullen kunnen verkregen worden, voor zoo verre die kundigheden betrekking hebben op de vakken, waarin zij zich verder wenschen te bekwamen;

ten andere, dat allen, die het onderwijs wenschen te volgen, ten einde zich tot *technoloog* of *ingenieur* te bekwamen en een *diploma* als zoodanig te verwerven, de kundigheden bezitten, die bij het examen A van art. 59 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs gevorderd worden.

Voorts is het programma er op ingerigt dat laatstgemelden:

door het volgen van een *driejarigen cursus* de kundigheden kunnen verwerven, die in art. 60 der wet voor het bekomen van het diploma van *technoloog* zijn voorgeschreven;

door een *eersten tweejarigen cursus* de kundigheden, welke gevorderd worden voor een der examens B,

art. 61—65, en na dezen door een tweeden *twee-jarigen cursus*, die, welke verder vereischt worden voor het overeenkomstige examen C, waardoor het diploma van *ingenieur* verkregen wordt.

Eindelijk is zoo veel mogelijk gelet op de tegenwoordige omstandigheden en eene behoorlijke aansluiting van deze met den toestand, welken men wenscht te bereiken.

Dienovereenkomstig is het onderwijs meer bepaald ingerigt met het oog op:

1°. de vereischten van het eerste voorbereidingsjaar voor het examen B, af te leggen door hen, die wenschen opgeleid te worden tot:

technoloog;

civiel ingenieur;

bouwkundig ingenieur of *architect*;

scheepsbouwkundig ingenieur;

werktuigkundig ingenieur;

mijnen-ingenieur;

de hiertoe strekkende lessen zijn aangeduid door B₁;

2°. de behoefte van meergevorderden, voor wie welligt de noodige lessen, welke later tot de *twee* voorbereidingsjaren voor een der examens B voor *ingenieur* zullen behooren, in *een* jaar kunnen zamengevat worden;

de hiertoe strekkende lessen zijn aangeduid door B₁₋₂;

3°. de vereischten van het eerste voorbereidingsjaar voor het examen C, af te leggen door hen, die, reeds in het bezit der kundigheden bij het examen B van art. 61 voorgeschreven, zich verder wenschen te bekwamen voor *civiel* of *bouwkundig ingenieur*;

de hiertoe strekkende lessen zijn aangeduid door C₁.

Waar in het programma kortweg van *ingenieur* gesproken wordt, zijn al de in de wet opgenoemde ingenieurs bedoeld.

De behoefte aan onderwijs, dat aan de polytechnische school te huis behoort, en niet in het programma is opgenomen, kan zich eerst later doen gevoelen.

Voor sommige vakken kon tot heden het aantal uren niet worden ingevuld.

Aldus vastgesteld door den Raad van Bestuur der polytechnische school, in zijne vergadering van heden den 10den Augustus 1864.

(Get.) L. COHEN STUART,
Voorzitter.

A. C. OUDEMANS,
Secretaris.

De roosters der lessen konden niet geplaatst worden, omdat zij met Januarij veranderd worden.

De Reglementen op de Bibliotheek, en andere Inrigtingen der Polytechnische school, zijn nog niet vastgesteld.

NAAMLIJST DER LEDEN

VAN HET

STUDENTENCORPS,

DIE INGESCHREVEN ZIJN AAN DE POLYTECHNISCHE SCHOOL.

T. beteekent Technoloog.

C. I.	"	Civiel Ingenieur.
B. I.	"	Bouwkundig Ingenieur.
S. I.	"	Scheepsbouwkundig Ingenieur.
W. I.	"	Werktuigkundig Ingenieur.
M. I.	"	Mijnen-Ingenieur.
V. C.	"	Voorbereidende cursus.

B.

A. A. Bekaar,	W. I. Lourang,	Burgwal.
F. J. Belinfante,	C. I. Voet,	Oude Delft.
H. E. van Berckel,	C. I. Vermeulen,	Oude Delft.
J. H. C. Blaauw,	V. C. Breetveld,	Oude Delft.
H. J. Boomkamp,	C. I. Moone,	Markt.
W. J. Brender à Brandis,	C. I. Zijn ouders,	's Hage.
J. J. Brevet,	C. I. Mevr. Logger,	Oude Delft.
P. Brillenburg,	C. I. van den Bogaerd,	Vrouwenregt.
C. de Bruijn,	C. I. Mevr. de Bruijn,	Oude Delft.

C.

F. W. J. A. del Campo

(gen. Camp), c. i. zijn Ouders,

Stationbrug.

T. C. Colenbrander, c. i. Geerts,

*Oude Delft.***D.**

J. H. L. van Deinse, v. c. Lourang,

Burgwal.

J. A. van Dorssen, v. c. Goossens,

Nieuwe Langendijk.

G. B. Dumont, c. i. Sar,

*Markt.***E.**

J. A. C. Eschauzier, B. I. van Mook,

*Voldersgracht.***F.**

J. A. Francois, v. c. Bosman,

Choorstraat.

A. G. J. N. Frantzen, v. c. zijn Ouders,

*Oude Delft.***G.**

H. F. D. Quentin van

Gelder, v. c. zijn Vader,

Pasgeld.

H. P. Gutteling, v. c. zijn Ouders,

*Koornmarkt.***H.**

H. G. C. M. Hamming, c. i. zijne Moeder,

Oude Delft.

J. Hartsen, t. Blesting,

Koornmarkt.

S. van Heemstra, c. i. van Zee,

Voorstraat.

A. N. J. van Hees, c. i. zijn Ouders,

Oude Delft.

T. W. C. Herckenrath, v. c. Meijer,

Oude Delft.

F. G. A. Herckenrath, c. i. Wolterbeek,

Voldersgracht.

J. A. Heuff, t. van Bueren,

Voorstraat.

J. P. E. Hoeufft,	c. i. Esseling,	<i>Hypolitusbuurt.</i>
B. G. W. W. C. van Hoëvell,	r. zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>
D. van der Horst,	v. c. 's Gravesande Gui- cherit,	<i>Oude Delft.</i>

J.

A. Schram de Jong,	c. i. de Vries,	<i>Binnenwatersloot.</i>
H. de Jong v. Beek en Donck,	v. c. zijne Ouders,	<i>Oude Delft.</i>
H. J. W. Jonker,	v. c.	<i>'s Hage.</i>

K.

S. J. J. Kam,	c. i. den Hengst,	<i>Koornmarkt.</i>
P. H. Kemper,	c. i. van den Berg,	<i>Oude Delft.</i>
A. Keurenaer,	c. i. zijne Ouders,	<i>Oude Delft.</i>
J. D. M. de Klerk,	w. i. zijne Moeder,	<i>Choorstraat.</i>
H. de Kock,	c. i. zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>
C. J. Kool,	c. i. van den Ende,	<i>Binnenwatersloot.</i>
J. R. de Kruijff,	c. i. zijne Moeder,	<i>Oude Delft.</i>
B. Kruijs,	sch. w. i. Schaap,	<i>Koornmarkt.</i>
E. J. J. Kuinders,	c. i. Mevr. Logger,	<i>Oude Delft.</i>

L.

P. Langerhuizen Lz.,	van Alphen,	<i>Binnenwatersloot.</i>
J. A. Lelimann,	v. c. Hezius,	<i>Nieuwstraat.</i>
H. G. Levert,	c. i. Weber,	<i>Achterom.</i>
G. L. Schim v. d. Loeff,	w. i. den Hengst,	<i>Koornmarkt.</i>
H. G. Lorch,	c. i. van Leenwen,	<i>Markt.</i>

M.

A. A. Maas Geesteranus,	v. c. Kramer,	<i>Jacob Gerritstraat.</i>
W. K. Mackay,	Schrijvers,	<i>Markt.</i>

P. J. v. d. Mandere,	v. c. van Mook,	<i>Voldersgracht.</i>
H. A. Mansfeldt,	w. i. Sablairolles,	<i>Vrouwjutteland.</i>
J. C. van Marken Jr.,	t. Le Clercq,	<i>Voorstraat.</i>
P. H. v. d. Meulen,	v. c. zijne Ouders,	<i>Oude Delft.</i>
C. Middelkoop,	c. i. de Koning,	<i>Geer.</i>
W. Molenaar,	c. i. zijne Moeder,	<i>Oude Delft.</i>
M. Mouw,	v. c. van den Hoogen,	<i>Geer.</i>
J. Mulder,	c. i. Schaap,	<i>Koornmarkt.</i>
F. Haitsma Mulier,	c. i. Borski,	<i>Choorstraat.</i>
A. N. van Munster,	c. i. Kapel,	<i>Oude Delft.</i>
H. Muijderman,	v. c. v. d. Bruggen,	<i>Oude Delft.</i>
C. Muijsken,	b. i. v. d. Valk,	<i>Markt.</i>
J. A. E. Musquetier,	c. i. Ouwerling,	<i>Noordeinde.</i>

N.

J. J. Naëff,	v. c. Lorrewa,	<i>Oude Delft.</i>
S. J. Numans,	c. i. van Toll,	<i>Koornmarkt.</i>

O.

A. L. H. Obreen,	w. i. Ahsman,	<i>Voorstraat.</i>
G. Oosting,	c. i. Penders,	<i>Nieuwstraat.</i>
G. A. T. I. Oosthout,	v. i. zijne Ouders,	<i>Noordeinde.</i>

P.

D. van de Panwert,	c. i. van Noorden,	<i>Markt.</i>
A. F. Pflughaupt,	v. a. van den Hoogen,	<i>Geer.</i>
W. A. M. Piepers,	w. i. Bosman,	<i>Choorstraat.</i>
A. L. van Plettenberg,	c. i. zijne Moeder,	<i>Oude Delft.</i>
A. J. Pluijgers,	v. c. de Veer,	<i>Oude Delft.</i>
D. van de Pol,	v. c. wed. Breetvelt,	<i>Choorstraat.</i>

J. T. L. Pool ,	c. l. Mevr. Beukman ,	<i>Binnenwatersloot.</i>
M. M. E. A. Hollingerus		
Pijpers ,	v. c. de Jong ,	's Hage.

R.

H. Rahusen.	v. c. Mevr. van Diesen ,	<i>Burgwal.</i>
J. E. Slingervoet Ra-		
mond ,	t. Nooten ,	<i>Jacob Gerritstraat.</i>
H. A. Ravenek ,	w. l. zijne Ouders ,	<i>Pijnacker.</i>
P. J. A. Renaud ,	m. l. zijne Ouders ,	's Hage.
H. la Rivière ,	v. c. Beck ,	<i>Geer.</i>
J. C. W. de Ronde ,	c. l. van Hulst ,	<i>Markt.</i>
K. F. W. Rooseboom ,	c. l. Ahsman ,	<i>Voorstraat.</i>
J. A. van Rossem ,	c. l. Brouwer ,	<i>Wijnhaven.</i>
L. J. H. H. Ruys van		
Beerenbroek ,	t. Wennemer ,	<i>Markt.</i>

S.

C. J. van Schelle ,	v. c. Kempers ,	<i>Vlamingstraat.</i>
C. A. Scheltema ,	w. l. Mevr. Thieme ,	<i>Voorstraat.</i>
P. P. Schoute ,	c. l. Mevr. Toewater ,	<i>Koornmarkt.</i>
C. B. Schuurman ,	c. l. Kouwenberg ,	<i>Vlamingstraat.</i>
R. A. J. Snethlage ,	c. l. Huijghens ,	<i>Oude Delft.</i>
J. A. Snijders ,	c. l. Lammers ,	<i>Voldersgracht.</i>
R. H. J. Spanjaard ,	c. l. Kramer ,	<i>Langendijk.</i>
W. F. G. L. Suringar ,	Foppe ,	<i>Voldersgracht.</i>
M. Symons ,	c. l. Schaap ,	<i>Koornmarkt.</i>

T.

A. Thissen ,	c. l. Olifiers ,	<i>Burgwal.</i>
C. L. W. Thormann ,	v. c. v. d. Blom ,	<i>Oude Delft.</i>
J. C. E. Tromp ,	c. l. Vellekoop ,	<i>Voorstaat.</i>
P. J. Turk ,	sch. l. zijne Ouders ,	's Hage.

V.

C. v. d. Velde ,	c. i. wed Hoop ,	<i>Choorstraat.</i>
W. F. K. v. Verschuer	c. i. v. Mierlo ,	<i>Wijnhaven.</i>
R. D. M. Verbeek ,	m. i. Reijnders ,	<i>Koornmarkt.</i>
J. J. Verweij ,	v. c. v. d. Seijp ,	<i>Oude Delft.</i>
G. N. de Voogt ,	c. i. Graswinckel ,	<i>Choorstraat.</i>

W.

J. W. Welcker ,	c. i. Kramer ,	<i>Jacob Gerritstraat.</i>
A. H. Westra ,	v. c. van der Pijl ,	<i>Vrouwenregt.</i>
J. R. M. Wiegel ,	c. i. Hesse ,	<i>Noordeinde.</i>
D. A. Wittop Koning ,	c. i. zijne Ounders ,	<i>'s Hage.</i>
W. v. d. Worff ,	c. i. zijne Moeder ,	<i>Vrouwjutenland.</i>

N A A M L I J S T

der leden van het Corps, die voor Oost-Indisch
Ambtenaar studeren.

B.

C. G. van Baerle ,	wed. Karis ,	<i>Voorstraat.</i>
H. E. Senn van Basel ,	zijne Moeder ,	<i>Hypolitusbuurt.</i>
W. H. Senn van Basel ,	Idem .	<i>Hypolitusbuurt.</i>
J. W. R. Borgerhoff ,		
van den Berg ,	zijne Ouders ,	<i>Burgwal.</i>
J. H. W. van den Bosch ,	van Leeuwen ,	<i>Markt.</i>
J. A. O. van den Bosch ,	Mevr. Beukman ,	<i>Binnenwatersloot.</i>

C.

J. C. Castens ,	Nijenhuis ,	<i>Binnenwatersloot.</i>
-----------------	-------------	--------------------------

D.

W. Donkersloot ,	zijne Ouders ,	<i>Voorburg.</i>
------------------	----------------	------------------

E.

J. C. J. Elemans ,	Beck ,	<i>Geer.</i>
--------------------	--------	--------------

G.

C. L. A. Gaillard ,	Jutte ,	<i>Voorstraat.</i>
---------------------	---------	--------------------

H.

J. D. Harders ,	Verdussen ,	<i>Brabantsche Turfm.</i>
F. U. van Hengel ,	Bruins ,	<i>Lakenlaan.</i>

K.

G. A. C. O. Kraft , zijne Ouders , 's Hage.

L.

P. H. J. v. Lawick , van Nerum , Oude Delft.

M.

J. W. Middelburg Jr. , zijne Ouders , Koornmarkt.

R. C. Middelkoop , Visser , Kolk ,

E. L. Muller , Jufvr. van Blomme-
stein , Oude Delft.

H. Muijderman , v. d. Brugge , Oude Delft.

P.

R. C. Pielat , Mevr. Dikhof , Binnenwatersloot.

T. Pino , Marinas , Kolk.

R.

W. F. van Rijkevorsel , wed. Karis , Voorstraat.

S.

J. G. O. S. von Schmidt auf

Altenstadt , Graamans , Markt.

H. van Steeden , Verdussen , Brab. Turfmarkt.

W.

W. H. S. van Waning , zijne Ouders , 's Hage.

N A A M L I J S T

der Ingeschrevenen aan de Polytechnische School,
die geen lid zijn van 't Corps.

B.

J. C. van den Berg,	Voet,	<i>Oude Delft.</i>
G. R. Busscher,	wed. Breetvelt,	<i>Choorstraat.</i>

C.

H. van Capellen,	zijn Vader,	<i>Oude Delft.</i>
------------------	-------------	--------------------

D.

J. van Dam,	Borkus,	<i>Scheepmakerij.</i>
A. Damme,	Sar,	<i>Markt.</i>
J. J. P. Day,	van Lent,	<i>Geer.</i>
N. van Dissel,	Brouwers,	<i>Oude Delft.</i>
D. J. A. Drost,	Buddingh,	<i>Oude Delft.</i>

E.

L. H. van Eerde,	Hoog,	<i>Pepersteeg.</i>
T. A. E. van Eijsinga,	Kempers,	<i>Vlamingstraat.</i>

F.

C. W. F. Falkenburg,	zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>
Ph. J. W. Feith,	Voet,	<i>Oude Delft.</i>

G.

W. O. Gallois,	zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>
A. E. G. Goossens,	Goossens,	<i>Nieuwe Langendijk.</i>

B. Gratama,	v. Wieringhen Borski,	<i>Choorstraat.</i>
W. R. de Greve,	zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>

H.

D. B. van der Haer,	Harmsen,	<i>Oude Delft.</i>
J. J. H. van Hall,	Mevr. Logger,	<i>Oude Delft.</i>
M. H. Hartogh,	Lobatto,	<i>Koornmarkt.</i>
Ph. J. van Heemstra,	van Zee,	<i>Voorstraat.</i>
A. W. Hein,	d'Abertrand,	<i>Burgwal.</i>
J. Hesselink,	Mevr. van Diesen,	<i>Burgwal.</i>
H. van Heumen,	zijne Ouders,	<i>Oude Delft.</i>
C. J. Hudig,	van Lent,	<i>Geer.</i>

K.

C. P. J. van Koetsveld,	wed. Breetvelt,	<i>Oude Delft.</i>
P. J. Kooreman,	wed. van Schaik,	<i>Jacob Gerritstraat.</i>

L.

A. Langerhuijzen v. Uven,	Breetvelt,	<i>Oude Delft.</i>
G. L. van Lennep,	Altena,	<i>Noordeinde.</i>
J. B. P. C. Luijkx,	wed. Karis,	<i>Voorstraat.</i>

M.

J. E. de Meijer,	v. Marselis Hartsink,	<i>Oude Delft.</i>
------------------	-----------------------	--------------------

N.

H. W. Nachenius,	Haverkorn van Rij- sewijk,	<i>Oude Delft.</i>
------------------	-------------------------------	--------------------

P.

W. Paschen,	Sar,	<i>Markt.</i>
M. D. A. Peijke,	zijne Ouders,	<i>Geer.</i>

G. J. G. van de Poel,
E. D. Pijzel,

van Hulst, *Markt.*
Haverkorn van Rij-
sewijk, *Oude Delft.*

R.

N. S. Rambonnet,
J. G. M. Roijaards,
J. A. P. Repelaar,
A. G. R. de Rijk,
H. J. Rink,

Mevr. Graswinckel, *Choorstraat.*
Frankamp, *Oude Delft.*
Le Comte, *Binnenwatersloot.*
Waterreus, *Voldersgracht.*
Haverkorn van Rij-
sewijk, *Oude Delft.*

S.

F. van Schelven,
L. H. Slinkers,
W. L. van der Sluijs,
A. C. van Son,

Weber, *Achterom.*
Mevr. van Diesen, *Burgwal.*
van den Berg, *Oude Delft*
wed. Karis, *Voorstraat.*

T.

J. L. L. Tilanus.
H. Tonkes,
S. W. Tromp,
G. Turk,

Koch, *Oude Delft.*
Mevr. van Diesen, *Burgwal.*
Le Comte, *Binnenwatersloot.*
Zijne Ouders, *'s Hage.*

V.

P. U. Visser,

Mevr. Graswinckel, *Choorstraat.*

W

N. A. J. P. Wellen,

Schouten, *Brab. Turfmarkt.*

GETAL DER INGESCHREVENEN

AAN DE

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Voor Technoloog	7
Voor Civiel Ingenieur	54
Voor Bouwkundig Ingenieur	2
Voor Scheepsbouwkundig Ingenieur	2
Voor Werktuigkundig Ingenieur	9
Voor Mijnen Ingenieur	2
Voor verschillende studievakken	10
Voor den voorbereidenden cursus	75
Totaal . . .	161

P R O M O T I E N

A A N D E

KONINKLIJKE AKADEMIE IN HET JAAR 1864

Tot O. I. Ambtenaren 1ste klasse:

L. P. Gips.
H. C. Joosten.
A. J. Zeeman.

Tot O. I. Ambtenaren 2de klasse:

J. A. Ament.
C. H. D. Boudriot.
Th. W. Buys.
W. C. J. Castens.
J. C. H. M. Denie.
G. van Geider.
F. H. C. Mac Gillavrij.
G. C. A. Halewijn.
D. N. F. Kiehl.
R. C. Kroesen.
A. Ligtfoot.
W. Linn.
J. W. F. L. Meinsma.
H. T. F. Mensinga.
C. Muntendam.
E. Pino.

J. F. W. von Schmidt auf Altenstadt.
 M. G. E. Stakman.
 J. A. Tange.
 P. H. J. Varkevisser.
 E. A. van Vloten.
 J. P. Peereboom Voller.
 D. de Wit.
 F. C. A. Wijnaendts.
 H. van Calcar.
 K. J. van der Meer Mohr.
 A. W. P. Verkerk Pistorius.
 J. A. Vincent.

Tot Civiel Ingenieurs:

J. André de la Porte.
 W. B. C. de Bas.
 F. J. T. N. Beukman v. d. Wijck.
 M. J. van Bosse.
 L. G. R. Bouricius.
 B. Cost Budde.
 A. J. Crommelin.
 P. A. de Feijfer.
 J. P. Havelaar.
 J. H. Huijgens.
 W. van Andringa de Kempnaer.
 J. Kluit.
 H. A. van der Maaten.
 D. W. van der Meulen.
 J. B. F. L. Molenbroek.
 A. J. P. Saaijman's Vader.
 H. G. van Sillevoldt.
 L. J. de Sonnaville.

C. Storm Bujsing.
J. van Velzen.
W. G. M. van der Vlies.
F. van Wageningen.
J. M. Wap.

Voor den Scheepsbouw :

D. Boeke.

COMMISSIËN UIT DE STUDENTEN.

Senaat ad interim.

J. Hartsen, *Pres.*

H. E. van Berckel, *Secr.*

P. Langerhuizen Lz., *Vice-Pres.*

W. F. G. L. Suringar, *Vice-Secr.*

W. K. Mackay.

Vaandeldrager.

H. G. Levert.

Commissie tot Wetsherziening.

P. Langerhuizen Lz., *Pres.*

W. F. G. L. Suringar, *Secr.*

P. Brillenburg.

A. Schram de Jong.

A. L. van Plettenberg.

Commissie tot Redactie van den Almanak voor 1865.

J. A. Henff, *Pres.*

A. L. H. Obreen, *Secr.*

J. C. van Marken Jr., *Comm.*

J. C. Castens.

.....

Commissie voor de bloemlezing uit de Delftsche
Studenten-Almanakken.

P. Brillenburg.

W. F. G. L. Suringar.

Commissie voor den Schouwburg.

A. Schram de Jong.

W. K. Mackay.

BIJZONDERE COMMISSIËN.

Commissarissen der Societeit

PHOENIX.

P. Langerhuizen Lz., *Pres.*

J. A. Heuff, *Secr.*

L. J. H. H. Ruys van Beerenbroek, *Thes.*

A. Schram de Jong, *Vice-Pres.*

J. A. O. van den Bosch, *Vice-Secr.*

Commissarissen van het Scherm- en Gymnastiek
gezelschap

ODIN.

A. Schram de Jong, *Pres.*

J. D. Harders, *Secr.*

J. G. O. S. von Schmidt auf Altenstadt, *Vice-Pres.*

H. G. Levert, *Vice-Secr.*

P. Brillenburg, *Comm.*

Vaandeldrager.

L. J. H. H. Ruijs van Beerenbroek.

Schermmeester.

Oosterhoff.

Commissarissen van het Muziek-Gezelschap

A P O L L O.

J. P. E. Hoeufft, *Pres.*J. A. E. Musquetier, *Secr.*E. J. J. Kuinders, *Vice-Pres.*

W. F. v. Rijckevorsel.

S. van Heemstra.

Vaandeldrager.

A. Schram de Jong.

Afdeeling Werkende Leden.

J. P. E. Hoeufft, *Pres.*

.....

.....

Orchest-Directeur.

J. C. Boers. (*Eere-Lid.*)

Buks- en Pistool-Gezelschap

D I L E T T O E D A R M E.

BESCHERMHEF.

Z. M. WILLEM III.

Buitengewoon Eerelid:

Z. K. H. DE PRINS VAN ORANJE.

BESTUUR DER 2^e AFDEELING.A. Schram de Jong, *Pres.*H. F. D. van Gelder, *Secr.*J. H. W. v. d. Bosch, *Comm.*

Leesgezelschap
MINERVA.

A. L. H. Obreen, *Pres.*
 H. E. van Berckel, *Secr.*
 J. F. L. Pool, *Comm.*

Disput-Gezelschap
VRIJE STUDIE.

A. L. H. Obreen, *Pres.*
 J. C. van Marken Jr., *Secr.*
 C. J. van Schelle, *Thes.*
 C. L. W. Thormann, *Vice-Pres.*
 F. Haitsma Mulier, *Vice-Secr.*

**BIJZONDERE GEZELSCHAPPEN EN
 DISPUTEN.**

Nieuwere Letterkunde.

O. K. W.

J. D. Harders, *Pres.*
 A. L. van Plettenberg, *Secr.*
 J. A. Heuff, *Penningm.*

Bintang Malayoe

J. H. W. van den Bosch, *Pres.*
 L. C. Pielat, *Secr.*

Theorie en Praktijk.

J. C. van Marken Jr., *Pres.*
 H. F. D. van Gelder, *Secr.*
 P. H. J. van Lawick, *Comm.*

F. C. Q. D.

J. J. Naeff, *Pres.*A. J. Pluijgers, *Secr.*B. Kruijs, *Comm.*

Wis- en Natuurkunde.

S N E L L I U S.

C. Muijsken, *Pres.*J. F. L. Pool, *Secr.*D. van de Pol, *Comm.*

* H. M. V. O. I. N.

J. C. E. Tromp, *Pres.*A. H. Westra, *Secr.*B. G. W. W. C. van Hoëvell, *Cantor.*

* N E E R L A N D I A.

J. A. O. van den Bosch, *Eere-Pres.*J. J. Brevet, *Secr.*R. C. Middelkoop, *Comm.*

* S O C I E T E I T G A M B R I N U S.

R E G E R I N G.

Constantijn II, *Grootvorst.*Jeanne d'Arc, *Major Domus.*Radbout, *Schrijver.*

NB. De gezelschappen met * geteekend zijn niet door den Senaat erkend.

G E S C H I E D E N I S

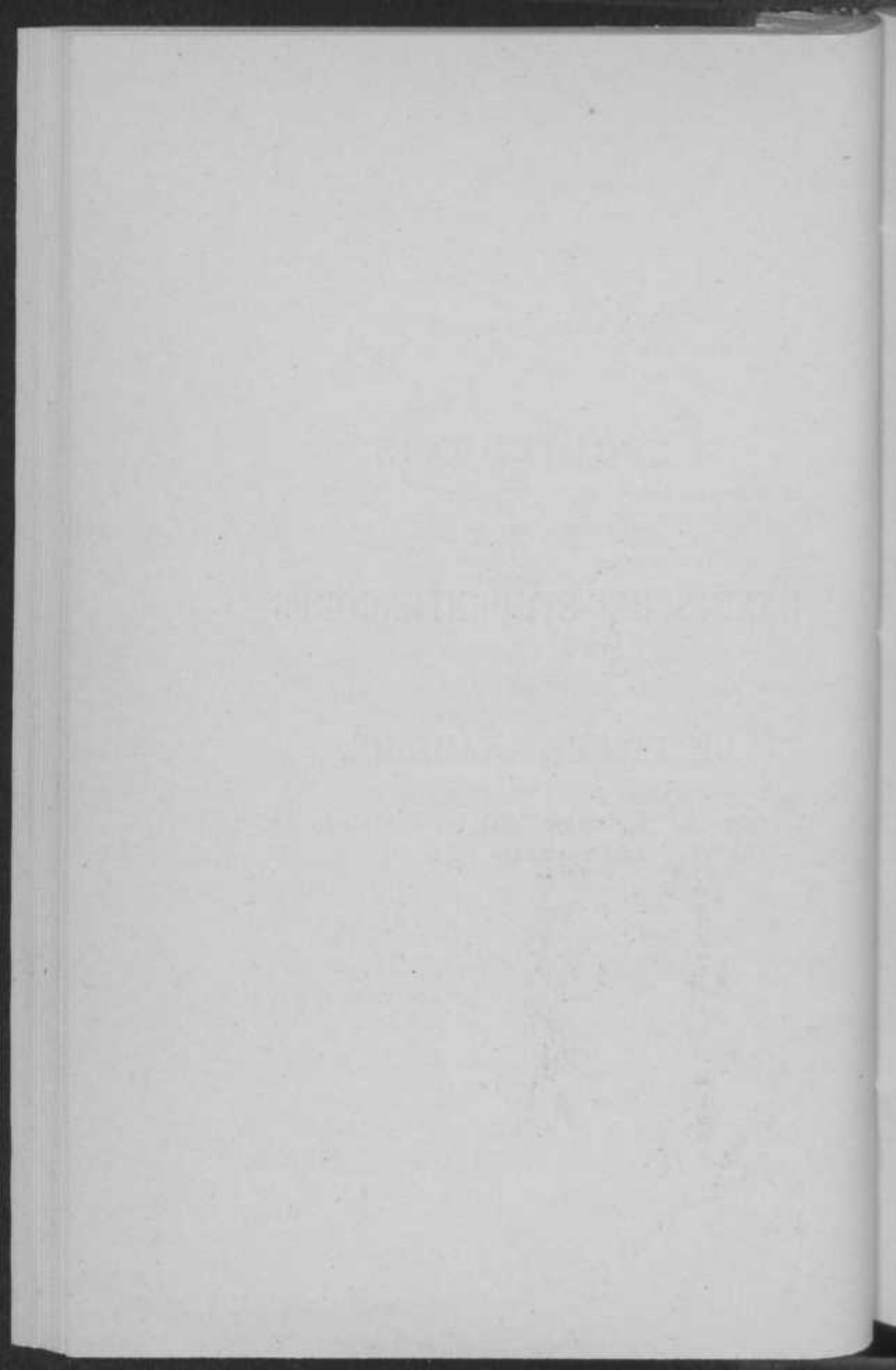
V A N H E T

DELFTSCHE STUDENTENCORPS

E N D E

DELFTSCHE AKADEMIE.

Vervolg van September 1863 tot het einde der
zomervacantie 1864.

De geschiedenis van het laatste levensjaar der Koninklijke Akademie ter opleiding van Burgerlijke Ingenieurs en Oost-Indische Ambtenaars, waarvan wij ons voorstellen in de volgende bladen een schets te geven, is voor den oppervlakkigen lezer van weinig belang. In rijkdom van feiten toch, staat zij verre ten achter, bij hetgeen vroegere verslagen ons vermeld hebben.

Wie echter ook die bladzijden van de Geschiedenis der Akademie kent, wie ze allen heeft nagegaan, en daarin de oorzaken van het spoedig verval en den ondergang der Delftsche Inrigting van Onderwijs heeft bestudeerd, zal met ons instemmen, dat de inhoud der volgende bladzijden — al vermeldt hij niet veel feiten — van het uiterste gewigt is, omdat hij als ware het de ontknooping bevat van het treurig verhaal, dat de verslagen van vorige jaren begonnen zijn.

Ons ten minste is het onmogelijk bij het schrijven dezer regelen niet een oogenblik stil te staan bij al hetgeen die verslagen vermeldde,

niet een oogenblik ons te herinneren hoe schoon en veelbelovend de Delftsche Akademie begon, hoe vele kundige mannen zij heeft opgeleverd, hoe gezellig en vrolijk de omgang tusschen hare burgers was — maar ook hoe zij twee en twintig jaar lang verwaarloosd is door de regering, en daarom niet voldaan heeft aan het voornaamsie gedeelte harer roeping: de vorming van bekwame Ingenieurs!

Maar — die tijden zijn voorbij; de Akademie is opgeheven, en het zou onkiesch van ons zijn, nog een woord te reppen, hetzij over hare inrigting, hetzij over haar bestuur. Ons voornemen is dus, in de volgende bladen de feiten van het verloopende jaar te vermelden, zonder ons daarover verder in beschouwingen te verdiepen, om daarna een blik te slaan op den toestand van ons Corps en onze Gezelschappen.

De tentoonstelling van oudheden in Julij 1864 te Delft gehouden, maakte in het stille stedeke de zomervacantie, voor hen die er wonen, bijzonder levendig. Door een uitnoodiging van de Hoofd-commissie der Tentoonstelling genoot onze Senaat de eer tegenwoordig te zijn bij de plegtige opening op den 2ⁿ Julij.

Toen wij kort hierop elkaar na zoo lange scheiding weder mogten omhelzen, werd onze vreugde echter veel verminderd door den afloop

der overgangsexamens in September, die over het algemeen *zeer weinig bevredigend* was, zoo zelfs dat van de acht aspiranten bij het overgangsexamen van het derde in het vierde jaar *niemand* geacht werd, aan de vereischten te hebben voldaan.

De verkiezingen voor den Senaat, in Junij reeds begonnen, kwamen na de vacantie tot een eindresultaat. Op den 3ⁿ November constitueerde de Senaat zich definitief als volgt:

E. A. v. Vloten, Pres.

P. Langerhuyzen, Lz., Secr. I. B.

J. Hartsen, Pres. A. S.

G. C. A. Halewijn, Pres. O. I. A.

D. de Wit, Vice-Pres.

P. H. J. Varkevisser.

Ook moeten wij hier een verandering vermelden in de Redactie-Commissie ontstaan door het bedanken der HH. Slingervoet Ramondt, Beukman v. d. Wijck, en Tavenraat, in wier plaats gekozen werden de HH. Brillenburg, Hartsen en Hertzveld.

De toebereidselen voor het Oranjefeest, die in de eerste helft van November aan de meeste steden in ons Vaderland zulk een vrolijk aanzien gaven, ontbraken in geenen deele ook in Delft. De Commissie uit ons Corps, door Z. K. H. Prins Frederik benoemd ter inzameling van gelden voor de oprigting van een monument, ondervond dan ook overgroote medewerking bij de Leden,

zoodat zij na afloop van hare taak de voldoening mogt smaken een som van f 447,50 als bijdrage tot het Gedenkteeken aan de Hoofdc commissie te kunnen uitkeeren. De meerderheid der jongelui echter, niet te vreden zijnde met dit blijk van gehechtheid aan ons vorstelijk Stamhuis, zoo werd er van wege het Corps aan den Koning een eerewacht aangeboden, ter gelegenheid dat Z. M. den eersten steen zou leggen van het Monument voor 1813, in het Willemspark te 's Hage. Z. M. toonde zich zeer gevoelig voor dit vernieuwd blijk van gehechtheid, doch bedankte voor de eerewacht.

Is het met genoegen, dat wij dit een en ander vermelden, niet minder is dat het geval met het verrassende feit, dat wij thans moeten mededeelen, en waarvan in den Almanak van het vorige jaar reeds met een woord melding is gemaakt.

De heer L. Cohen Stuart, Leeraar in de Geodesie en Mechanica, ontving namelijk van de Philosophische Faculteit te Leiden den titel van *Math. Mag. et Phil. Nat. Doctor Honoris Causa*. De algemeen erkende wiskundige kennis van den Heer Stuart werd hierdoor op hare ware hoogte geschat, en ZEd. daardoor de gelegenheid geopend tot het vervolgen van een loopbaan, door hem reeds zoo roemrijk begonnen.

Het Corps, van oordeel dat deze gebeurtenis niet kon voorbij gaan, zonder dat het op éclatante wijze zijn deelneming hierin had betuigd,

besloot tot het aanbieden van een serenade aan den Heer Stuart. Op den 1ⁿ December had deze festiviteit plaats, na welks afloop het meerendeel der jongelui zich op de Societeit vereenigde, om er, onder het genot van de muziek der Stedelijke schutterij den avond gezellig door te brengen.

Den 15ⁿ December kwam de Almanak uit, die — dit jaar bijzonder volumineus — prijkte met het portret van den Heer Arntsenius, een groote gelithographieerde plaat en een zeer uitgebreid mengelwerk. Vooral dit laatste vergoedde ruimschoots den tamelijk hoogen prijs van het jaarboekje.

Een voorstel tot verandering van een artikel der Corpswet, kort daarop door eenige Leden der aftredende Redaktie gedaan, en daarna door het Corps aangenomen, bepaalde, dat voortaan de Leden der Redaktie-commissie niet, zooals vroeger plaats had, zouden worden gekozen uit een dubbeltal, voorgedragen door den Senaat en de Redaktie, maar in eens door het Corps zouden worden benoemd, zooals dat steeds met de Senaatsleden het geval was.

De maand Februarij onderscheidde zich door een treurig voorval. De Heer Piekema, Oud-Preases van ons Corps, laatstelijk Ingenieur in 's Lands dienst, en wiens nagedachtenis als Akademie-burger nog in veler harten leefde, overleed. De senaat schreef een brief van rouwbeklag aan den vader des overledenen. Zijn asche ruste in vrede!

Het kunstgenot, dat de concerten van de schoone Italiaansche zangeres Carlotta Patti en van de uitstekende kunstenaars Laub en Jaël aan zoo velen verleden winter verschaften, deed eenige Leden van ons Corps op het denkbeeld komen, om die rijkbegaafde chanteuse en haar gezelschap een ovatie te brengen. Een voorstel hieromtrent aan het Corps gedaan werd echter verworpen. Dit belette evenwel niet, dat den dag na het Concert, hetwelk Patti in Delft gaf, een veertigtal studenten in open rijtuigen en te paard gezeten zich vereenigden, om haar en haar illustre gezelschap tot den Haag uitgeleide te doen.

De Paaschdagen, dit jaar bijzonder vroeg invallende, zoo besloot het Corps, op voorstel van den Senaat, de viering van den Dies Natalis niet te doen plaats hebben op den 22ⁿ Maart, den datum van dit feest, maar haar te vervroegen, en op den 7ⁿ Maart een collation te houden. De groote zaal op Reineveld, hiertoe aangewezen door den Senaat, was dien dag geheel in feest-dosch gehuld, en schitterde van al het cristal, de bloemen en banieren, die tafel en wand overdekten. Na eerst een voorstelling in den Schouwburg te hebben bijgewoond, vereenigden zich 142 jongelui ten 10 ure ter bestemder plaatse. De avond was heerlijk. De muziek, die zich tot vroeg in den morgen hooren deed, bragt hiertoe niet weinig bij, en het was dan ook niet

te verwonderen, dat het feest zeer laat duurde, en bij ieder een aangename herinnering heeft achter gelaten. De handhaving der orde op het feest was door den Senaat opgedragen aan den Heer Havelaar als Hoofd-commissaris, en aan de Sectie-Commissarissen de HH. O. von Schmidt auf Altenstadt, E. Pino, F. von Schmidt auf Altenstadt, Kluit, Schram de Jong, H. Oosting, Lorch, Geertsema, H. van Gelder, Thormann en Kruys.

Den middag van dienzelfden dag ontving de Senaat, als naar gewoonte, de gelukwenschingen van de Presidenten der verschillende Vereenigingen en Disputen.

Voor het begin der Paaschvacantie verdient hier vermelding het voorstel van twee Leden, om een Bloemlezing uit te geven uit alle reeds verschenen Delftsche Studenten Almanakken. De samenstelling hiervan zou moeten worden opgedragen aan een commissie van drie Leden, door het Corps uit zijn midden te kiezen. Dit voorstel had in het oog van velen groote bezwaren. De Senaat bragt geen preadvies er over uit. Op de Corpsvergadering werd het echter aangenomen, en gekozen de HH. Brillenburg, Kiehl en Suringar.

De Redaktie-Commissie voor het volgend jaar werd mede om dien tijd gekozen, en daartoe benoemd de HH. J. C. Castens, Heuff, Hertzeveld, v. Marken en Obreen.

De Paaschvacantie is alleen daardoor merkwaardig, dat toen voor het laatst aan Ouders en Voogden Rapporten werden rondgezonden omtrent den ijver der kweekelingen. Voor velen was het een pak van het hart, dat deze steen des aanstoots voortaan niet meer zou bestaan, daar de wet op het Middelbaar Onderwijs deze en vele dergelijke absurditeiten voor altijd vernietigd heeft!

Op den 26ⁿ Mei, voor het eerst weder na de Paaschvacantie op een vergadering vereenigd, koos het Corps tot verificatie-commissie: de HH. Hocke Hoogenboom, Slingervoet Ramondt en Wap, tot Vaandeldrager den heer Levert en tot Commissarissen voor den Schouwburg de HH. Mackay en Schram de Jong. Een motie op een der volgende vergaderingen voorgesteld tot nietig verklaring van de beide laatste verkiezingen, omdat, zooals men meende, het eerste jaar onwettig verstoken was geweest van het regt van stemming, werd verworpen.

Zoo naderde men langzamerhand het einde van het laatste levensjaar der Akademie, en thans — wat te doen? De toekomst lag nog geheel in het duister.

Wel was er bepaald dat de Polytechnische School in Delft zou zijn en 's Rijks inrigting ter opleiding van Oost-Indische Ambtenaars naar Leiden zou worden overgeplaatst, maar wat er van het Corps zoo worden dat wist niemand.

Ontbond men het, tegelijker tijd met de scheiding van Ingenieurs en Oost-Indische Ambtenaars, en rigtte men tegelijk met de Polytechnische School een nieuw Coprs op, zoo haalde men zich groote moeite op den hals door de regeling van een en ander.

Liet men het Corps daarentegen bestaan, zoo maakten de omstandigheden wel is waar eene nieuwe wet noodzakelijk, doch in de eerste plaats kon men met grond vermoeden, dat men zoo doende vele bezwaren vermeed, die het eerste plan overmijdelijk zou na zich sleepen, en in de tweede plaats bespaarde men zich den onaangename indruk, dien zeker elk der Leden zou ondervinden bij de opheffing van een Corps waarmee wij reeds zooveel lief en leed gedeeld hebben.

Het plan tot handhaving van den bestaanden band had dus in de gegeven omstandigheden veel aannemelijks. Na rijp beraad en lang overleg besloot de Senaat dan ook aan het Corps een voorstel in dien geest te doen, en het was op de Corpsvergadering van 9 Junij, dat door den President werd voorgesteld en toegelicht:

1° Handhaving van het bestaande Corps; 2°. Maken van een nieuwe wet door een Commissie van vijf Leden, door het Corps te kiezen; en 3°. Een Serie van overgangsbepalingen, ingaande met de oprigting der Polytechnische School, en eindigende zoodra de nieuwe wet in werking zou treden.

Dit laatste voorstel, natuurlijk gevolg der beide voorgaande, zoude een soort van interregnum in het leven roepen, tot zoolang de nieuwe wet nog niet was aangenomen. Een senaat ad interim uit vijf Leden bestaande, zou gedurende dien tijd het bestuur van het Corps op zich nemen.

Van de oude wet zouden vele bepalingen, die op huishoudelijke regeling betrekking hebben, blijven bestaan, terwijl de overgangsbepalingen zouden voorzien in al de leemten, ontstaan in de wet door het weglaten van die artikelen, welke met den te verwachten toestand niet in overeenstemming waren. (Zie bijlage.)

Van een regeling van het Novitiaat kon natuurlijk nog geen sprake zijn, daar niemand wist, wie zouden aankomen, of welke de verhouding zou zijn tusschen hen die het voorbereidend onderwijs zouden volgen (Zie art. 93 en 94 der wet op het Middelbaar Onderwijs), en de kweekelingen der eigenlijke Polytechnische School — een kwestie, die alleen de nieuwe wet zou kunnen uitmaken.

Een en ander lokte in de Vergadering een langdurige discussie uit, wyl door sommigen de toekomst zoo geheel onbepaald werd geoordeeld, dat naar hun meening alles in statu quo moest blijven tot na de zomer-vacantie.

De meerderheid was echter, zooals ten slotte uit de stemming bleek, voor de Senaats-voor-

stellen, en het Overgangs-Reglement werd dus aangenomen. — Het verkiezen van een Commissie van vijf Leden voor het maken der nieuwe wet was hiervan het onmiddellijk gevolg, en door het Corps werden hiertoe benoemd de HH. Brillenburg, Langerhuyzen, v. Plettenberg, Schram de Jong en Suringar.

Kort daarop hadden ook de verkiezingen plaats voor den Senaat ad interim, van vijf leden.

Tot President werd gekozen de Heer Hartsen, terwijl voor de vier overige leden de keus viel op de HH. v. Berekel, Langerhuyzen, Mackay en Suringar, welke verkiezing echter eerst na de zomervacantie, door overstemming, definitief tot een einde kwam.

Zoo was dan de toekomst van het Corps verzekerd tegen al, wat er gebeuren mogt.

Dank zij hier dus toegebracht aan den Senaat, die deze voorstellen deed, voortbewogen door den drijfveer eener loffelijke voorzigtigheid, en al de stormen indachtig, die het Corps had doorworsteld bij de ontworpen Reorganisatie der Delftsche Akademie.

De kort daarop gevolgde overgangs-examens van het tweede in het derde jaar, die bepalen zouden aan wie men vrijstelling kon geven van examen A. der Polytechnische School, liepen wel is waar gunstiger af dan vorige jaren, maar bedrogen toch menigeen in zijn verwachtingen.

Immers wie hier afgewezen werd, was genoodzaakt met het geheele eerste jaar in September het examen A. te doen, zoodat velen, die twee of drie jaar aan de Akademie waren geweest, zich genoopt zagen, weder terug te gaan tot de studie van vele vakken, waarin zij reeds bij hun overgangs-examen uit het eerste jaar voldaan hadden, of waarin hun *geen* cursus gedurende het afgelopen jaar gegeven was, (de Mechanica en de Staathuishoudkunde). Op het *onbillijke* hiervan werd echter niet gelet, en de jongelui die niet waren overgegaan uit het tweede jaar kregen een afwijzende beschikking op hun verzoek aan den Minister om vrijstelling van de beide laatstgemelde vakken.

De eindexamens, mede in Junij, liepen zeer naar wensch af, daar de Ingenieurs allen, en de Oost-Indische Ambtenaars op twee na voldeden aan de gestelde eischen.

De vreugde over dezen gelukkigen uitslag was algemeen, te meer daar de Ingenieurs bij eventueel niet voldoen aan het examen, niet alleen het eindexamen C, maar ook nog het examen B der Polytechnische School zouden moeten doen, en dus nagenoeg hun studie op nieuw zouden moeten beginnen. (Zie Art. 93 der wet op het Middelbaar Onderwijs)

Zoo zijn wij dan genaderd tot den 30ⁿ Junij, het tijdstip, waarop volgens de wet de Akademie zou ophouden te bestaan, om den volgenden dag

geremplaceerd te worden door de Polytechnische School.

Ligtelijk kan men zich voorstellen, hoe ieder met gespannen verwachting dien datum zag naderen, daar tot op dien oogenblik voor den nieuw op te rigten Polytechnische School nog geen eene benoeming gedaan was. De dag ging echter om, en niemand vernam iets, toen plotseling 's avonds de Staats-Courant ons de tijding bragt van het ontslag van het gansche personeel der Delftsche Akademie, en met een van de benoeming van den Direkteur, de Professoren en de Leeraren der Polytechnische School. Moeijelijk te beschrijven is de sensatie, die een zoo ruwe wijze van handelen alom te weeg bragt.

Immers zoo velen der Leeraren van de Akademie zagen zich door dit besluit plotseling uit hun post ontslagen, en dat wel, *zonder toezegging van wachtgeld!*

Diep betreuren wij het, dat de Polytechnische School zich op die wijze heeft ingesteld.

Moge deze handelwijze geen rigtsnoer zijn voor de toekomstige daad van haar bestuur, dat is onze welgemeende wensch!

Wij kunnen niet nalaten hier een feit aan te stippen, dat steeds bij ons een alleraangenaamste herinnering zal achterlaten, en in het naauwste verband staat met de opheffing der Akademie.

In den avond van den 30ⁿ Junij namelijk

werd er op een feest, dat eenige der pas gepromoveerden aan een zestigtal kennissen aanboden, een optogt met fakkels geïmproviseerd. Onder begeleiding der muziek, op het feest aanwezig, toog men langs Delfts stille grachten naar het Akademiëgebouw. Hier hield men halt, en op klokslag van twaalfen werd hier door den Heer Meinsma ten aanhoore der van alle zijden toestroomende menigte een laatst vaarwel toegeroepen aan de Delftsche Akademie, en de Polytechnische School welkom geheeten.

Dit is het laatste feit dat wij kunnen opteekenen in de geschiedenis der Akademie.

En toen de zon van den 1ⁿ Julij ons bescheen, had zij voor altijd opgehouden te bestaan, en op haar plaats was er een inrigting verrezen, schoon en jeugdig, krachtig en fier, omdat zij opgeluisterd wordt door mannen, eminent in alle vakken van wetenschap, en omdat zij gegrond is op het krachtigst aller fondamenten: *de Wet!*

De Delftsche Student mag er dan ook trotsch op zijn, onder de eersten te zijn geweest, die de wet op het Middelbaar Onderwijs heeft toegejuicht, omdat hij te regt begreep, dat *zij* een einde zou maken aan de sleur, waarin, helaas! de opleiding van civiel ingenieur vervallen was. Dit is ontwijfelbaar een groote verdienste in de wet.

Maar hier rijst onwillekeurig de vraag: Zal

die wet zelve thans voldoen aan de bestaande behoeften? Zal zij niet, door den leerling van jongs af aan reeds te overstelpen met al te veelzijdige studie, ook aan zijn kennis een te universele rigting geven, dan dat die later op één vak met vrucht zou kunnen worden toegepast?

Wij willen ons hier niet verdiepen in de beantwoording dier vragen. Dat zij der toekomst overgelaten. Hier willen wij alleen eenige grieven bespreken, die de wet voor het oogenblik speciaal ten opzichte van het thans studerende geslacht na zich sleept. Wij bedoelen de overgangsbepalingen voor de kweekelingen der Akademie, om op de Polytechnische School te kunnen komen, vervat in art. 93 — 94 der wet op het Middelbaar Onderwijs.

Dat die bepalingen *onbarmhartig, onbillijk* zijn, blijkt reeds uit een oppervlakkige lezing der wet. Voor de aspiranten bij examen A is nog eenige humaniteit gebruikt, door hen allen vrij te stellen van het onderzoek in die vakken, waarover zich het admissie-examen heeft uitgestrekt, en *ten deele hen* te ontslaan van die vakken, waarin voor hen geen onderwijs aan de Akademie is gegeven.

Wat echter examen B betreft, zoo heeft het derde jaar niet alleen weder examen moeten doen in vakken, waarin allen reeds bij hun overgangs-examen uit het tweede jaar voldaan

hadden, maar bovendien in de Scheikunde toegepast op bouwmaterialen, waarin *volstrekt geen cursus* gegeven was. Een poging van sommige kweekelingen uit het derde jaar, om genoemde grieven opgeheven te zien, werd officieus zoo totaal afgewezen, dat een officiële stap geheel vruchteloos zou geweest zijn. Wel is waar hebben de welwillende pogingen van de HH. C. P. Burger en R. W. van Goens, om de aspiranten voor B. in hun studie te helpen, door repetitien in de vakken van het tweede jaar te openen, er veel toe bijgebracht, om deze grieven eeniger mate te leenigen, maar toch kan het ons geenzins verwonderen, dat menigeen het einde der zomervacantie, als wanneer de examens zouden plaats grijpen, met kloppend hart te gemoet ging, teregt bevreesd, dat men hem als leerling der Delftsche Akademie even *ruw*, even *radicaal*, behandelen zou, als dat in Junij met vele van de Leeraren dier inrigting het geval was geweest.

Waren de overgangs-bepalingen der wet dus bezwarend voor de kweekelingen der Akademie, de inrigting der Polytechnische School is dit in één opzicht niet minder, wij meenen de verlening van den studietijd van al de studenten der Akademie. Wie examen A gedaan heeft, en dus volgens de oude regeling het eerste jaar had doorloopen. in de verwachting van na een driejarige studie een Diploma te kunnen krijgen,

ziet zich thans genoodzaakt *vier* jaar te besteden aan zijn verdere studie aan de Polytechnische School. Zoo ook voor hen, die het derde jaar achter den rug, en B. gedaan hebben. Bij de oude regeling hadden zij na één jaar eindexamen kunnen doen; thans zijn zij genoodzaakt nog *twee* jaar voor examen C. te werken. Dat deze maatregel voor de studie zeer voordelig is, en als zoodanig het Bestuur der Polytechnische School zeer toelachte, willen wij niet betwijfelen. Maar men heeft hierbij niet bedacht, hoe willekeurig men handelde door de groote geldelijke opofferingen, die een vierjarige studie van zelve reeds na zich sleept, nog aanmerkelijk te verzwaren.

De gevolgen dezer beide grieven tegen de wet, en tegen de inrigting der Polytechnische School deden zich weldra gevoelen.

De eerste oefende natuurlijker wijze een aller ongunstigsten invloed uit op den uitslag der examens. Zie hier de cijfers, die dit zullen bewijzen. Voor examen A voldeden van de 52 aspiranten slechts 13, terwijl voor B van de 32 aspiranten niet meer dan 12 werden toegelaten. Dat deze uitslag alom een paniek verspreidde, die buitendien niet weinig vergroot werd door de verlenging van studie, is ligtelijk in te zien.

Wanhopig toch was het voor hen, die na tweejarigen studietijd niet door examen A waren gekomen, thans nog een cursus van *vijf* jaren

te volgen aan de Polytechnische School. Wanhopig ook mogen wij het noemen voor hen, die na het derde jaar te hebben doorwerkt, bij de oude regeling over één jaar eindexamen hadden kunnen doen, thans, nu zij afgewezen waren voor B, nog *drie* jaar te moeten besteden aan de studie van B en C.

Groot is dan ook het aantal van hen, die na den ongelukkigen afloop van hun examen Delft vaarwel zeiden, hetzij om zich op eene andere wijze in de Ingenieurs-wetenschappen te bekwamen, hetzij om van carrière te verwisselen.

Wie zal deze thans schadeloos stellen voor den verloren tijd, en vooral voor hetgeen zij, niet tegenover ons, hun vrienden en broederen, maar tegenover de groote maatschappij verloren hebben: het prestige eener vlekkelooze reputatie.

En dat alles is het gevolg der *inhumaniteit*, der *onbarmhartigheid*, der *onbillijkheid*, die als stelregel schijnt te zijn aangenomen geweest bij den overgang der Akademie in Polytechnische School!

Voor wij hier de geschiedenis van ons Corps gedurende het afgelopen jaar besluiten moeten wij, al is het ondanks ons zelve, nog een feit vermelden der overdenking dubbel waardig. Gedurende de zomervacantie zijn twee onzer mede-studenten de HH. M. J. Looijen en C. v. Vollenhoven ons door den dood ontrukkt.

Moge hun aandenken steeds bij velen in ere

blijven! Het Corps nam de gebruikelijke rouw aan.

Ziedaar, waarde Lezer, de merkwaardigste feiten geschetst, die in ons Corps plaats grepen van September 1863 tot het einde der zomervacantie in 1864. Vele onzer broederen hebben ons gedurende dat tijdsverloop verlaten. Met genoegen hebben wij nagenoeg allen, die eind-examens gedaan hadden, geluk mogen wenschen met de volbragte loopbaan aan de Akademie, om ze kort daarna, helaas, de hand des afscheids te reiken; vol droefheid hebben wij menigeen zien weggaan, die minder gelukkig was geweest in zijn studie; omtrent de helft der O. I. A. zijn naar Leiden vertrokken; en zoo heeft ons Corps het verlies van een aantal zijner Leden te betreuren. Het is natuurlijk, dat dit voor een vereeniging van een tweehonderdvijftigtal Leden een schok is, waarvan de gevolgen eerst na eenige jaren geheel hersteld zullen zijn. Dat alle gezelschappen hieronder tijdelijk in meerdere of mindere mate zullen lijden, is onvermijdelijk. Ja, het was alsof reeds in het verlopen jaar iedereen een angstig voor-gevoel had van dien schok, zulk een malaise, zulk een gedruktheid, zulk eene loomheid was er over onze kleine maatschappij uitgespreid.

Werpen wij een blik op de gezelschappen in

ons Corps, zoo zullen wij ons van de waarheid van een en ander kunnen overtuigen.

Het eerste ligt de Societeit Phoenix aan de beurt, die om strekking en aantal Leden dien voorrang wel verdient.

Wij zijn hoog ingenomen met de loffelijke pogingen van het bestuur, om verbetering te brengen in ons societeits-lokaal. Diep betreuren wij het, dat omstandigheden buiten de magt van het bestuur tot nog toe de uitvoering verhinderd hebben van het schoone plan, verleden jaar reeds ontworpen, tot opbouw van een nieuw Societeits-locaal, en dat ons te meer toelacht, nu wij ook dit jaar weder telkens de grieven hooren herhalen, reeds jaren achtereen tegen onze Societeit ingebracht. — De feesten waren er weinig geanimeerd, en over het algemeen de opkomst der leden zeer middelmatig. Moge de uitvoering van het nieuwe plan hierin spoedig een verandering brengen, dat is onze hartelijke wensch!

Wenden wij ons thans tot Appollo. Dit gezelschap, klein in aantal van leden, klein in geldelijke hulpmiddelen, heeft ons dezen winter op eenige uitmuntend geslaagde concerten en een bal onthaald.

Vooraf vermelden wij hier met genoegen de beide dames-concerten, waar het uitstekende spel van een der Leden en van den jeugdigen de Graan, opgeluisterd door den liefelijken zang

der chanteuses Ellingworth en von Jansard ons allen in verrukking bragt.

Hulde zij hier gebragt aan den genialen Boers, die even als vorige jaren ook thans weder het centrum onzer muziekale wereld was, en als orchestdirèkteur niet weinig bijbragt tot opluistering der concerten.

Wij wenschen het bestuur geluk met zijn welgeslaagd streven voor den bloei van het gezelschap, en hopen, dat in het vervolg een ruime deelname onder de aankomende Corpsleden de toekomst verzekeren zal van een vereeniging, die zoo schoone stekking heeft.

Het gymnastiek gezelschap Odin gaf op den 8ste Februarij een assaut. Het werken der Leden en de opvoering van een pantomime door het Amsterdamsch Corps de Ballet maakten een alleraardigsten indruk op het zeer talrijk opgekomen publiek. Vele der Delftsche dames luisterden ook het bal op, dat den avond besloot. Jammer slechts dat dit feest onkosten vereischt heeft, die, in weerwil van al het genoegen van den avond, inderdaad ontzettend te noemen zijn.

Evenmin helaas als de Societeit mag dit gezelschap zich verheugen in een trouwe opkomst der Leden.

Dilletto ed Arme genoot van het jaar een groote mate van bloei. Meer dan vroeger werden er de geregelde schietoefeningen bijgewoond.

Vrije Studie, een gezelschap voornamelijk

gewijd aan de beoefening der Ingenieurs-wetenschappen, heeft ongetwijfeld veel gewonnen bij de uitbreiding, die de Polytechnische School aan de studie dezer laatste heeft gegeven. Meer dan ooit durven wij het thans met zekerheid een schoone toekomst voorspellen. Mogen wij ons hierin niet teleurgesteld zien!

Zoo ook Minerva. De uitbreiding, die men, naar wij vernemen, aan het leesgezelschap wil geven, zal buitendien niet weinig medewerken tot zijn meerderen bloei.

Wat verder de dispuutgezelschappen aangaat, zoo zijn zij bijna allen, het spijt ons zulks te moeten vermelden, in kwijnenden toestand.

De meeste hebben dit jaar nagenoeg geen vergadering gehouden, en teren op hun behaalden roem, terwijl velen door vertrek der Leden naar elders tijdelijk te niet zijn gegaan.

Met smart rangschikken wij in die beide categoriën: Woelang Winoelang, Bintang Melaijoe, D. O. G. en Theorie en Praktijk.

Geen wonder dus dat wij hier met des te meer genoegen vermelden de namen van O. K. W. en F. C. Q. D., welke beide gezelschappen zich krachtig staande houden, en aan hare zuster-vereeningen een voorbeeld geven, dat helaas te weinig navolging vindt.

Exercendo hield in de eerste helft van het verlopen jaar zeer trouw vergadering, doch deed later weinig meer van zich hooren.

Vele vriendenkringen, gezelschappen van stadgenooten enz., die anders tot de gezelligheid in den omgang zooveel toebrengen, vergaderden over het algemeen mede zeer weinig en zeer ongeregeld.

Overzien wij nu den toestand onzer gezelschappen in zijn geheel, zoo komen wij tot het besluit dat, vergeleken met vroegere jaren, dat overzigt verre van bevredigend is. Het kost ons veel, waarde Lezer, u zulks vooral te dezer plaats met zulke ronde woorden te moeten mededeelen, maar waartoe het ons zelve te heelen? Wij vinden er het overtuigend bewijs in voor hetgeen wij reeds zoo even zeiden, dat gedurende het afgelopen jaar in onzen toestand een malaise bestond, die niet te overwinnen was.

De oorzaak daarvan is niet ver te zoeken. Het onzekere onzer positie, gevoegd bij het vooruitzicht, dat voor velen bestond, om zich in September aan een streng examen te onderwerpen in vakken, waarvan verscheidene niet waren voorgedragen aan de Akademie, buitendien het denkbeeld van te moeten scheiden van zooveel vrienden — dat alles bij elkander drukte zwaar op onze gansche omgeving, en heeft het afgelopen jaar voor de meesten verre van aangenaam gemaakt.

Thans nu wij den overgang tot den Polytechnische school, wij zouden haast zeggen de crisis voorbij zijn, nu wij met vasten tred een

toekomst te gemoet gaan, veel helderder dan wij die ooit aan de Academie gekend hebben, thans twijfelen wij niet, of het vertrouwen in onze positie zal wederkeeren. Een jaarlijks grooter wordende toevloed van jongelui aan de Polytechnische school zal het corps weldra den schok doen te boven komen, die het heeft ondergaan; de gezelschappen zullen gereleveerd worden, de lust naar wetenschap, door een verbeterde regeling der studie opgewekt, zal meer en meer de disputen weder in bloei brengen, en zoo hopen wij van harte, ja wij zijn er zeker van, dat een volgend verslag den toestand van onze vereenigingen met gunstiger kleuren zal kunnen afschilderen, dan wij gedaan hebben!

Wat de studie aan de Polytechnische School aangaat, met gespannen verwachting zien wij de opening te gemoet der Lessen. (26 September.)

Dit durven wij wel met zekerheid zeggen, dat de namen van vele der nieuw benoemde Professoren en Leeraren reeds waarborg genoeg leveren, dat de lessen der Polytechnische School interessant, dat zij druk bezocht zullen zijn.

Met reden gelooven wij ons ook te mogen verheugen in de benoeming van Prof. Lobatto, en van vele der Leeraars van de Akademie tot Professoren aan de Polytechnische School.

Al hebben wij dus hierboven opgemerkt, dat humaniteit niet bij de oprigting der nieuwe inrigting van onderwijs in aanmerking blijkt te

zijn gekomen, toch is de *wetenschap* daarbij in ruime mate gehuldigd, en hebben wij daardoor, vergeleken bij vroeger, een onmetelijken stap vooruit gedaan.

Ook komt de regeling van het onderwijs, de splitsing der studie van de verschillende ingenieurs vakken ons zeer gewenscht voor. De Akademie *rigt*te alleen civiel-ingenieurs *af*. De leerstoel voor de mijn-ingenieurs bleef er zelfs in de laatste jaren open en ledig. Thans worden behalve civiel ingenieurs ook technologen, mechanici, mijn- en bouwkundige ingenieurs gevormd. Vooral de beide eerste vakken ten deele geheel nieuw in ons land, ten deele in handen van vreemdelingen, openen de schoonste vooruitzichten, omdat zij in een leemte zullen voorzien, waarvan onze industrie reeds lang de schadelijke gevolgen heeft ondervonden.

Ziedaar de gegevens, waarmede de Polytechnische School hare schoone, veelzijdige roeping moet volbrengen.

Ja, wel mag men haar roeping schoon en veelzijdig noemen, als men bedenkt, dat op haar de dure pligt rust, den lande mannen te leveren, die ons spoorwegnet en onze groote werken moeten voltooiën; dat op haar de verwachtingen der industrie gevestigd zijn, die *zij* moet voorzien van kundige, wetenschappelijk gevormde fabrikanten; dat *zij* degene moet vormen, die onze helaas nog te weinig ontgonnen

mijnen in Indië moeten exploiteren; dat zij eindelijk kunstenaars moet aankweeken, om onzen smaak voor bouwkunst te veredelen!

Een schoone maar moeilijke taak voorwaar!

Moge de Polytechnische School die taak volbrengen naar aller verwachting, dat is de wensch, waarmede wij haar welkom heeten

DE REDAKTIE.

September 1864.

REGLEMENT,

HOUDENDE

OVERGANGSBEPALINGEN

VOOR HET

DELFTSCHE STUDENTEN-CORPS,

opgericht den 22sten Maart 1848.

ARTIKEL 1.

Leden van het Delftsch Studenten-Corps zijn zij, die tijdens de opheffing der Delftsche Akademie, en overgang van die Akademie in een Polytechnische School, in de rollen dier Academie waren ingeschreven, op een wettige wijze in het Corps waren opgenomen, en de wet hadden onderteekend.

ART. 2.

Het Corps wordt vertegenwoordigd door een besturend ligchaam, dat den naam draagt van Senaat ad interim, en zal bestaan uit vijf leden, de President daaronder begrepen.

ART. 3.

De Senaat ad interim kiest uit zijn midden een Secretaris, (tevens Secretaris van dien Senaat) een Vice-President en een Vice-Secretaris, en bepaalt na onderling overleg de grenzen van ieders werkkring, en ieders verplichtingen.

ART. 4.

Aan den Senaat ad interim is opgedragen de handhaving van de eer en orde van het Corps, en de verdediging van zijn regten.

ART. 5.

De belangen van hen, die thans de afdeeling Oost-Indische Ambtenaren uitmaken, zijn aan de bijzondere zorg van den Senaat ad interim aanbevolen.

ART. 6.

De Senaat ad interim is verplicht, alvorens uitvoering te geven aan gewigtige besluiten, de goedkeuring van het Corps in te roepen; in bijzondere of dringende omstandigheden is de Senaat ad interim bevoegd, besluiten te nemen en uit te voeren zonder autorisatie van het Corps, behoudens zijn verantwoording.

ART. 7.

De Senaat ad interim is verplicht met den meesten spoed de Concept-Wet, die door de reeds benoemde Wets-Commissie zal worden ingediend, aan de goedkeuring van het Corps te onderwerpen.

ART. 8.

Na de verheffing van die Concept-Wet tot Wet is de Senaat ad interim verplicht, onmiddellijk een Bestuur te doen kiezen, op den voet zoo als de nieuwe Wet bepalen zal, en aan dat Bestuur de leiding der zaken over te geven.

ART. 9.

Bij zijn aftreden is de Senaat ad interim verplicht een uitvoerig verslag van al zijn handelingen aan het Corps in te dienen; benevens de verantwoording van de hem toevertrouwde gelden.

ART. 10.

De Senaat ad interim zal zich onderwerpen aan het bestaande Huishoudelijk Reglement voor den Senaat.

ART. 11

Tot de opname van nieuwe Leden in het Corps zal eerst dan worden overgegaan, wanneer de nieuwe Wet zal zijn aangenomen, en op den voet zoo als die Wet zal omschrijven.

ART. 12.

Tevens worden door dit Reglement van toepassing verklaard alle bepalingen vervat in de navolgende Artikels van de Wet van 1857:

Art. 10—15, 37—44, 47—49, 52, 54, 55, 61—68, 72, 74, 75 (al. 2 en 3), 76, 95, 97—100, 105—110, 112—114, 116—125, 128, 132, 133, 140—162.

ART. 13.

In gevallen waarin dit Reglement niet heeft voorzien, heeft de Senaat ad interim volmagt maatregelen te nemen die hij goedvindt, behoudens zijn verantwoordelijkheid aan het Corps.

ART. 14.

Dit Reglement treedt in werking den eersten Julij achttien honderd vier en zestig, doch heeft slechts kracht van wet, tot dat de nieuwe wet zal zijn aangenomen.

Aldus gearresteerd op de Corps-Vergadering van den 13den Junij 1864.

De Senaat:

E. A. VAN VLOTEN.	<i>President</i>
P. LANGERHUIJZEN LZ.	<i>Secr. I. B.</i>
W. K. MACKAY.	<i>Secr v. d. C.</i>
J. HARTSEN.	<i>Pres. A. S.</i>
G. C. A. HALEWIJN.	<i>Pres. O. I. A.</i>
D. DE WIT.	} <i>Leden.</i>
P. H. J. VARKEVISSER.	

MENGELWERK.

JAMES G. WILSON

HAAGSCHE TOESTANDEN.

Rondgeslingerd door de baren
 Van den woesten oceaan;
 Strijdensmoe en onervaren,
 Met de handen in de baren,
 's Avonds naar den Haag te gaan.

Daar te zwerven langs de straten,
 Met de wanhoop op 't gelaat;
 Door zijn vrienden zelfs verlaten,
 Die bij Muller zitten praten,
 Zie, dat noem ik desperaat.

Bellen in den Haag te moeren,
 Of men geen klabakken kent:
 Als er dertien zitten loeren,
 Die u met zich mede voeren
 Kijk, dat noem ik insolent.

In den Haag diners te geven,
 In het grootste logement;
 Flesschen van een pop of zeven,
 Ergens anders nog eens even,
 Nou! dan wordt men insolvent.

WURMENSOUPER.

Als 'k 's avonds in den maneschijn
Het kerkhof betreed,
Dan schijnt daarop wel neergelegd
Van wit damast een kleed.

Als zilveren borden en schotels
Glint'ren de steenen in 't rond,
Wie of er toch altijd, zoo laat nog,
Zoo'n smak'lijken tafel daar vond?

De wurmen zijn er de gasten,
Zij peuz'len, 't is lang niet zoo slecht,
Gebroken en andere harten,
Men zegt, 't is hun liev'lings-geregt.

Naar Heine.

ff.

GROOTE PLANNEN, OF DE GEVOLGEN VAN EEN ANTI-MACASSER.

Het was een schoone herfstochtend, omstreeks tien en een kwart uur; de lucht was helder. Liefelijk wierp de zon hare koesterende stralen op 't aardrijk, het was met regt Zondagsch weder; en niet enkel was 't Zondag in de natuur, daar windje noch wolkje te bekennen was, maar ook op aarde was het Zondag, want de menschheid, niet het geringste deel der natuur, hield — even als wind en wolken daarboven — hier beneden haar rusttijd. Dat was dan ook wel te merken geweest toen een half uur geleden, in Govert's oude veste de gereformeerde en katolieke kerken als het ware strijd met elkander voerden, wie van beide het meeste leven kon maken en dus de meeste menschen lokken, even als op een Amsterdamsche kermis Bamberg en Blanus tegenover elkander op de Botermarkt; een overeenkomst, die nog sterker is tusschen laatstgenoemde kerken en Blanus, daar deze gewoonlijk om 't half uur een nieuwe voorstelling geven, en dus zoo

wat den ganschen ochtend doorluiden. De christenheid, voor het grootste gedeelte —, zoo we ten minste hopen, voor de Delftsche Dominés en Pastoors — besloten binnen de genoemde gebouwen, zijn het enkel dienstbaren en studenten, die we op dit uur te huis vinden, daar eerstgenoemden naar de middagbeurt moeten, omdat hun *volk* naar de morgendienst gaat en laatstgenoemden meestal op Zondag hun beurt voorbij laten gaan, ten einde een paar uur langer in Morpheus armen te kunnen doorbrengen. Dit is dezen morgen dan ook het geval met Betje, de dienstmaagd van Jufvrouw v. Ensen en Willem v. Doorn, student aan de Koninkl. Akademie, commensaal van genoemde jufvrouw, en geboortig van 's Gravendeel, waar zijn vader Hendrik v. D. sedert tal van jaren de betrekking van aannemer en architect bekleedde. Willem had den vorigen avond dispuut gehad, was op het souper bezopen geraakt, uit landerigheid over een brief van zijn zuster, die hem schreef, hij den anderen dag bij mooi weder een bezoek van zijn gansche familie zou krijgen — was daarom lang gebleven om te zien of het ook leelijk weer wou worden, eindelijk om vier uur naar huis gegaan en sliep nu, zoo als te denken is, zijn roes uit. Op hem had dus het statig klokgebrom van de eerste vroegmis niet dien invloed gehad, als op jufvrouw v. Ensen, zijn hospita, die hierdoor op eens uit hare

droomen, indien ze daar nog aan deed, gewekt was en gezorgd had, om even na negenen, dus bijkans een uur te voren in de kerk te compareren, zooals het, volgens haar, een goede christinne op Zondag past. Betje had al verscheidene pogingen aangewend om meneer te doen opstaan, terwijl ze bezig was met het opredderen van de voorkamer, doch telkens op hare vraag: „Meheir wil u assieblieft opstaan, 't is al over tien en de jufvrouw heit u al driemaal geroepen?” „Verrek, stik” en dergelijken ten antwoord gekregen, bij welke gelegenheid Willem nooit verzuimd had zich nog eens om te draaijen, in het volle bewustzijn dat het machtig onaangenaam was, men hem telkens kwam lastig vallen.

Eindelijk zou ze, toen de kamer al lang klaar en beneden de boel ook reeds aan kant was — de klok had juist elf slagen doen hooren — een laatste poging wagen, door te zeggen dat het reeds 12 uur en de Jufvrouw reeds lang uit de kerk was, en dat meneer ook wel wist als dat hij zijn familie overkreeg en dat zij, Betje, uit moest en het bed wou afhalen, dus of meneer nu wou opstaan assieblieft, toen er op eens een groote rammelkast, die men een half uur in de verte kon hooren aankomen, en die vol gepropt zat met de familie v. Doorn en toebehooren, voor de deur van Jufvrouw v. Ensen stil hield. Naauwelijks heeft ze dit gehoord of ze vliegt naar Willems kamer, „meheir sta toch op assie-

blijft, daar is uwe's familie nu al met rijtuig, groote goedheid wat moet ik zeggen, en uw Pa.... „Zeg maar, zegt Willem, die nog zoo soezerig is dat hij volstrekt niet begrijpt wat er eigenlijk gaande is, zeg maar dat ik niet t'huis ben.... of neen, zeg maar dat ik ziek ben en niemand afwacht.”

„Maar Meneer dat kan ik toch niet teugen uwés Pa zeggen, dat weet U nou ook wel.” „Nu ja, donder maar op, wat je wil. Laat ze dan maar even boven.... en.... Bet, zorg dan maar, dat ze wat te eten krijgen.”

„Wat blijft uwé vooreten?” „Ja, kaas, rookvleesch, eijeren, 't dondert niet.” „Hoeveel Meneer?” „Dat ze beroerd worden! — een verwensching die Mevrouw van Doorn, die juist bezig was de maar al te steile trap te beklimmen, geheel anders verstond, daar ze zeer ontsteld aan Betje vroeg wat er gaande was, of Meneer een beroerte had en of er dan geen docter was geroepen en waar of de jufvrouw zat, als haar zoon toch ziek was? waarop Betje heel bedaard antwoordde dat de jufvrouw naar de kerk was, maar dat Mevrouw haar zelve's volstrekt niet ongerust behoefde te maken, daar Meneer zoo erg niet was, „hij heeft maar kou gevat zei ze, en is op 't oogenblik niets lekker.” — „Lekker! is Meneer dan anders lekker?” — „Nu ja, plezierig weet Uwé, naar Meneer zegt dan altijd: „Bet ik ben weer niets lekker als ie zoo is

ies mankeert — waarop de oude van Doorn aanmerkte, dat daar niets in stak, en dat hij zich dat nog wel herinnerde uit zijn tijd toen hij jong was. — „Ojé vrouw, liet hij er op volgen, zoo had je er zoo'n boel van die studenten termen, maar kom aan kinderen naar de studeerkamer, o, dat is hier zeker?”

Willem, die hoewel stom katterig, door dit praten tot zich zelf is gekomen, doet nu juist half gekleed de deur van zijn slaapkamer open, komt zijn ouders te gemoet, wordt van alle kanten bestormd en gezoend door broers en zusters, enkel niet door nichtje Bertha, die schuchter voor zich kijkt, dewijl Willem in zijn overhemd is, zonder boord of das, dus gansch niet gekleed. Honderderlei vragen moet hij nu te gelijk beantwoorden; de een vraagt waarom hij niet geschreven had dat hij ziek was, een ander of hij wel een docter had, een derde of hij wel goed verzorgd werd, of zijn Jufvrouw nog al hartelijk en de meid niet een beetje te familiaar was, etc. etc, — alles zeer geschikt om iemand die katterig is nog eens zoo erg te maken. Terwijl de familie nu het eerste half uur zoek brengt met het ontdoen van hoeden, doeken en jassen, en tevens met alles haarfijn te beneuzen, neemt Willem de gelegenheid waar om zich verder aan te kleeden en sommige zaken, die hij beter vond, dat niet door zijn familie gezien werden, zorgvuldig

weg te sluiten of ten minste uit gezigt te zetten.

Langzamerhand is het 12 uur geworden. Bet draaft heen en weer met het benoodigde voor de koffij; de familie, groot en klein, neemt rond de tafel plaats.

„Ik vind dat Willem een allerliefste kamer heeft, zegt Clara, Willems oudste zuster, vindt ge ook niet Bertha?” — „O, allerliefst, zegt deze, en wat is Willem netjes, vindt u ook niet tante? Ik dacht altijd, dat een studentenkamer er zoo woest uitzag, maar ik vind het hier heel aardig, ik zou ook wel zoo op kamers willen wonen.” — „Wel zoo, zegt papa v. Doorn, nu, dan zou ik maar met Willem ruilen voor een poosje, dan kun je 't eens proberen.” — „O neen, ziet u, ik bedoel als ik jongen was.”

„Maar, zegt Mama, dat Willem netjes is vind ik heel goed, dat heb ik hem ook altijd geleerd, maar het is net of hij nooit werkt, hij schijnt niet druk te studeren, want ik zie geen een boek, behalve die op het rekje, en dat zijn toch geen leerboeken, dunkt me?” — „Ja tante, maar u moet denken, zegt Bertha, dat Willem wist dat we kwamen, dus ik denk dat hij die expres geborgen zal hebben — om —” „Geborgen, waartoe zou dat dienen, viel de oude v. Doorn haar in de rede, boeken die men dagelijks noodig heeft, neen, gekheid — moeder heeft gelijk; Willem voert zeker niets uit en we zullen de jufvrouw eens boven laten komen, dan

kunnen we 't eens hooren." Bertha had ondertusschen al een kleur tot in haar hals gekregen, van zoo zonder bedoeling Willem's partij te hebben opgevat en tevens, uit angst dat er nu een boekje van hem zou opengaan — daar hij er toch niet bij was en zijn jufvrouw misschien een plasdankje zou trachten te behalen van de oude lui wanneer ze alles vertelde — maar dat toch allemaal niet waar zou zijn, daar ze overtuigd was van Willems onschuld, van zijn ijver in de studie en van de kwaadsprekendheid van zijn jufvrouw, zoo deze iets ten nadeele van hem mogt vertellen. Of iemand van de aanwezigen Bertha's agitatie bemerkte, durven we niet zeggen, want al heel spoedig kwam jufv. v. Ensen, opgedirkt als ze er op Zondag kon uitzien, na behoorlijk getikt te hebben, binnen. De oude v. Doorn behoefde niet te vragen of zij de jufvrouw was, want iemand met alle kleuren van den regenboog aan haar lijf, doet reeds au premier abord een Delftsche hospita kennen; maar hij deed het toch, waarop hij niet weinig bits, „ja wel Meneer, dat ben ik," ten antwoord kreeg. „Wel jufvrouw, ging hij voort, we wilden eens weten, we komen hier zoo weinig en dus kunnen we 't zoo alles niet nagaan, hoe het met zoontje gaat? — Hij is er nu toch niet bij, dus vertel eens." — „Wel Meneer, wat zal ik zeggen, 't gaat opperbest. Meheir is zeer bemind, geloof ik, bij de Perfesters en, wat ik er zoo van zie, bij de

sterdenden ook. — „Ja, ziet u, maar dat is de bedoeling eigenlijk niet, we wouen eens weten of hij werkt, of hij veel thuis zit.” — „Thuis zitten, Meneer! wel, Meheir werkt bijna iederen avond; ik wil nu niet zeggen als Meheir bijgeval is ies een extraatje heit, dat tie dan eens een avond niet werkt, maar anders *toesoers assidu*. Neen, dat kan ik Meneer en Mevrouw verzekeren, want ik zeg zoo als waarheid is: Meheir is een heil best mensch, maar als ik nu over um te klagen had, der wordt me nu, zal ik maar zeggen, na gevraagd, dan zou ik 't natuurlijk ook vertellen, dat spreekt van eigenst. Toen me man zaliger nog leefde, ziet u, hij is nou 3 verl jaars overleden aan die erge choléraziekte, waar de familie wel van gehoord zal hebben, ik zeg toen ie nog leefde, toen sprak tie 'r nog dikwijls over, dat we altijd zoo gelukkig geweest waren met onze heeren en nu zelfs na me man's dood heb ik nooit niks te klagen gehad over Meheir, dat kan ik zeggen.” — „Nu dat doet me plezier, zei de oude v. Doorn, die met het meeste geduld dit relaas had aangehoord, doch bang was dat ze op nieuw zou beginnen. — Ziet u, dat moesten we maar eens weten” — waarop jufvrouw van Ensen begreep dat ze weg kon gaan, 't geen ze dan ook eindelijk deed, na gezegd te hebben, dat als de familie bij geval iets noodig mogt hebben, ze direkt bij de hand was, want dat de meid wel uitging, maar dat ze met de Zondag

veelal vóór zat, waar ze toch de bel perfekt kon hooren, dus de familie had haar maar te ordonneren.

„Zie je, daar heb je 't nu al, zei v. Doorn, toen ze weg was. Willem voert zeker niets uit — dat wijf praat me veel te mooi — ik wist 't wel dat Willem met de jufvrouw onder één deken sliep.”

„Maar van Doorn hoe is dat mogelijk, met de jufvrouw onder één. . . . Kinderen je moet maar niet luisteren, want je hoort hier zoo veel slechts, dat heb je nu van zoo 'n academiestad. Men zoon, dien ik altijd in alle godsvrucht en eere heb opgevoed, met de jufvrouw onder één. . . .” — „Wat nou godsvrucht en eere, zegt de onder Doorn. Wie praat nu dat Willem niet godsdienstig is of dat er iets op zijn gedrag is aan te merken; ik heb enkel met men gezegde bedoeld dat de jufvrouw met hem meepraat. 't Is een spreekwoord, je moet dat niet letterlijk opnemen.” — „O! kinderen 't is een spreekwoord, nou dat wist ik niet.” — „Wat wist u niet Mama? — vraagt Willem, die juist met geweld de kamer binnen komt — kan ik het u ook zeggen, waar was kwestie over? Kom papa, u zal me wel eens op de hoogte van 't feest brengen, denk ik.” — „Hie, hie, hie vrouw, hoor je hem, dat is weer zoo'n studententerm. Nu jongelief ik zal je eens zeggen, — maar laten we nu onder de hand wat gebruiken, want de koffij wordt koud, kom kinderen, wie van beide zal schenken?”

Bertha, me dunkt, je moest 't nu maar een beetje leeren, want je weet wel wat je daar straks zei?" — „O, oom wat kan u toch plagen, ik zal u nooit meer iets vertellen..." — „Nu, nu, ik zal 't niet meer zeggen maar schenk dan eens lekkere koffij." — „Maar Pa, ik ben nu maar nieuwsgierig, zei Willem, wat u me zou gaan vertellen." — „Oh, wacht maar, we zullen je wel op de hoogte van 't feest brengen, hie, hie, hie! Je moet dan weten, dat je moeder en ik al lang aan de kinderen beloofd hadden, dat we eens een dagje uit rijden zouden gaan, maar ziet wat wil 't geval, cergisteren onder 't ontbijt, ja laat ik eens kijken — was 't niet eergisteren; Klaar, dat jij geschreven hebt? — ja, juist, want 't was de morgen van de houtverkoop te Vlaardingen, toen lees ik in de Courant dat er hier van af 15 Sept. te zien zou zijn de projecten voor de nieuwe Polytechnische School." — „Hé, zijn die hier te zien, zei Willem, je zou zeggen, ik heb er niets van gehoord." — „Niets van gehoord, maar weet je dan niet dat er een Polytechnische School moet gebouwd worden en dat..." — „O, ja nu herinner ik me zoo iets, ja wel dan heb ik er toch van gehoord, dat is in Utrecht, waar ze al zoo lang over gesproken hebben" — „In Utrecht, wel neen, *hier*, waartoe zouden anders de projecten *hier* liggen; heb je die dan nog niet gezien op 't Raadhuis — me dunkt toch als je belang stelt in de studie?

„Ja ziet u, zei Willem, die begreep dat hij er leelijk was ingelopen, ik was 't lang van plan geweest, maar 's middags heb ik altijd collége en dat verzuim ik liever niet en 's avonds zijn die dingen niet te zien, want ziet u, er is nog geen gaz op 't Raadhuis.” — „O juist, zei van Doorn, zie je, vrouw, er is nog geen gaz op 't Raadhuis, dus 't is maar goed dat ik nu gekomen ben — je moet weten Willem dat ik eerst zoo half en half van plan was geweest, gister avond maar eens alleen over te komen en dan zouden we van daag met de kinderen een toertje naar Dordt of zoo gemaakt hebben, maar je moeder vond nu wel eens aardig om mee te gaan, wij waren nu toch al zoo lang van plan geweest om je kamer eens te komen zien en Bertha logeerde nu nog bij ons. Niet waar Berth, nu kun je ten minste nog eens vertellen dat je in Delft geweest bent en op een studentenkamer.” — „O ja, zei Bertha, ik vind 't regt aardig en ik had niet gedacht ik neef eerst een bezoek zou brengen, nadat hij in zoo 'n tijd niet bij ons is geweest. Maar ik zie toch dat hij me nog niet geheel en al vergeten had, ten minste hij gebruikt nog altijd mijn stoelekleedje, dat ik eens voor hem gemaakt heb en het ziet er nog uit of 't nieuw was.” — „Hé ja, zeide Clara, daar had ik nog niet eens op gelet en je draagt mijn pantoffels, geloof ik, daar ook nog; nou Willem je ben 't wel waard, dat moet gezegd worden.” — „Zoo, vinden de dames dat, zei

Willem, ik moet zeggen, ze schenen dan toch geen heele goede gedachten van me te hebben. Maar het doet me evenwel plezier, ik nu op zoo 'n manier geregtvaardigd wordt, en ben de fortuin dankbaar dat nichtje ook nog van de partij kan zijn; die eer is men kamer nog nooit te beurt gevallen, liet hij er evenwel spoedig op volgen, daar hij merkte dat Bertha een kleur begon te krijgen en hij in zulk een geval ook wel kon beginnen te kleuren. Maar Bertha was nog al gelukkig met haar telkens kleuren, want ook ditmaal ging het onopgemerkt voorbij, doordien papa van Doorn voorstelde om de beenen eens op te nemen en na alvorens de stad eens door geweest te zijn, naar het eigenlijke doel van de reis, namelijk naar het Raadhuis te gaan, ten einde de plannen voor de nieuw te bouwen Polytechnische School te bezigtigen. Willem, zoo als te denken is, vervloekte in zijn hart de Polytechnische School, laat staan de plannen, waarvan hij nu pas voor 't eerst hoorde, iets dat voor ieder ander heel onwaarschijnlijk zou zijn, daar zulke zaken al ligt bekend zijn; maar Willem, die zich nooit bemoeide met colléges of academiezaken, maar altijd door gescharreld had, en vooral in de laatste drie weken meer in den Haag dan wel in Delft was geweest, wist nergens van. Hij verwenschte de Regering die hem door dat stomme plan te onzaliger uur zijn familie op zijn

dak zond, en nog wel op een dag dat hij niet op zijn beenen staan kon van katterigheid, maar tevens dankte hij Minerva, de beschermgodin van zijn dispuut, die de wijsheid had gehad, van te zorgen dat zijn vader niet den vorigen avond gekomen was.

Voor hen die te Delft bekend zijn en dus kunnen weten waar jufvrouw van Ensen woont, achten wij het overbodig mee te deelen, welke straten men door of welke grachten men langs liep om van daar naar het Raadhuis te komen. Voor hen die er niet bekend zijn, en bij gevolg niet weten waar Jufvrouw v. Ensen woont, zij het voldoende, dat men niet veel tijd kan zoek brengen met het rondwandelen van het begaanbare gedeelte dezer stad, zonder eenige malen op de zelfde plaatsen te zijn terug geweest. Wanneer men bovendien bedenkt dat Willem het maar half plezierig vond zoo op Zondag met zijn gansche familie te koop te moeten loopen, dan kan men ligt nagaan, dat de plaats in kwestie al spoedig bereikt was en de verwenschte projecten voor de nieuwe Polytechnische school door de belanghebbenden werden bezigtigd. Allen vonden het natuurlijk mooi, zoo niet prachtig, behalve Willem, die, hoewel niets anders zeggende dan: 't is fraai, subliem en dergelijke, niets van al die prullenboel zag, maar telkens beroerder en katteriger werd, zoo zelfs dat, na bijkans een uur gekeken te heb-

ben, hij verplicht was het lokaal te verlaten, wilde hij zich niet aan zijn familie verraden, daar de kamer met al wat er in was op eens voor hem begon te draaijen en de projecten een quadrille des lanciers begonnen te dansen, waarschijnlijk met het wraakzieke doel om aldus zijn attentie op hen te vestigen. Door vriendelijke bemiddeling van den concierge, die hem een glas water bezorgde, werd hij weer genoegzaam hersteld om zich bij zijn familie te voegen, die genoemde quadrille niet gemerkt had, nog minder zijn afwezigheid, en voor wie dit alles gelukkig onopgemerkt voorbij ging. Eindelijk had Papa v. Doorn dan alles bekeken, berekend en over gerekend, en kon men het voor gezien houden. De tijd voor het vertrek begon ook al langzamerhand op te schieten, men zou nog even bij het uitgaan van de Nieuwe kerk het vermaarde praalgraf van Neerlands Eersten Willem (welk vreemdeling zou Delft bezoeken zonder dat) in oogenschouw nemen, om daarna op Willems kamer, staandeweg een voordemiddagje te gebruiken en ten vier ure den terugtocht aannemen. Willem zorgde zeer wijs dat hij met Bertha en Clara kwam te loopen, om zoo doende geen kans te hebben dat Papa hem over het een of andere project zou gaan spreken, waarbij zijn onkunde dan nog zou uitkomen — maar tevens doordien hij geheel betooverd was door Bertha's lieve

blauwe oogen, wier teedere invloed hij reeds den geheelen morgen ondervonden had.

Zij was dan ook meer dan lief, dat eenvoudig blonde meisje, dat hij nu weer voor 't eerst, nadat ze van kostschool was gekomen, ontmoette, en dat hij slechts als kind gekend had, toen ze zamen speelden. Wel was ze veranderd in die 3 jaren dat hij aan de Akademie was geweest, en hij weinig aan haar gedacht had, doch daardoor misschien was de indruk ook nu des te sterker. Het viel hem werkelijk hard toen eindelijk het oogenblik van afscheid daar was; ook tē opzigte van zijn familie was zijn gevoel meer teeder, en werkelijk had hij moeite om zijn tranen te bedwingen toen Papa hem, met een warmen handdruk, tevens een gecacheteerde brief gaf, die hij wel aan het goede adres zou willen bezorgen; Bertha wilde geen afscheid nemen alvorens hij beloofd had met Kersmis op Bloemenhof te komen logeren; mama en de zusters kusten hem hartelijk vaarwel, nog een laatste handdruk aan allen en voort rolde de koets — die hij wel lang bleef naturen, doch die eindelijk geheel uit 't gezigt verdween.

Zoo eindigde de dag of liever gezegd, — 't was pas vier uur — de middag van den dag, met zooveel landerigheid te gemoet gezien — Willem spoedde zich naar tafel, doch was stil en afgetrokken; zijn vrienden begrepen er eerst niets van, daar hij anders de vrolijkheid zelve was, maar schreven

het later toe aan het bezoek van zijn familie — aan de een of andere onaangenaamheid met den ouden Heer, over beeren misschien of iets anders.

Willem bemoeide zich dien dag weinig met hen, ging tegen zijn gewoonte 's avonds om zeven uur naar huis en ging zitten lezen. Sterne's *Sentimental Journey*, dat hij onder handen had, kon hem evenwel op dit oogenblik maar niet boeijen, telkens werd zijn gedachte afgeleid en verzonk hij in gepeins. Dan weer las hij twee- driemaal dezelfde pagina 'en als hij verder wilde gaan, wist hij volstrekt niet wat hij gelezen had. Ten laatste begreep hij, het maar beter was om niet te lezen en sloot dus zijn boek om aan zijn gedachten den vrijen loop te laten; doch ook deze schenen onrustig, daar hij zeker reeds een uur lang zijn kamer op en neer liep, en eindelijk te tien uur, half elf naar bed ging, iets dat zeker in de laatste 4 weken niet dikwijls had plaats gehad. Wat zijn gedachten van dien oogenblik en zijn droomen van dien nacht waren, kunnen we niet zeggen.

De stemming waarin hij evenwel den anderen morgen opstond, bewijst wel eenigzins dat hij over zijn eigen leven, in verband met de toekomst, moet gepeinsd hebben, daar hij van nu aan een geheel ander persoon scheen te zijn. Wel was hij weer even vrolijk als anders, doch lang zoo woest niet. Wel beschouwde hij nog het studentenleven als het ideaal van zijn tegenwoordig

zijn, doch men kon merken dat hij ook nog een ander doel, een ander uitzigt scheen te beoogen dan enkel pret maken en grappen uithangen; in één woord, hij scheen zich voor te nemen om te veranderen, om wat te gaan werken, zoo gaauw mogelijk af te studeren en dan.... zoo doende, voor het in werking treden van de wet op 't Middelbaar Onderwijs, — dus voor de verandering van de Akademie in een Polytechnische School — klaar te zijn.

Of hij in zijn pogingen geslaagd is en of de komst van de Polytechnische School al dan niet gunstig op zijn bestemming gewerkt heeft?

We durven 't niet zeggen, maar dit is zonder twijfel, dat de plannen voor die School, de eerste oorzaak zijn geweest van den ommekeer in zijn leven — en, wanneer we billijk zijn, dan moeten we ook gelooven aan de tooverkracht van nichtje Bertha's Anti-macassar, die er voorzeker niet weinig toe heeft bijgebracht.

Hoe dit zij, is ons om 't even.

Wij hebben aan 't hoofd van deze bladzijden gezet: *Groote plannen* — met het oog: op het grootsche doel, waartoe ze bestemd waren; wellicht kan deze eenvoudige schets bij omwerking dienen, tot een klein plan, voor een groot verhaal.

SONNET.

Spiegel ik mij in uw oogen,
In uw oogen zoo vol gloed,
Heel mijn boezem wordt bewogen,
Sneller jaagt mijn rustloos bloed.

Zeg mij zou ik hopen mogen,
Dat een vonk van d'eigen gloed,
Die mijn boezem houdt bewogen,
Ook den uwen blaken doet.

Zeg mij laat het waarheid wezen,
Laat mij in uw blikken lezen,
Dat ge mij alleen bemint;
Laat mij van uw lippen hooren,
Dat ge mij wilt toebehooren,
Die zijn alles in U vindt.

P. E. P.

MIJN LIEV'LINGSPLEK.

Elk heeft zijn eigen liev'lingsplek,
 Zijn hemel op deez' aard,
 Hem meer dan eenig ander oord,
 Hem meer dan alles waard.
 En vraagt ge, waar *ik* 't liefste huis, —
 'k Zeg ronduit: bij mijn ouders t'huis.

En is er ook het een of 't aêr,
 Dat mij er niet bevalt,
 Het moet een slimmert zijn, die mij
 Het leven daar vergalt.
 Want *iedre* woning heeft zijn kruis,
 Dus ook natuurlijk 't onderhuis.

Al ben 'k ook niet zoo vrij in doen
 En laten als ik wensch,
 Al ziet men mij ook nog maar aan
 Slechts voor zoo'n hallef mensch,
 Nog naauw ontwassen aan het buis, —
 'k Ben toch 't liefst bij mijn ouders t'huis.

Dat klokke acht ontbijten reeds,
 Dat klokke elf naar bed;
 Dag in, dag uit hetzelfde steeds,

Wat is 't een last zoo'n wet!
 Maar heusch, geen last zoo ligt als 't kruis
 Mij opgelegd in 't ouderhuis.

Al ga ik ook zooveel niet, als
 Wanneer ik ben alleen,
 Naar opera of naar concert,
 Komedie, kroegjool heen, —
 'k Stel dikwijls boven feestgedruisch,
 Het kouten met mijn ouders t' huis.

Al is mijn kamer ook wat hol,
 Unheimisch, naar en kaal; —
 Al zit ik liever op mijn kast
 Zoo prettig, zoo joviaal, —
 Zelfs met de nederigste kluis
 Ben ik tevreê in 't ouderhuis.

Die woning is mijn liev'lingsplek,
 Mijn hemel op deez' aard,
 Mij meer dan eenig ander oord,
 Mij meer dan alles waard;
 Want kom ik weêr in 't ouderhuis, —
 'k Denk steeds: wat is 't toch prettig t' huis.

29 DEC. 1863.

v. M.

NAAR HEINE.

Als sombre spoken staan daar
De huizen in een rij:
Gewikkeld in mijn mantel,
Ga ik hen stil voorbij.

De toren van de hoofdkerk
Verkondigt middernacht;
't Is 't uur waarop mijn liefje
Met ongeduld mij wacht.

Zoo vriendlijk en vertrouwlijk
Gaat mij de maan vooruit;
Daar ben ik aan haar woning
En vrolijk roep ik uit:

„Ik dank u, gij vertrouwde,
Dat gij mij op mijn spoor
Zoo vriendlijk vergezeld hebt!
Ga, licht nu andren voor.

Maar vindt gij soms een minnaar,
Die klaagt in de eenzaamheid:
Troost hem, zoo als gij zelve,
Mij deed in vroeger tijd.

De jonkvrouw stond aan 't zeestrand
 En slaakte een diepe zucht;
 De ondergang der zonne
 Ontroerde haar geducht.

Melieve! wees nu vrolijk;
 't Geval toch ziet men meer;
 Hier voor ons gaat zij onder,
 Van achtren keert zij weêr.

De zon weerkaatst in zee,
 En zij verguldt haar met heur schijn,
 o Broeders! als ik sterf,
 Laat in de zee mijn graf dan zijn.

'k Heb steeds de zee bemind,
 Zij heeft zoo dikwijls met haar vloed
 Mijn brandend hart verkoeld;
 Wij waren voor elkaâr zoo goed.

πt.

HET MELKMEISJE VAN DEN HIMALAYA.

Tooneelspel in vijf bedrijven; voor het eerst opgevoerd te Delft, den 25 April 1864,

DOOR DE LEDEN VAN HET

Nationaal Tooneelgezelschap.

Personen:

HET MELKMEISJE, genaamd JULIA.

GRAAF LARIUS.

ALEXANDER VON HUMBOLDT.

MEVROUW ONWEER.

COSTAL DE INDIAAN.

OPPERJAGERMEESTER.

Jagers, bedienden, volk enz.

EERSTE BEDRIJF.

Eerste Tooneel.

HET MELKMEISJE. DE GRAAF. Een bosch: het melkmeisje zit met een geit op een boomstam.

De Graaf treedt op.

DE GRAAF.

Zijt gij het melkmeisje?

HET MELKMEISJE.

Wat wilt gij van mij, o heer? Uwe oogen bevallen mij niet.

DE GRAAF.

Ik wilde u om een schuilplaats verzoeken; ik was ter jagt en ben in dit duistere woud van mijn gevolg afgedwaald.

(Zingt) 'k Heb mij zeer vroeg ter jagt begeven,
Mijn kind ik schoot een snip of acht:
En thans kom ik u hier verzoeken,
Een schuilplaats slechts voor éénen nacht!

HET MELKMEISJE.

Neen, dat kan ik niet doen; fidonc, wie zegt mij, dat ik u kan vertrouwen:

(Zingt): O wil den vreemd'ling niet vertrouwen,
Vooral als j'em niet kent;
Hij zou je soms voor anders houwen,
Dan 't geen je wezenlijk bent.
Tra, la, la, la, la, la, enz.

KOOR IN DE VERTE.

Tra, la, la enz.

Tweede Tooneel.

De vorigen. OPPERJAGERMEESTER. Costal. Jagers.

Wild en gevogelte. De jagers treden binnen.

Zij houden een man gevangen.

OPPERJAGERMEESTER.

Mijn waarde Graaf Larius,

Wij vinden U dus;

Wij zagen U dwalen,

En komen U halen.

DE GRAAF.

Mijn zoon, ik ben u dankbaar; doch maakt thans geen pour-parlétjes. Maar wie hebt gij daar bij u?

OPPERJAGERMEESTER.

Het is een gevangene, mijn Vorst! zijn naam ken ik niet; maar hij schijnt van de roodhuiden uitgezonden te zijn, om onze gangen te bespieden, en om dit vrije volk van den Himalaya aan een vijandelijken stam over te leveren.

EERSTE JAGER.

Vatten wij hem!

TWEEDE JAGER.

Dooden wij hem!

DERDE JAGER.

Vermoorden wij hem! (*Worsteling, Costal verdedigt zich dapper.*)

DE GRAAF.

Bindt hem!

HET MELKMEISJE.

Welaan wreedaarts, s'il vous plait, laat hem los, gaat heen, oproermakers! verwijdert u republikeinen! broodjagers! hazen- en menschenmoordenaars. Gaat weg!

DE GRAAF.

Ik wil niet dat hij sterve; maar gij zult bij hem blijven, pedante nuf, gij zijt in mijn magt en nu zal ik u een schuilplaats bieden, schoon gij mij die geweigerd hebt. (*Een leeuw en ander gevogelte rent door het bosch.*)

OPPERJAGERMEESTER.

Zie heer, een leeuw!

JAGERS.

Wij zullen hem dooden!

DE GRAAF.

Ja doet dat. Ik heb bemerkt, dat zich hier veel wild ophoudt; laat ons eerst een goeden buit maken. (*Verschiјnt allerlei gedierte, van alle kanten wordt geschoten.*)

(*De Indiaan en het Melkmeisje worden meēgesleept; men verwijdert zich met het gedoodde wild, gaat de eene deur uit en komt de andere weer in. Intusschen changement à vue.*)

TWEEDE BEDRIJF.

Een uitgestrekt park; in het verschiet een kasteel.

Eerste Tooneel.

DE GRAAF. HET MELKMEISJE. COSTAL.

OPPERJAGERMEESTER.

DE GRAAF.

Ziet gij daar dat oude slot. Men vindt er uitmuntende hollen en spelonken, ratten, muizen en geesselroeden voor misdadigers en slechte sujetten van beiderlei kunne.

COSTAL.

Alles was slechts scherts van mij, laat ons nu naar huis gaan.

HET MELKMEISJE. (*zingt*).

Du hast Diamanten und Perlen,

Hast.....

DE GRAAF.

Houdt u stil, vleister, slang, krokodil!

OPPERJAGERMEESTER.

Welaan edele Heer! ik zal ze wel bezorgen....
Voorwaarts marsch! (*Worsteling, gevangenen en Opperjagermeester af.*)

Tweede Tooneel.

DE GRAAF, VON HUMBOLDT *komt op*.

DE GRAAF.

Wat duivekater wie zie ik daar bij de fontein wandelen? een deftig man!

VON HUMBOLDT.

O edele graaf, U wil ik groeten,
'k Werp mij aan uw beslijkte voeten,
'k Buig mij voor U ootmoedig neer,
Gij zijt mijn meester en mijn heer.

DE GRAAF.

Vrees niet: ik zal u vooreerst nog niet dooden.

VON HUMBOLDT.

O, had ik zoo iets durven droomen,
Dan was ik hier niet heen gekomen.

*(Hevige ontroering. Zijn mantel valt af. Een rid-
derkruis wordt zichtbaar.)*

DE GRAAF.

Wat zie ik, ben je van 't gulden Vlies?

HUMBOLDT.

Precies.

DE GRAAF.

Dat ben ik ook, maar het Schaap ligt thuis in de linnenkast.

HUMBOLDT.

Dan bewaar je 't vast

DE GRAAF.

O ja! maar à propos, ben je ook maçon?

HUMBOLDT.

Zeg eens, heb je nog eaudecologne in je flakon.
Ik won me wat restaureren;
Mijn haar laten snijden, en me laten scheren:
En dan zal ik eens proberen,
Om je Duitsch te leeren,
Opdat we mekaar beter kunnen verstaan.

DE GRAAF.

Och! als we allebei Hollandsch spreken, zal 't ook wel gaan.
Maar je moest me eerst eens verhalen,
Hoe je hier zoo op den Himalaya komt dwalen.

HUMBOLDT.

Het reizen dat is eigenlijk mijn middel van bestaan,
Ik ga altijd op reis, als ik eens nit wil gaan.

DE GRAAF.

Maar laat ik je nu eens tracteren, je hebt zeker wel dorst,
Hou je van juttepeeren; of van een eindje worst?

VON HUMBOLDT.

Ik hou voornamelijk van bier.

DE GRAAF.

VAN OSSELEN kom eens even hier.

(*Scherp valt.*)

DERDE BEDRIJF.

Eerste Tooneel.

*Gevangenis. Het MELKMEISJE en COSTAL de
Indiaan in ketenen geklonken.*

COSTAL, *slaapt.*

MELKMEISJE, *zingt.*

In des Lebens Frühlingstage! enz.

Hoe lang zitten wij toch in deze akelige,
daglicht-schuwende, voor-ons-gruwende, uilen-
nesten-schuilplaats-biedende, menschelijke-genoe-
gens-vliedende, onze-droefenis-bespiedende, ou-
werwetsche, slecht-gemeubeleerde, antiek-gestof-
feerde, door-ons-nooit-begeerde, alle-scheldwoor-

den-op-zich-vereenigende en volstrekt-geen-menschelijke-rampen-lenigende, en om de waarheid te zeggen vervelende, akelige, lamme, ongezonde dampen uitwasemende poppenkast!

COSTAL, *ontwaakt*.

Julia, wat mopper je toch!

MELKMEISJE.

Ach Costal, hoe lang zijn we reeds hier, gij weet het wel.

COSTAL.

Waarom vraagt ge dat zoo, arm meisje. We zijn reeds lang hier Julia, zeer lang. Het aantal jaren onzer gevangenschap, is reeds zeer groot!.... Ik kan dat niet uitspreken.... Maar.... tusschen twee haakjes, we zien d'er nog best uit.

JULIA.

Ja mijn vriend, maar ik heb niets aan u: gij slaapt altijd. Had ik mijn vrijheid slechts terug! Maar waarom kunt gij dat getal niet uitspreken, Costaltje?

DE INDIAAN.

Wel mijn lief kind, het is zoo groot, zeg ik u, het kan toch niet in deze kleine spelonk. Maar ik hoor gij woudt vrij zijn. Wel nu, had' het slechts eerder gezegd. Ik kan u niet alles geven wat gij van mij verlangt, maar uw bevrijding Julia! uw bevrijding! die heb ik in handen.

MELKMEISJE.

Zani, Kani! Costal, gij sehartst.

COSTAL.

Neen, ik scherts niet, want ik zegge u, aanstonds zal de Graaf hier komen, hij zal, hij moet ons bevrijden, en dan: après nous le déluge, Julia!

Tweede Tooneel.

De vorigen. DE GRAAF. VON HUMBOLDT.

DE GRAAF.

En thans nu ik u in gindsche kelders al mijn schatten heb laten zien, wil ik u ook dezen schat laten zien, die mij het meeste waard is.

(Wijst op de gevangenis).

VON HUMBOLDT.

Mijn beste man,

Ik ijs er van.

COSTAL, *tot den Graaf.*

Hoeveel is die schat u wel waard! Is ze u meer waard dan uw leven. Welaan, baviaan, *(er stijgt een vlam omhoog)* dit vlammetje betaalt gij met mijn vrijheid. En Julia gaat mee.

DE GRAAF.

Gij zijt vrij; maar het melkmeisje blijft hier.

VON HUMBOLDT.

Wat is die vent

Impertinent!

COSTAL, *tot Humboldt.*

Wou jij er je neus ook al in steken. Kom hier, steek hier je neus in. *(Hij vangt een dwaal-*

lichtje op en houdt het Humboldt onder den neus. Intusschen vertoonen er zich fantastische beelden op den muur van de gevangenis. Er valt vuur van den Hemel. De deuren van de gevangenis springen open, en de gevangenen verwijderen zich. Hevig onweer. Scherm valt.)

VIERDE BEDRIJF.

Hofzaal.

Eerste Tooneel.

HUMBOLDT. DE GRAAF.

HUMBOLDT.

Jonge, jonge, dat's gister avond een leelijke historie geweest, 'k Werd waarlijk bevreesd.

DE GRAAF.

Ja, 'k ben anders ook niet bang,
Maar 't duurde wat lang.

HUMBOLDT.

En u woudt die menschen hierhouwen?

DE GRAAF.

Houwen is nu het woord niet, zie je; maar ze komen hier soupéren; die Indiaansche toovenaar was een goede hofmechanicus, en het melkmeisje ziet er nog zoo heel slecht niet uit.

Tweede Tooneel.

De vorigen. OPPERJAGERMEESTER. COSTAL.

MELKMEISJE. OPPERJAGERMEESTER.

Ik heb de eer mijne heeren!

U het melkmeisje en Costal de Indiaan te presentéren.

DE GRAAF.

Welaan, nu gij mij hier komt bezoeken, wil ik u alle mogelijke genoegen doen. Weldra gaan wij naar onze buitenplaats aan den Leidschendam.

JULIA

Met alle genoegen.

COSTAL, (*ter zijde*)

Die verrader! die valschaard, die schobbejak, die ploert.

DE GRAAF, *tot Julia. (Omhelst haar)*

En gij Julia, wilt gij altijd bij mij blijven, wilt gij mijn liefde....

COSTAL, (*tot den Graaf.*)

Wat gij liefde! voor Julia! liefde? liefde? ja wel liefde!.... kom hier verleider, ik zal je liefde.... (*Hij trekt een dolk.*)

DE GRAAF.

Neen ondankbare. (*Gevecht. Knechten.*) Brengt hem weg. (*Costal meegesleept. Julia loopt hen na.*)

Derde Tooneel.

HUMBOLDT, DE GRAAF; daarna OPPERJAGERMEESTER.

HUMBOLDT.

Ik begin me ongerust te maken.

'k Zal van nacht nog bij hem moeten waken.

OPPERJAGERMEESTER.

Heer! een reizigster verlangt u te spreken.

DE GRAAF.

Breng haar naar de kast voor eenige weken.

HUMBOLDT.

Ik zou haar liever een schuilplaats biën.
'k Heb haar gisteren op het duivenhok gezien.

JULIA, *komt op.*

Juist, dat vind ik niet overbodig,
Ik heb toevallig een jufvrouw van gezelschap nodig.

Vierde Tooneel.

De vorigen. MEVROUW ONWEER.

MEVROUW ONWEER.

Ik groete U, o edele Heer.

HUMBOLDT.

Dag mevrouw Onweer,

Ken je mij niet meer?

DE GRAAF.

Dat mensch, dat spreekt je zoo maar aan,
Waar komt dat schepsel toch van daan.

HUMBOLDT.

t Is een reizigster, begrijp je, „voyager.”

Ik ga ook wel eens met haar mee,

Ze is uit Delft, digt bij den Leidschen dam,

'k Rappeleer me, dat ik vroeger wel eens bij haar kwam.

MEVROUW ONWEER, *tot Humboldt.*

En jij bent nog altijd de ouwe klant,

Altijd even vrolijk en élégant.

Maar je bent er niet dikker op geworden in den laatsten tijd,

Dat heb ik je voor vijf en twintig jaar al gezeid,

Wel beste vent, 't is wonder dat 'k je vond,

Omdat je niet eens in mijn Baedeker stond;

Jij kent een kostelijke pretmaker, een oawerwetsche sapeur;

Ik moet je zeggen, mijn reis stelt me geenszins te leur,

Kom hier lieve jongen, beste mannetjes-colléga,

'k Geloof dat ik nu maar geheel met je meê ga

HET MELKMEISJE, *tot den Graaf.*

't Is aandoenlijk, die menschen zijn zoo aangedaan,

DE GRAAF.

Zouden we niet liever henengaan?

HUMBOLDT.

Blijf maar je mag alles weten,

Wij hebben volstrekt geen geheimen of secreten.

MEVROUW ONWEER.

Wat hebben we ons te Delft altijd geamuseerd,

Je leeft er zoo heelemaal ongesjeneerd.

HUMBOLDT.

Ja, zeg m' eens vriendin, hoe de zaken daar staan,

Of de Studenten nog wel eens naar Reineveld gaan;

En hoe of het gaat met de nieuwe kroeg;

Ik hoor ze hebben geen duiten genoeg.

VAN OSSELEN heeft zeker reeds truffelworst gekregen;

Daar heb ik mijn leven wel eens lijk van gelegen.

Is d'Akademie nog altijd het sieraad der stad

En TIEPEN, heeft die nog 't monopolie van 't bad?

Maar voornamelijk moest je mij vertellen,

Hoe of de paarden in de manége het stellen.

MEVROUW ONWEER.

De Schimmel, o smart is overleden.

Zeker iemand met een Y heeft hem doodgereden;

De Rosebnd is ook verkocht,

Nu is er een Engelschman opgezocht,

Die wordt verder door de Studenten bedorven;

Voorts is er één aan neusbloeding gestorven

KRAM en SNOEK zijn nog altijd even corpulent;

Maar á propos, heb je de Haagpoort wel gekend,

Die heeft tegenwoordig zijn congé;

Dat wil zeggen in 't Hollandsch: hij doet niet meer meê.

JULIA.

Dat land moet wel plezierig wezen,
Ik heb er wel eens van gelezen.

DE GRAAF.

Mijn vader heeft er in der tijd gestudeerd, en is er heel
[jong gestorven.
Hij was door de studenten totaal en totaliter bedorven.

HUMBOLDT.

Ja die studenten zijn zeker nog voorspoedige jongeheeren,
Zij komen daar eigenlijk om te studeren,
Maar daar doen ze bepaaldelijk minder aan:
Het luijeren is hun voorname middel van bestaan.
Ze kwamen vroeger altijd in DEN BOK, dat zul je wel weten,
Daar heb ik menig gezellig uurtje gesleten.

MEVROUW ONWEER.

In DEN BOK wordt tegenwoordig komédie gespeeld;
Dat is iets dat je nog al spoedig verveelt.
De zaken in 't Corps staan nog op den ouden voet
En met de KROEG gaat het bijzonder goed.
APOLLA en ODIN zijn steeds aan 't floreren,
MEERE klaagt over veel beeren en weinig verteren.

DE GRAAF.

Weet je wat? Met de eerstvolgende gelegenheid,
Ga ik met deze lieve meid,
Die ik uit de gevangenis heb bevrijd,
En die uw vrolijk lot benijdt,
Den Himalaija verlaten,
En word lid van de Gedeputeerde Staten;
Komt er dan te Leidschendam een regenbui,
Dan leen ik een parapluie van de Delftsche jongelui.

JULIA.

Ik waardeer uwe keuze, o vorst, maar gij zult toch Costal niet hier laten.

DE GRAAF.

Costal blijft hier; slechts de dood kan hem uit de gevangenis bevrijden.

Vijfde Tooneel.

De vorigen. *COSTAL komt uit een bliksemstraal te voorschijn.*

COSTAL.

Neen ellendeling. Thans ken ik uw snoode plannen. Gij woudt met uw mooie praatjes van den Leidschendam, deze arme voyageurs slagten en opeten. Kom hier onbeschaamde menschen-eter, valsche rollenvent,.... verdwijn! (*De Graaf verdwijnt*).

HUMBOLDT.

La parole est donnée à l'homme pour cacher sa pensée.

ALLEN.

Anathème. (*Gordijn valt. Kruiddamp.*)

VIJFDE BEDRIJF.

HET MELKMEISJE. HUMBOLDT. MEVROUW ONWEER.

COSTAL. OPPERJAGERMEESTER. De Graaf (geboeid). Bedienden.

HUMBOLDT tot Costal.

Voor U heb ik zeer veel ontzag

Omdat ik U goed lijen mag,

Uw tooverij, bragt den Graaf tot razernij

En maakte ons vrij.

JULIA. (*Zingt, wijze: amis, la matinée*)

Ons lot hebt gij in uwe handen,
 Ons lot, dat gij beschikt.
 Verlaten wij dan deze landen
 En slaken deze slaafsche banden,
 Daar de kruiddamp ons stikt
 'k Beschouwde U als mijn bevrijder,
 Van het begin af aan.
 Laat ons dit woeste land verlaten
 En laat ons dan naar Delleft gaan. } *Koor bis.*

MEVROUW ONWEER.

Het stuk is bijna uit, en zijn hier thans twee vrouwen,
 Laat ons dus hier maar eerst gaan trouwen
 Dan kunnen wij 't tableau voor 't allerlaatste houwen.

HUMBOLDT, *tot Mevr. Onweer.*

Gij maakt mijn blijdschap extra groot!
 Kom hier en wordt mijn echtgenoot.

COSTAL *tot Julia.*

Ja, voor wij gaan naar Delft,
 Wordt Julia mijn wederhelft.

JULIA.

Ik wil U graag mijn jawoord geven,
 Doch eerst moet gij den Graaf vergeven.

KOOR.

Geen wrank beziel ons jong gemoed,
 Maar huwelijkstrouw en deugd,
 Echt Beijersch is een heerlijk goed
 En Groe is onze vreugd.
 Als ons de Graaf Champagne schenkt,
 Dan is hij onze vriend;
 Daar kan toch niemand tegen zijn,
 Wij hebben 't wel verdiend.

GRAAF LARIUS.

Noblesse oblige.

De Graaf
Is uw slaaf.

COSTAL (*neemt zijn boeijen af*).

'k Wil al uw euveldaën niet tellen,
Neen ik wil U in vrijheid stellen;
En deze blijde nacht,
Worde in vreugde doorgebracht!

(APOTHÉOSE TABLEAU).

Namens de Directie,
ULLMANN.

DE HOOP.

Dikwijls keuvelen de menschen,
 Over toekomst, gouden tijd!
 Al hun hoopen, al hun wenschen
 Is de toekomst toegewijd.
 Immer volgt de zon haar loop;
 Immer bouwt de mensch op hoop.

Hoop geleidt hem door het leven;
 Reeds van zijne kindsheid af,
 Wordt hij door haar glans omgeven
 En hij neemt haar mee naar 't graf;
 Want aan 't eind van 's levens loop
 Plant hij aan het graf — *de Hoop*.

Hoop dat is geen bloot verzinsel,
 Dat den zwakken mensch slechts vleit.
 't Is het goddelijk beginsel,
 Dat hem, in den aardschen strijd,
 Op de overwinning wijst,
 Die voor hem uit 't graf verrijst.

Naar het Hoogduitsch van SCHILLER.

11 Sept. 1864.

J. A. H.

DE MINNEDICHTER.

FRAGMENT.

Op (vul maar in) woonde eenmaal
 Een dichter van de min;
 Ten minste, bij zijn zangen
 Kwam steeds van liefde in.

Soms zong hij bittre lied'ren,
 Zoo somber en zoo zwart,
 Zoo allervrees'lijkst treurig,
 Zoo vol van minnesmart.

Dat niemand, hoe boosaardig
 Hij waar en stuursch en droog,
 De tranen kon bedwingen
 Die welden in zijn oog.

Dan zong hij: vriendschap, liefde,
 't Was alles hem ontvlugt,
 En uit zijn boezem rees dan,
 Een pijnelijke zucht.

Nu — zuchten en weeklagen,
 Dat is der dichtren aard;
 Één zucht, één klagt is somtijds
 Een dichter alles waard.

Soms vloekte hij de wereld
 Om 't leed hem aangedaan;
 En zwoer, al mogt die wereld
 Ook op haar kop gaan staan,

Hij zou zich zelven wreken
 En toonen, hoe hij 't regt
 Zou weten te verkrijgen,
 Dat hem was toegezegd.

Want zei hij, niet tot lijden
 En niet tot smaad en hoon,
 Is hier de mensch geboren,
 Hij is der Godheid zoon.

Maar soms vergat hij alles,
 Zijn smart, zijn minnepijn,
 Dan klonk zijn stemme vrolijk
 Van liefde vreugde en wijn.

Dan zong hij hoe noodzaak'lijk
 De liefde is als men trouwt,
 En 't zaligst deel van hem is,
 Die veel van meisjes houdt.

Dan zong hij, hoe de vreugde
 Zich aan de liefde paart,
 En met haar zaam vereenigd
 Een hemel vormt op aard.

Maar kwam hij op 't chapiter
 Van wijn dan blonk zijn oog,
 Dan greep hij 't glas en hief het
 Zoo statig naar omhoog,

En zong dan zoo blijmoedig:
 „Zij liefde, vreugde en wijn
 Door heel het aardsche leven
 Ons heerlijkste refrein.”

Ja, wel was hij een dichter,
 Dan droef, dan blij van zin;
 Maar daar was hij dan ook voor
 Een *dichter van de min.*

EEN INTIEME BRIEF.

Waarde Lezer, zijt ge ooit in de maand October of November op de Studenten-Societeit te X. geweest? Is uw oog daar omtrent dien tijd ooit nedergefallen op het groote bord, dat tegen de muur hangt, en altijd met vele aanplakbiljetten bedekt is?

Zoo ja, dan hebt gij er ook zeker de noodkreten opgemerkt, welke de Redaktie-Commissie daar jaarlijks slaakt, in den vorm van dagorders aan het Studenten-corps.

Gij hebt dan voorzeker in uw binnenste medelijden gehad met die ongelukkigen, die een Almanak met Mengelwerk moeten uitgeven, en dat wel somtijds zonder dat dit laatste aanwezig is.

Zoo ging het ten minste met mij, toen ik in het begin van November des jaren 18.. (ik hoorde toen tot de studerende jongelingschap te X.) de volgende regels las, die de Redaktie-commissie den volke verkondigde:

TO BE OR NOT TO BE.

X'sche Studenten! De eer van het Corps, het bestaan, het welzijn, het leven van Uwe kleine maatschappij is in U aller hand!

Onze Almanak, de roem van ons Corps, de vreugd en te gelijk de wanhoop van geheel X, het boek, waarop ons gansche Vaderland vol bewondering staart, moet 15 December verschijnen!

En nog is er *niets* (!) geen enkel prozastuk, geen een vers, geen tittel of jota, nog NIETS (!!) totaal NIETS (!!!) bij de commissie ingekomen!

Zendt dan in, o leden! wij smeeken het u bij al wat u dierbaar en heilig is!

De Redactie.

Zoo klagend, zoo wanhopig, zoo-kat-die-in-zijn-staart-genepen-wordt-achtig waren die kreten voorheen nog nimmer geweest Zij troffen mij diep, en ik beklagde innig de menschen, die genoopt waren met zooveel vuur te moeten strijden tegen luiheid en inertie.

Geen wonder dus, dat ik, 's avonds alleen op mijn kamer zittende, mijn geweten voelde knagen, geen wonder, dat ook mij de schuld aan het vermoedelijk *not to be* van het mengelwerk in onzen almanak zwaar drukte.

Maar wat zou ik doen?

Mijn verbeelding wakker schudden, en mijn

hand aan het werk zetten, dat was wel is waar het plan, dat mijn geweten mij voorlei, maar ronduit gezegd — daartoe had ik geen moed. Ook mij had de geest van stilzitten, van niets doen, die toen in gansch X heerschte, ik moet het tot mijn schande bekennen, ruimschoots bezield, of liever gezegd, ontzield. Ik zocht mijzelf te bepraten, en al ras had ik een aantal redenen gevonden, die mijn volkomen rust konden regtvaardigen. Ik maakte mijzelf wijs, dat *ik* niet de eerste behoefde te zijn, dat één stuk toch niet helpen zou, enz., enz. En werkelijk slaagde ik er in, mij over de zaak heen te zetten, en voor het oogenblik ten minste aan iets anders te denken. Maar helaas! Naauw had ik, na een tamelijk copieus souper gebruikt te hebben, mij ter rust begeven, of de akeligste droomen kwamen mij het genot van mijn slaap vergallen. Mij dacht, ik werd achtervolgd door vijf gedaanten met witte doodskleeden, uitgeeerde gezigten, en uitgemergelde handen, die zij als klauwen naar mij uitstaken. Het waren de vijf redakteurs van den Almanak, voor alle eeuwen beladen met den vloek van al de geslachten, die te X na hen gestudeerd hadden, omdat er in den Almanak, dien zij hadden uitgegeven, geen mengelwerk was geweest. Thans wilden zij de wereld toonen, dat zij niet de schuldigen waren: zij kwamen mij openlijk aanklagen, omdat op mij en mijn medepligtigen

die schuld rustte. Ik holde in dollen vaart voort, om hen te ontloopen, maar vergeefs — meer en meer naderden zij! IJzingwekkende verschijning: voorop de President met den hamer in de eene hand, en in de andere het ongelukkige bulletin rondzwaaijende, dan de Secretaris met het Notulenboek, en daar achter de drie andere leden, allen mij tegengrijnzende: „niets! totaal niets!” Ik verdubbel mijn vaart, doe nog een laatste poging, maar vergeefs, een der schimmen strekt de hand uit, om mij te grijpen, en ah!... ik vind mij zelve met het koude zweet op mijn gelaat eensklaps terug in — mijn bed.

Welk een indruk zulk een droom op mij maakte, laat zich ligtelijk begrijpen. In bed kon ik het niet langer uithouden. Ik stond op, maakte mijn lamp aan, stak mij weder ten deele in de kleêren, en ging zitten peinzen.

Koste wat het wilde, maar ik moest mij voor goed bevrijden van die vreeselijke gedachte, die mij in den slaap zelf geen rust meer scheen te gunnen. Het eenige middel, dat mij kon vrijwaren tegen de klauwen der vijf vervloekte redacteurs, was om iets te produceren — maar ik kon nu eenmaal niets produceren.

Mijn pen weigerde te schrijven, al doopte ik haar al tienmaal in een vol fleschje inkt, en al zette ik haar al op het eerste blad van een nieuw cahier.

Ik voelde mij *onmagtig*.

Diep ongelukkig, ellendig, wanhopig bijna, liep ik met groote schreden mijn kamer op en neêr. Wat te doen? En telkens was het mij, als gierden zij nog achter aan, die vijf schimmen, en dan stond ik stil, en zag behoedzaam achter mij, om mij wel ter dege te overtuigen, dat ik niet meer nagezeten werd. Eindelijk, na ik weet niet hoe lang wel in zoo radeloozen toestand verkeerd te hebben — daar kreeg ik een inval, die mij mogelijk redden zou.

Op een ander oogenblik, in een anderen goedstoestand had ik zeker dien inval met verontwaardiging van mij afgeworpen, want hij was ongeoorloofd, maar thans in mijn wanhoop lachte hij mij zoo zeer toe, dat ik besloot hem dadelijk ten uitvoer te brengen.

Mijn idéé was namelijk, aan een neef van mij, een man, die in de letterkundige wereld niet geheel onbekend was, mij in een zeer intieme brief te wenden, en hem om raad, des noodts om een stukje, en was dat te veel gevraagd, dan om het ontwerp van een stuk te vragen, dat *ik* dan later zou uitwerken. Dit plan beviel mij zoo goed, dat ik mij dadelijk aan het werk zette, en spoedig een brief had zamengesteld. Voor ik dien hier echter laat volgen, zal ik eerst mijn neef eenigzins nader introduceren bij den lezer.

Mijn neef was toen iemand van ongeveer 35 jaar. Vroeger ook te X gestudeerd hebbende,

had hij daar het leven veelzijdig genoten, en was er om zijn geest en zijn fijnen wijn tamelijk gezien geweest.

Thans nu hij als eerzaam burger, gehuwd en met een drietal kinderen te Y van zijn renten leefde, was hij een zeer huiselijk man geworden, die zeer veel van zijn vrouw en kinderen hield, en zich voor zijn genoegen tamelijk veel met litteratuur bezig hield.* Tot zijn eer moet hier echter gezegd worden, dat hij gunstig afstak bij die gansche cohue van dillettant-letterkundigen, die ons in de negentiende eeuw van allen zijden bestormen, dat hij niet geregeld alle veertien dagen een kritiek in een of ander tijdschrift leverde, dat hij geen vier voordragten over denzelfden persoon op één winter hield, dat hij in het algemeen niet onbezonnen met de letteren omsprong, maar wars van alle oppervlakkigheid zich door grondige studie een literarische kennis verzameld had, die werkelijk zeldzaam mogt heeten. Zelden gaf hij iets in het licht. Zijn werk kwam nooit verder dan de enge kring zijner vrienden, en het was dan ook ondanks hemzelve, maar voornamelijk op aanraden dezer laatsten geweest, dat er het vorige jaar een bundeltje van hem verschenen was, dat de voornaamste zijner poëtische ontboezemingen bevatte.

Tot dien man nu wendde ik mij met de volgende regelen:

Zeer geachte Neef en Vriend,

Het spijt mij zeer, dat ik niet tegenwoordig heb kunnen zijn bij het huiselijk feest, dat Gij verleden week voorzeker met wezenlijk genot gevierd hebt. Ik bedoel den verjaardag van Uwen kleinen Henri. Ik heb voor den kleinen gút een cadeautje gekocht, dat ik hem eens spoedig in persoon hoop te komen brengen. Hoe vaart Mevrouw mijn zeer geachte nicht, en Willempje, en Marietje? Ik verlang er zeer na, nog eens een daagje in Uw gezelligen, huiselijken kring door te brengen.

Met innig genoegen moet ik U melden, dat ik ontzettend veel succes heb gehad op onze laatste dispuutsvergadering, door het voordragen van een Uwer onuitgegeven verzen, vooral toen men vernam, dat het van denzelfden schrijver was als het bundeltje, dat verleden jaar zoo-veel opgang maakte.

Met het zekere voornemen, U eens spoedig te komen zien, noem ik mij,

Zeer geachte Neef,

Geheel de Uwe

O.

PS. Men zit hier zeer in het naauw met den Almanak, waarvoor men geen mengelwerk heeft. Zoudt Gij mij niet eens willen helpen aan een stuk, dat ik denk te beginnen. Op het oogenblik heb ik nog niets. Gij zoudt

er het Corps in het algemeen en mij in het bijzonder een grooten dienst mede doen.

T. á T.

Een satanisch genoegen vervulde mij, toen ik dezen brief af had. Ik was uiterst voldaan over de arglistige manier, waarop ik begonnen was, met het vaderlijk gevoel van mijn neef te streelen, om daarna een complimentje aan zijn huiselijken kring te maken, en eindelijk zijn ijdelheid als dichter in het spel te brengen. De nonchalante wijze waarop ik de question brûlante in een PS. had aangeroerd, zou er gewis veel toe bijdragen, om mij zijn dienstvaardigheid, door den brief zelven reeds opgewekt, geheel te verzekeren.

De laagheid was dus gepleegd, en dat wel op een wijze, die mijn regtschapen neef niet zoude kunnen doen vermoeden, dat ik, onmagtig om zelf wat te produceren, met zijn vederen wilde pronken.

Ten minste zoo dacht ik.

Het antwoord op mijnen brief zal den lezer evenwel doen zien, dat ik daarin niet geheel gelijk had.

Waarde Neef!

Uw brief heeft mij zeer verbaasd. Dat de wereld vol boosheid is, wist ik. Maar dat Uw jong studentenhart daar ook reeds mede besmet

is, dat wist ik niet, en toch Uw brief bewijst het mij ten volle. Maak mij toch niet wijs, dat een jongen als gij ooit cadeautjes hebt gekocht voor een *kleinen guit*, of ooit verlangd hebt naar den *gezelligen, huiselijken kring* van een familie, waar kleine kinderen zijn. Dat ge dom en lui zijt, en daardoor geen stuk voor den Almanak hebt, neem ik U niet kwalijk, maar dat ge thans die domheid en luiheid voor het oog der wereld wilt verbergen; en mij om een stuk vraagt, dat Gij voor het Uwe wilt laten doorgaan, c'est un peu trop fort.

Dat dit reeds een bondige reden is, mij niet in te laten met Uw verzoek, zult Gij mij moeten toestemmen.

Dat ik echter hiervan afgescheiden, weinig lust gevoel, mij te wagen aan Uw Studenten-Almanak-litteratuur zult Gij mij, hoop ik, niet ten kwade duiden, als ik U zeg, dat ik voor haar weinig sympathie koester.

En zie hier mijn redenen daarvoor.

Ten eerste de proza.

In de laatste jaren is in Uwen Almanak de proza te verdeelen in twee groote rubrieken.

Het eerste dezer beide zouden wij kunnen noemen het filosoferende het bespiegelende of speculatieve gedeelte. De stukken, die men in deze kategorie kan rangschikken, behandelen de kwesties, die thans aan de orde van den dag zijn, vooral op litterarisch en theologisch gebied.

Tegen deze soort van stukken moet ik luide mijn stem verheffen. Wat toch zien wij in hen? Niets minder, dan dat zij de meest ingewikkelde en geleerdste kwesties in eens trancheren met een *oppervlakkigheid van bewijsgronden*, en een *assurantie*, een *zelfvertrouwen*, die iederen denkenden lezer moeten verbazen. Doch bleef het daarbij nog slechts. Maar neen. Die stukken zeggen nog meer. Wat in veler overtuiging steeds goddelijk en heilig was, wordt vaak door hen op de platste, de meest vulgaire wijze voorgesteld en geprofaneerd. Hoe goed en waar voor het overige de principes mogen zijn, welke die stukken verkondigen, nooit kan een dergelijke bestrijding van tegenovergestelde opinies eenig nuttig gevolg hebben. In tegendeel in plaats van toenadering, maakt men een kloof, die altijd dieper wordt. Dat deze wijze van schrijven, deze school zou men haar kunnen noemen met Multatuli als meester, dus weinig aantrekkelijks voor mij heeft, zal ik U niet behoeven te zeggen.

En nu de tweede kategorie van proza. Deze zouden wij haast geneigd zijn de *studenterige* (wel te onderscheiden van *studentikoze*) te noemen.

Dit is een wijze van schrijven, die reeds bestaat, zoolang ik Uwen Almanak ken.

Zij draait steeds rond in hetzelfde kringetje, en doet steeds alle mogelijke moeite, om telkens van hetzelfde thema iets nieuws te vertellen,

een moeite, die doorgaans vruchteloos is. Bij deze wijze van schrijven zijn eenige denkbeelden geheel conventioneel als onmisbaar aangenomen. Zij vervullen in al de stukken van deze soort de eerste plaats. Zij zijn de volgende:

1°. Een studentenkamer, die hoe klein zij ook somtijds is, toch steeds een ruim veld ter bewerking schijnt aan te bieden, getuige de ontelbare beschrijvingen, die de Studenten-almanakken reeds van haar geleverd hebben.

2°. Iemand, die zit te soezen. Dit is mede een beeld, dat met vrucht reeds verscheidene malen geëxploiteerd is. Het is ten naauwste verbonden met

3°. Vacantie-droomen. Hiertoe behooren alle mogelijke beschrijvingen van maneschijnen, wandelingen met lieve nichtjes, logeerpartijen van exigeante tantes, enz enz.

4°. Een hospita, onmisbaar ingrediënt in ieder stuk, waarin een studentenkamer voorkomt. Zij is veelkleurig gekleed en opgeschikt, spreekt patois, en doet steeds ellenlange verhalen. Zie hierover nader alle uitgegeven Studenten-Almanakken.

5°. Iemand, die dronken is.

6°. Het Haagje en

7°. Iemand, die katterig is.

Deze drie laatste rubrieken worden doorgaans bij elkander in hetzelfde stuk gebezigd. En ik vraag het U op Uw geweten af: vindt Ge ze

aardig, vindt Ge ze mooi, voldoen ze aan Uw schoonheidsgevoel, die verhalen vol verwarde dronkenmanstaal, die voorstellingen van wat de maatschappij als het diepst gevallen kan aanwijzen, de prostitutie, die onzamenhangende woorden van den man, die onder de reactie verkeert, welke de opwinding van een orgie na zich sleept? Het antwoord op deze vragen kan bij geen onpartijdig beoordeelaar twijfelachtig zijn. Ik ten minste, en ik stel mij zelve op een geheel onpartijdig standpunt, ik heb ze niet alleen nooit aardig gevonden, om van mijn schoonheidsgevoel nog niet te spreken, maar steeds hebben zij mij de diepste walging ingeboezemd. Dat jongelui in de opgewondenheid van het oogenblik een orgie aanleggen, dat kan ik mij begrijpen, maar dat studenten, wier schoonheidsgevoel toch bij velen tamelijk ontwikkeld is, zich ooit kunnen inlaten met de beschrijving der walgelijkste scènes van dronkenschap als anderzins, dat kan ik mij niet begrijpen.

Ziedaar, lieve neef, de zeven onmisbare ingrediënten van alle beschrijvingen uit het studentenleven. Neem het mij niet kwalijk, als ik dus geen moed heb, mij in dit genre te wagen. Wilt Gij het doen, welaan, niets belet het U. Giet ze slechts in een eenigzins dragelijken vorm, en ik sta er u voor in, dat, al haalt ge geen succes met uw stuk, ge toch nooit échee zult lijden. De studenten hebben reeds zoovele dier-

gelijke verhalen geslikt, dat men het uwe ook nog wel digeren zal.

En thans de poëzij.

Ook hier zijn twee kategoriën te onderscheiden.

De eerste is de vertaalde poëzij. Deze heeft mijns inziens niet veel waarde. De hoofdverdiens te van poëzij toch is de schepping der beeldspraak, waarin een of ander idee voorgesteld wordt. Dat die verdiens te niet bestaat bij een vertaling, waarbij men de beelden van het origineel overneemt, is duidelijk. Is de vertaling schoon, zoo kan zij bewijzen, dat de vertaler een ruime keus van woorden heeft, of een goed stylist is, dat geef ik toe, maar wezenlijk poëtische waarde kan zij nooit hebben.

Er is echter nog een tweede reden, die mij stemt tegen het aanwezen van vertaalde poëzij in een Studenten-almanak. Door de bank nadelijk zijn het vertalingen van gedichten uit het Fransch, Engelsch of Duitsch (Longfellow en Heine bekleeden een eerste plaats), en daar men gerust mag veronderstellen, dat de voor naamste litterarische produkten uit die talen bij de meerderheid der Akademiejeugd bekend zijn, zoo heeft mij steeds het werk van den vertaler uit een dezer 3 talen tamelijk onnut toegesche nen. Voor vertalingen uit het Chineesch, Japansch of een andere minder bekende taal is dit laatste argument natuurlijk van geen kracht.

De tweede kathegorie van poëzij, die ik be-

doelde, is de *oorspronkelijke*. En hier moet ik volmondig erkennen, dat Uwe almanakken in dit genre zeer dikwijls groote verdiensten hebben. Goede oorspronkelijke poëzij strekt steeds den maker tot eer, omdat zij bewijst, dat 's mans ontvankelijkheid voor schoone indrukken, zijn esthetische ontwikkeling op hoogen trap staat. Wilt ge dus iets produceren, maak dan een gedicht, maar — een goed gedicht. Poëzij is een van die dingen, evenals boter of vleesch, welke, als er slechts iets aan mankeert, ungenieszbar worden.

Ziedaar dus twee raadgevingen voor het onderwerp van Uw stuk. Of lever een beschrijving uit het studentenleven; en dan zullen de opgenoemde ingrediënten U zeker van dienst zijn, of maak een goed vers. In het eerste geval durf ik u verzekeren, dat Ge zeker geen *échee* zult lijden, om nog van geen succes te spreken. In het tweede geval hebt ge natuurlijk mijn garantie niet noodig.

Heb ik dus in het begin van mijn brief afwijzend Uw vraag beantwoord — geheel onvoldaan heb ik u, hoop ik, niet weggezonden. Doe zoo Ge kunt Uw voordeel met de opmerkingen, die ik U hier als onpartijdig beoordeelaar heb medegedeeld.

Voor ik dezen mijn brief besluit, moet ik U nog dankzeggen voor het vertrouwen, dat Gij bewezen hebt in mij te stellen, door U

tot mij te rigten. Gij zijt openhartig geweest.
Ik ook.

Adieu.

Uw Neef.

Welk een mate van verbazing de lektuur van dezen brief bij mij opwekte, laat zich moeilijk beschrijven. Hoe zeer had ik mij in mijn neef vergist! Hoe zeer had ik thans berouw over den onbezonnen stap, die ik gedaan had! Het antwoord, dat ik van mijn neef gekregen had, ik kon het mij zelven niet ontkennen, had ik ten volle verdiend. Maar nu was ik toch nog even ver, wat mijn stuk aanging. Of zou een van die twee raadgevingen....?

Welaan, laat ik het proberen, mijn neef is een man van ondervinding, hij zal mij niet met een kluitje in het riet sturen. Eerst de proza en als dat niet goed uitvalt dan de poëzy.

En werkelijk zette ik mij aan het werk. Ik maakte een veelzijdig gebruik van de onmisbare ingrediënten, die in iedere beschrijving van scènes uit het studentenleven volgens mijn neef moeten voorkomen. En zelfs vergrootte ik de zaak nog. In plaats van één hospita kwamen in mijn stuk een hospes en een hospita voor, in plaats van één dronkenman een gansch gezelschap van tien dronkenlui, in plaats van één mooi, blond nichtje beschreef ik er drie, welke, natuurlijk uit één huishouden, met elkander wed-

ijverden in schoonheid én spirit. En zoo verder alles naar rato.

En toen nu eindelijk het stuk af was, ja, waarde Lezer, toen zag ik werkelijk, dat mijn neef waarheid had gesproken, want mijn stuk werd aangenomen, en zoo zal het ten eeuwigen dage met zoo menig ander stuk van dezelfde strekking bewaard blijven in onzen Almanak als tastbaar bewijs voor de waarheid, van wat mijn neef beweerd had.

O.

DE VERGENOEGDE HERDER.

Ik ben de Herder met zijn kudde,
 Ik ga vreedzaam op en neêr;
 'k Heb geen al te groote drukte,
 En daarom ben ik „een Heer.”

Het gekweel van veld en bosschen,
 Het gezang van 't vogelijn,
 Alles noopt mij om te hossen,
 En om vergenoegd te zijn.

En waarom zou 'k treurig wezen,
 Daar mij alles tegenlacht,
 'k Hoef voor geen gebrek te vreezen,
 'k Ben in armoe groot gebragt.

Het geblaat van ram en schapen,
 Het gekweel van filomeel,
 't Doet me 's nachts onrustig slapen;
 'k Heb dus aan mijn slaap niet veel.

Alles, wat 'k bezit op aarde,
 Kreeg ik van mijn ouwen Heer;
 't Is mij dus van zeer veel waarde,
 Want 'k heb van dat al niets meer.

Maar, ik wil toch altijd toonen,
 Dat 'k mijn herdersplicht goed ken,
 Dat ik voor het ooi haar zonen,
 Als een tweede vader ben.

't Schaap zijn dochter is mijn dochter,
 En zijn zoon mijn zoon;
 't Schaap toch is mijn eigendom.
 Een parel aan mijn kroon.

Ja, ik heb een kroon van schapen,
 En die kroon is zacht;
 Want wanneer ik 's nachts ga slapen,
 Rust ik op een schapenvacht.

Als ik dan zoo lig te soezen,
 Loopt die vacht soms heen,
 'k Lig dan, als ik wakker wordt,
 's Morgens op een steen.

Maar ik heb nog meer dan schapen,
 Ja, ik heb nog meer!
 'k Heb nog iemand hier op aard,
 Die bemint mij teer.

En ik wil die liefde loonen,
 Met mijn beste min;
 'k Loop er op een goejen dag
 Nog eens gloeiend in.

Immer zal 'k de liefde roemen,
 Die 'k zoo ruimschoots vond,
 Bij Fidel dat goede dier,
 Bij mijn trouwen hond.

En thans vraag ik allen af,
 Of gij mij benijdt;
 Of gij niet naijverig
 Op mijn rijkdom zijt.

Al de schatten, die bestaan,
 Zijn in mij vereend;
 'k Ken geen lomberd of bankroet;
 Geld heb 'k nooit geleend.

Neeu, 'k ben 't gelukkigst dier,
 Dat er ooit bestond:
 Leven doe ik voor plezier,
 Blaffen doet mijn hond.

Als ik alles noemen moest,
 Zie, dan werd ik bang,
 Dat gij mij vervelend vindt,
 En mijn vers te lang.

30 Oct. 1864.

H.

NOG WAT NAAR HEINE.

Vroeg zij nooit U, waarom Gij toch
Altijd zoo verliefd kondt wezen?
Kondet Gij in hare oogen
Nimmer wederliefde lezen?

Kondet Gij door hare oogen
Nooit tot in haar ziele dringen?
Anders zijt gij toch geen ezel
Lieve vriend, in zulke dingen!

Emma, zeg mij toch de waarheid:
Word ik door de liefde een dwaze,
Of wel, is de liefde zelve
Het gevolg van mijne dwaasheid?

Ach, mij hindert, dierbare Emma,
Buiten mijne dolle liefde,
Buiten mijne liefdesdwaasheid
Bovendien nog dit dilemma!

Indien mijn liederen waren
Zouaven en Zéphir,
Ik bragt ze zeker allen
Bij U in 't hoofdkwartier.

Met al mijn zuchten en klagen,
Laat Gij bedremmeld mij staan;
Ligt, dat soldatenvloeken
U meer ter harte gaan!

L U X.

Een Emancipatie-verhaaltje.

So lange mein Herz voll Liebe, und der Kopf
meiner Nebenmenschen voll Narrheit ist, wird es
mir nie an Stoff zum Schreiben fehlen.

HEINE.

Hebt ge Karel de Regt nog gekend als student aan wijlen de Delftsche Akademie, waarde lezer? Maar ik bedenk, dat gij op die vraag moeilijk *ja* kunt antwoorden; want de man dien ik bedoel, heette eigenlijk heel anders, en ik noem hem alleen uit discretie Karel de Regt, wijl hij me niet gemagtigd heeft zijn geschiedschrijver te worden. Zijn bijnaam, onder zijn vrienden, was *Baby*. Hoe hij aan dien kinderachtigen naam gekomen is, weet ik niet.

Misschien, waarschijnlijk zelfs, klinkt u ook dat *Baby* vreemd in de ooren; want het waren alleen Karels intimi die hem zoo noemden, en hij had er niet veel. Over 't geheel was hij weinig bekend onder de jongelui, althans in de laatste

jaren van zijn studententijd. We zullen straks zien, hoe dat kwam.

Hoogstwaarschijnlijk dus hebt gij de Regt niet gekend. Ik zal de eer hebben, hem bij u te introducéren, en hoop, dat de kennismaking u niet zal berouwen.

Toen Karel aan de Akademie kwam, was hij nog jong, ik geloof even zestien jaar, en zag er nog heel kinderachtig uit. Misschien heeft dit hem den toenaam verschaft, dien ik u zoo even noemde. Hij *was* dan ook werkelijk nog zéér jong, niet alleen in jaren, maar ook in ondervinding, in levenswijsheid.

't Was met hem, zooals 't helaas! met zoo velen gaat. Jong op kostschool gezonden, nooit onder menschen komen, (schoolmeesters zijn vis-à-vis hun leerlingen, en soms ook tegenover anderen, *geen* menschen) hard blokken voor 't examen, altijd onder strenge tucht, — en daar, eensklaps, op zestienjarigen leeftijd, student, vrij, jong, levenslustig!!!

Genoeg! we kennen die „alte Geschichte" allemaal. En 't ging Baby niet beter dan de rest. Na een paar maanden ging hij aan de scharrel, en hield dat, met tusschenpoozen, een paar jaartjes vol.

Toen kwam ook bij hem de gewone periode van stilstand, of liever de periode van *vorming*. Het is dit tijdperk, — hetwelk in een waar studentenleven nooit ontbreekt — dat over ons „to be or not to be" beslist. 't Is een tijd van

groote zieleworsteling, van zwaar lijden dikwerf. Hij vangt soms aan met een geweldige reaktie; een walg van het woeste leven, dat men tot daartoe heeft geleid; een gezegende mate van orthodoxie en bidderigheid; een buitengewoon sterk gebruik van magtspreuken en soms zelfs van bijbelteksten; een aanmerkelijke dosis pedanterie; neiging tot het bekeeren van jonge studenten, enz. Doch die toestand duurt maar kort, althans bij hen, die gezond verstand hebben, en 't gebruiken. Dan komt de zware kamp tussehen goed en kwaad, geest en stof, ziele-grootheid en kleingeestigheid, gevoel van eigenwaarde en zelfverachting, licht en duister, de levende geest en de doode letter! Dan wordt de arme jongeling rondgeslingerd in een woeste zee van strijdige denkbeelden, stellingen en leerstukken. Berouw over 't gebeurde, angst voor de toekomst, lusteloosheid, ongeschiktheid voor den arbeid, weifeling vooral op 't punt van godsdienst, verwijtingen van ouders en anderen, gevoel van onmagt tegenover de omstandigheden, de gevolgen eindelijk van het geleide leven, soms fysiek, maar zeker uit een financieel oogpunt; — dit alles drukt op het ongelukkige individu, dat voor eenige maanden nog met zulk een toestand zou gespot hebben

Ach, dit is een tijd van zwaar lijden! Gelukkig hij, die krachtig en fier, gelouterd en vrij, uit dien strijd zich verheft!

Karel de Regt wás zoo gelukkig. De twijfel was opgelost, het zelfverwijt verdwenen, en — de beeren betaald. De donkere wolk was van zijn geest weggetrokken. En de voorname grond van zijn wereldbeschouwing, het fundament waarop geheel zijn volgend leven moest rusten, was gelegd. Het was een duurzame grondslag! Karel had begrepen, dat het groote doel van onze bestemming zijn moet, het geluk der menscheid te zoeken. Menschenliefde dus, in den schoonsten, uitgebreidsten zin van het woord, was het gronddenkbeeld zijner zedeleer geworden.

Wél was hij gelukkig. Wanneer eenmaal de harde strijd gestreden is, en de overwinning zóó schoon, — dan is er geen gevaar meer! Men mag dan welligt nog van tijd tot tijd afwijken van het pad, dat men zich zelf heeft afgebakend, — men mag zich soms bedriegen in de rigting van dien weg, — wanneer de kalmte en het nadenken weêrgekeerd zijn, komt men spoedig van die dwalingen terug.

Nóóit dwalen, nóóit afwijken van de levensregels die men zich heeft gesteld, — wie durft er zich op beroemen? En vooral, wie durft zeggen, dat hij nooit gefaald heeft, door goed voor kwaad, en kwaad voor goed te houden? Want het is zoo moeilijk absolute waarheid van absoluten leugen te onderscheiden.

Karel de Regt was nu achttien jaar. Hij zag er niet meer zoo kinderachtig uit, en had, zonder

een „mooije jongen” te zijn, een innemend en intelligent gezigt.

Hij had het druk genoeg, om niet geheel met zijn studie ten achteren te raken; zijn scharrelen had hem toch al een jaar gekost. Zijn vorige kennissen zag hij dan ook bijna in 't geheel niet meer, — een paar er van waren gesjeesd, en de anderen lachtten Baby uit, omdat hij zich bekeerd had, zooals zij 't geliefden te noemen. Waaraan Baby zich zeer weinig stoorde.

Op een goeden dag ging Karel naar de manége om zich eens wat stevige beweging te verschaffen, na eenige dagen hard werken. Hij reed over Voorburg en de Laan van Nieuw Oosteinde het Haagsche Bosch in, vervolgens den Wassenaarschen weg op. Hier liet hij zijn paard stappen, en gaf zich over aan allerlei gepeinzen. Hij vergeleek zijn tegenwoordig leven bij dat van vroeger, en vond dat hij er niet bij verloren had. Evenwel, daar ontbrak nog wat aan zijn geluk. Niemand, die achttien jaar is geweest, en zich gerangeerd heeft, zal behoeven te vragen, wat dat ontbrekende was.

— Dat studéren is wel een wonderschoone uitvinding, dacht Karel, maar 't zou dunkt mij zooveel beter gaan, als ik, in plaats van altijd over een boek vol wetenschap te zitten soezen, die lektuur van tijd tot tijd eens kon variëren met een paar zoete woordekens, door een beminde hand geschreven!

Zoo'n gek idée niet. Daar zijn er meer, die zoo gedacht hebben, en nog denken.

De Regt had geen tijd om heel lang te peinzen over het wenschelijke van zulk een toestand. Een gil, scherp en doordringend, deed hem eensklaps opschrikken uit zijn soes.

Regt voor zich uit zag hij een paard, dat in vligenden ren hem te gemoet snelde. Een vrouw zat er op, en hield zich krampachtig vast aan de manen en den zadel. De teugels had zij laten glippen.

Op een afstand volgde een oud heer, ook te paard, die te vergeefs al zijn best deed om de Amazone in te halen.

Eer Karel den tijd had, om uit den gedroomden hemel tot de werkelijke aarde terug te keeren, en dit vreemde schouwspel te overzien, was het hollende ros reeds op weinige schreden afstand. Toen begreep hij, dat er geen oogenblik te verliezen was.

— Zit vast! riep hij de dame toe. De omstandigheden veroorloofden hem niet zich beleefder uit te drukken.

In een oogwenk stond hij met zijn paard vóór het wilde dier, dat verschrikt ter zijde sprong. De dame wankelde, doch eer zij kon vallen, had de Regt haar arm gegrepen, en ondersteunde haar. Eer haar schimmel van den schrik was bekomen, en wist wat hem nu te doen stond, was de jonge student, (dank zij het minder

vurige temperament van zijn manégeknol) al afgestegen, en had het oproerige dier aan den teugel, dat hij nu langzaam tot bedaren bragt.

— Dank, dank, mijnheer! stotterde de geredde, en zag Karel aan met een paar oogen, welke dien dank zeer welsprekend herhaalden.

Baby had nu tijd om eens te zien, wie hij zoo juist van pas zijn bijstand had kunnen verleen. Dat onderzoek voldeed hem volkomen. De dame was van een meer dan alledaagsche schoonheid, en had, zooals ik reeds zeide, een paar zeer welsprekende oogen. Wat in mijn opinie (en ook in die van Karel de Regt) heel veel waarde heeft.

Hoezeer Karel op dat oogenblik nog niet regt wist wat er eigenlijk met hem gebeurd was, zóó onverwacht en snel was dit alles geschied, — kon hij toch niet nalaten zich te verwonderen over het gedrag van de eigenares der mooie oogen. In plaats van zich van haar paard te laten helpen, en flauw te vallen, of zoo iets, bleef zij rustig zitten, en sprak, toen zij de teugels weer in de hand had:

— Ik dank u, mijnheer! U kunt wel loslaten, ik ben hem nu weer meester!

Ook haar voorkomen verried volstrekt geen angst of schrik meer, maar een soort van spijt over het minder aangename van haar positie tegenover een vreemde, en een woede tegen haar schimmel, welke deze terstond ondervinden zou.

Op dit oogenblik, en terwijl Karel nog in twijfel stond of hij het paard zou durven loslaten, kwam de oude heer ademloos aanvliegen. De man was blijkbaar meer van zijn stuk gebragt door het voorval, dan de schoone zelf.

— Grand Dieu! Albertine! Ah, te voilà sauvée, Dieu merci! C'est un cheval du diable, ce Mazeppa. Ah, monsieur! que vous êtes bon! Et tu ne t'es point blessée, ma chère? Tu es pâle: tu te sens mal, n'est ce pas? O, mon Dieu! C'est affreux! O, mijnheer! pardon, maar geef mij uw hand; ik ben heel van mijn stuk. Ah, la vilaine bête! Albertine, qu'as tu donc?.....

Zoo ging 't onophoudelijk door, terwijl de oude man nu eens Baby de hand drukte, dan weer zijn schoone gezellin zocht te bewegen om af te stijgen. Maar zij wilde er niets van hooren.

— Mais je vous assure, mon oncle! que ce n'est rien, absolument rien. Ne vous inquiétez pas. Niet waar, mijnheer, Mazeppa is nu weer bedaard genoeg. O, ik ben niet bang!

Hoe 't kwam, weet ik niet, maar Karel hoorde niet zonder genoegen dat: mon oncle!

De nicht scheen niet gewoon te zijn, om zich veel aan de smeeingen van haar oom te storen, want zij volgde haar zin, en bleef te paard zitten. De oom pruttelde nog wat tegen, doch toen hij zag, dat het niet hielp, steeg ook hij weer op, en schikte zich in zijn lot. Op zijn verzoek reed Karel een eindweegs meê.

Toen de Regt weer den Delftschen weg opreed, en over het avontuur van dien dag nadacht, wist hij, dat hij het geluk had gehad, een groote dienst te bewijzen aan Albertine de Thouret, nicht van den heer Hippolyte de Thouret; en hij had de verzekering van dezen heer ontvangen, dat zijn huis voor hem openstond als voor zijn oudste vrienden.

Was 't wonder, dat we Karel reeds den volgenden dag naar den Haag zien gaan, om te weten, of het ongeval van gisteren geen onaangename gevolgen voor Mlle de Thouret had gehad? — Maar hij had het genoeg niet, haar te zien. Zij was op Mazeppa naar Scheveningen gereden, en oom was natuurlijk weer meê. Arme oom!

Is 't wonder, dat Karel de Regt van dien tijd af zeer druk converseerde met de charmante familie de Thouret?

't Was omtrent dezen tijd, nog een weinig vroeger, dat Karel het gezelschap *Lux* oprigtte, een soort dispuutgezelschap, dat een grooten invloed uitoefende op de juiste vorming en afronding van vele zijner begrippen. *Lux* telde slechts drie leden, Karel en twee vrienden van hem; en deze drie waren, — schrik niet, allerchristelijkste lezer! — opregte ongeloovigen. Om u een juist begrip van het gezelschap en zijn leden te geven, was ik eerst voornemens met

u op een van de vergaderingen te gaan hospitéren. Doch dat zou te lang duren: mijn stuk moet vóór 20 November af zijn, en ik heb het druk. Misschien vindt gij, dat ik wel als reden voor mijne beknoptheid mogt opgeven, de vrees van u te vervelen; doch ik moet u bekennen, dat dit mij volkomen onverschillig is. Wie mijn geschrijf vervelend vindt, moet het maar niet lezen. Als hij 't me dan franko wil laten weten, zal ik misschien, als ik tijd heb, nog eens een heel zoet, christelijk, fatsoenlijk novelletje voor hem schrijven, met een engel en een engelin, die malkaar natuurlijk krijgen. Slottafereel: een huwelijk, opgeluisterd door een dominé, het goedvinden van wederzijdsche betrekkingen, en bengaalsch vuur.

Trouwens, hier zal het slottableau ook zoo iets zijn, doch ik waarschuw den lezer dat er geen engelen, bengaalsche verlichting of dominés bij te pas zullen komen.

Maar wat was dat *Lux* dan?

Een edel driemanschap had zich onder dit wachtwoord vereenigd. Drie nobele geesten, die elkander hadden leeren kennen en hoogschatten, hadden het nut ingezien, dat er uit een een-dragtige samenwerking zou kunnen voortvloeijen. Zij waren alle drie vrienden van waarheid, en vijanden van het vele onware dat ze in de maatschappij vonden. Volgaarne hadden zij dan ook te zamen de wapens opgevat, die in hun bereik

lagen, ten einde leugen, bedrog, huichelarij, egoïsme, onverschilligheid, halfslachtigheid en dergelijke monsters te bestrijden en, zooveel in hun vermogen was, te verdelgen.

Tot dien schoonen strijd hadden zij zich vol ijver en moed vereenigd, en hun leuze was: *Lux!*

Licht moest er zijn, het volle, heldere heerlijke zonnelicht. En overal, waar ze muren en luiken en gordijnen en wolken en nevels vonden, hadden de leden van *Lux* zich ten taak gesteld die beletselen af te breken.

Vreemd zal het schijnen, zulk een dispuut aan te treffen aan de Delftsche Akademie. Een dispuut, waarin hoofdzakelijk de volgende kwestien besproken werden: de godsdienst, de zedeleer, de invloed van beiden op de maatschappelijke toestanden en op het geluk der menschheid. Vreemd, niet waar? Gek?

Neen, allerchristelijkste lezer! niet vreemd, en althans niet gek! Zoo het *vreemd* is, is dit de schuld van dominé's en doctoren in *de* godgeleerdheid, die zich het regt aangematigd hebben, om alleen over zulke zaken te oordeelen, waarbij toch, zou ik meenen, iedereen het grootste belang heeft; die een wetenschap hebben trachten te maken van iets, waarbij volstrekt geen weten te pas komt, daar juist het *weten* hun heele vak op de flesch brengt.

Zoo er een God is, en wij menschen dien God dienen moeten, zou 't dunkt mij in de eerste

plaats noodig zijn, dat die God zoo goed was om ons zonder omwegen, kort en bondig, met een enkel woord, te laten weten: *hoe* wij 't met dat dienen moeten aanleggen. Want daarover hebben de menschen 't nog maar nooit eens kunnen worden, niettegenstaande de geestelijkheid hen steeds met *de* godgeleerdheid heeft voor-gelicht.

Ik voor mij geloof, dat het beste middel om kwaad te vermijden en de broederlijke liefde niet te verliezen, is: het dienen van God maar zoo lang heelemaal op te schorten, tot we daaromtrent een nadere boodschap zullen gekregen hebben.

Dit zullen velen niet met mij eens zijn. Maar in ieder geval, zal men mij moeten toegeven, dat iedereen hetzelfde regt heeft op die godsdienst; en dat, hoe men die dienst ook inrigt, zij niet door de zwartrokken mag worden verhutseld en verknoeid, met wetenschappelijke vormen en latijnsche en grieksche en hebreeuw-sche woorden gelardeerd, om vervolgens aan den eenvoudige te worden voorgezet. „Daar, mijn goede man! dat heb *ik* nu eens voor je klaar gemaakt. Eet daarvan, mijn zoon! het zal u goed doen; *ik* sta er u voor in. Maar eet niet van de spijs van Ds. Klets; daar zou je koliek van krijgen.”

Want al die mannen van *de* godgeleerdheid hebben verschillende manieren, om hun gods-

dienst-ragout klaar te maken; even als ik een biefstuk van van der Laan onmiddellijk kan onderscheiden van een van het Heultje.

Wie nu die kostjes lust, ete er van. Maar wie er niet van houdt, moet het regt hebben, zijn eigen keuken te bezorgen. En hierin is niets vreemds, althans niets gek.

Ik vind het bestaan van *Lux* dan ook volstrekt niet gek. Ik wou, dat het nog bestond, en dat ik de eer had, er lid van te zijn.

Ge weet het, lezer! dat jongelui weinig dingen doen, zelfs van ernstigen aard, of ze brengen er de eene of andere dwaasheid of flauwiteit bij te pas.

Dit was ook bij 't gezelschap *Lux* het geval. De flauwiteit bestond hierin, dat de leden heetten: Lucifer, Uriël en Xesbeth.

Maar die dwaasheid belette niet, dat ze ernstige en verstandige dingen deden.

Zij begrepen, dat de werkkring van hun dispuut niet beperkt kon worden tot het voorlezen van verhandelingen, enz. onder hun drieën. Zoo veel mogelijk moest *Lux* ook vruchten dragen voor hun overige akademiebroeders. Daarom gingen zij steeds zeer gul te werk met invitatieën. En, hoewel ze geen fijne soupers gaven, rekende bijna ieder een het zich als een waar genotvol feest toe, wanneer hij op een vergadering kon hospitéren.

Ieder van de jongelui, die een vriend was van het Ware, Schoone en Goede, vond hier

gelegenheid om zijn denkbeelden te uiten, en die van anderen te hooren. Van die gelegenheid werd ruim gebruik gemaakt.

We zullen *Luc* het best leeren kennen uit zijn president, Karel de Regt, anders gezegd Lucifer. En dezen zullen we zoo beschouwen, dat zijn karakter ons duidelijk zal worden, ook zonder een gespecificeerde waschlijst van zijn goede en slechte eigenschappen in te vullen.

Wat ook zeer moeilijk is; omdat het soms zoo zwaar valt te zeggen wát goed en wát kwaad is; gelijk ik al opgemerkt heb.

Karel de Regt zat op een regenachtigen morgen te ontbijten. Eigenlijk zat hij niet; hij liep. Want toen hij even was opgestaan om thee te zetten, had hij vergeten weer te gaan zitten, en wandelde nu al etende en peinzende over zijn kamer.

We zullen maar in eens zeggen, dat zijn gedachten in den Haag waren.

Zijn bezoeken bij den Heer de Thouret waren hoe langer hoe talrijker geworden, en telkens vond hij meer behagen in de nicht van dien heer.

We moeten even zeggen, wie Albertine de Thouret was.

Dochter van een fransch edelman, had zij haar eerste levensjaren in Frankrijk doorgebracht; en daar de gronden van haar opvoeding ontvangen. Haar moeder had zij zeer vroeg verloren, en

toen ze omstreeks twaalf jaar oud was, stierf ook haar vader, die haar een zeer gering vermogen naliet. Het arme kind had nu geen nadere betrekkingen dan een oom, die secretaris van de fransche legatie in den Haag was, en daar een rijk huwelijk had gedaan. Deze oom, dien we al kennen als Hippolyte de Thouret, was zelf kinderloos, en had de verdere zorg voor de jeugdige weeze op zich genomen. Albertine kwam naar Holland, en bleef bij haar oom, die haar lief had en haar verwende, als ware zij zijn dochter geweest. Deze genegenheid verminderde niet, toen zijn echtgenoot stierf en zijn nicht de eenige bleef, die hem kon liefhebben en verzorgen.

Een uitmuntende opvoeding, een levendig, vurig karakter, en de groote mate van vrijheid, die zij genoot, hadden van Albertine een zeer bijzondere vrouw gemaakt. Zij was, toen de Regt haar leerde kennen, zes en-twintig jaar en dus niet zoo heel jong. Verscheiden begrippen, die volstrekt niet met de bestaande orde van zaken strookten, hadden den tijd gehad zich diep bij haar in te wortelen. Haar fijn gevoel van regt en billijkheid had haar reeds vroeg het verkeerde doen inzien van een massa maatschappelijke vormen, zeden en gebruiken, en wat haar vooral had getroffen, was het lot der vrouw. De verregaande onbillijkheid waarmede én wetten én zeden het zwakkere geslacht behandelen, was

een gruwel geworden in haar oog; en zij had besloten, om, zoo ze zich al aan de wet moest onderwerpen, althans den dwang der zeden te trotséren.

— Enfin, je me pique d'être émancipée, aussi bien que je pourrai l'être! zeide zij tegen Baby, toen ze hem het voorgaande verhaalde.

We behoeven niet te zeggen, dat Karel een ijverig voorstander was van de emancipatie der vrouw. Geen wonder dus, dat hij een eigenaardige bekoorlijkheid vond in die vrouw, die zelf durfde beweren: „*ik* veracht de lage, kleingeestige bepalingen, waarmede de maatschappij ons tot slavinnen maakt, en die ze ons onder den naam van fatsoen, gebruik, mode, welvoegelijkheid en vroomheid op den hals schuift. *Ik* verhef mij daarboven, en ga mijns weegs, zonder me aan het geschreeuw der wereld te storen!”

Deze omstandigheid droeg niet weinig bij, tot de verliefdheid, waarin de jeugdige president van *Lux* verviel. Hij zag in Albertine niet alleen de schoone, beminnelijke vrouw, maar ook de edele, trotsche koningin des geestes, die den moed had om, trots het oordeel der wereld, te doen wat goed en geoorloofd was in haar oog. Hij dweept met de vrije, rondborstige wijze, waarop ze haar denkbeelden over allerlei zaken durfde openbaren. Over het geheel had Mademoiselle de Thouret iets zeer mannelijks over zich. Zij reed te paard, en schermde, beter dan

Baby zelf; ze kon een glas wijn in eens achter elkaar uitdrinken, en had niet de affectatie van er „duizelig” van te worden; zij bestudeerde wiskunde uit liefhebberij, en had in een fransch tijdschrift een verhandeling geschreven over het lot der arbeidende klasse in Nederland; ze rookte van tijd tot tijd een sigaar, en zei soms: *Parole d'honnête homme!*

Dit alles vond Karel allergoddelijkst. Hij werd wanhopig verliefd, en maakte zijn visites hoe langer hoe drukker.

De oude heer de Thouret, die sedert verscheiden jaren als ambteloos particulier leefde, en dus ruim den tijd had om zich te vervélen, vond in hem een welkome afleiding, en begon hem als een lid van zijn familie te beschouwen, zoodat hij op 't laatst „knorren kreeg” als hij eens een dag langer dan gewoonlijk uitbleef. Doch dit gebeurde niet vaak.

Zoo stonden de zaken op den regenachtigen ochtend, toen Karel de Regt op zijn kamer liep te ontbijten.

Dat ontbijten was echter maar voor de leus, zoo 't scheen, want het broodje bleef voor 't grootste gedeelte op zijn bord liggen, en Karel zette zich op een stoel bij het raam, en keek de straat op.

Ik ken niets zoo vervélend, als gedurende een stortbui de straat op te kijken, omdat dan de voorbijgangers allemaal met parapluies gewapend zijn.

Ik heb een hekel aan parapluies. Ik heb er eens een gehad, en die is me op een regenachtigen Zondagmorgen in de kerk ontstolen. Dit is een van de *vele* redenen, waarom ik tegenwoordig nooit meer in de kerk kom, dan wanneer ik familie of kennissen van buiten de stad bij me krijg, die de graftombes zien willen. Maar ook dit overkomt mij zelden; want mijn kennissen zijn meest verstandig genoeg om te begrijpen, dat het wijzer is, als ze een dagje bij me doorbrengen, om op Reineveld een bittertje te gaan drinken, dan naar al die marmeren prinsen en zeehelden te kijken.

Ik heb een hekel aan parapluies. Zit men in een stortbui veilig en droog onder dak, dan kan men de menschen daarbuiten uitlagchen, of medelijden met hen hebben, ad libitum. Maar in ieder geval wil men wel eens weten, wie men uitlacht of beklagt. En dat beletten die akelige parapluies. Uit de hoogte beschouwd, ziet zoo'n straat er gedurende een regenbui zelfs in 't geheel niet menschelijk uit; men ziet in 't geheel geen menschen, en alleen regenschermen van allerlei soort, die soms ook weer op heel andere dingen lijken. Hier zie ik bijvoorbeeld de bontkleurige *en-tout-cas* van een jeugdige schoone, welke met haar haastig trippelenden tred op en neer gaat: ik verbeeld mij, een miniatuur-ballon van Nadar te zien, die zoo aanstonds zal opstijgen, en voorbij mijn venster-

glazen zweven. Ginds komt een oud vrouwtje aanslenteren, geheel bedolven onder een katoenen parapluie, die oorspronkelijk groen was, maar nu verschoten is, en een mengeling van grijs en groen met gele aderen vertoont: het is, alsof er een reusachtige meloen komt aanwaggelen. Nog wat verder.....

Maar pardon, lezer! ik zou wat van Karel de Regt vertellen.

Hij keek dan de straat op, maar zonder iets te zien van alle parapluies, die langs zijn deur gedragen werden. Hij zag alleen Albertine.

Lang zat hij zoo te peinzen; zóó lang, dat het had opgehouden te regenen, en zijn theewater van de kook geraakt was, zonder dat hij er iets van had gemerkt. De slotsom van zijn gedachten was, dat de kogel maar zoo spoedig mogelijk door de kerk moest gejaagd worden.

Hij was juist tot deze conclusie gekomen, toen hij gestoord werd door Uriël, die van een collegie kwam.

— Ik kom even bij je oploopen, om te zien, of je ook nog een kop thee voor me hebt, sprak de nieuw aangekomene

— Dat zal wel; ja zeker, want ik heb nog in 't geheel geen thee gebruikt.

Uriël was reeds, zonder op dit antwoord te wachten, naar de tafel gegaan, om zichzelf het verlangde te verschaffen. Eensklaps schaterde hij het uit van laghen.

— Nu, wat is 't? vroeg Karel verwonderd.

Maar zijn secretaris kon geen antwoord geven, en wees alleen op het servies, terwijl hij zich op zijn rug op de kanapé wierp.

Toen zag Baby, dat hij wel thee in de trekpot had gedaan, maar het kokende water in de suikerpot had geschonken. Hij keek zijn vriend heel dwaas aan.

— Nu, wat zou dat? Een vergissing. In een soezerige bui kon je dat ook gebeuren.

— Zeker, mijn beste jongen! Maar ik geloof toch, dat uw soezerij niet van de alledaagsche soort is. Je zat weêr aan de mooie française te denken, niet waar?

— Dat gaat je niet aan.

— Wel zeker gaat mij dat aan, en ik zal je zeggen waarom. Daar, nu kookt je water ook niet meer. Enfin, ik zal een glas water drinken, en uit wraak over mijn theeloosheid je laatste sardijntje opeten.

Uriël deed zoo als hij gezegd had, en vroeg toen in eens:

— Zeg eens, kun je goed integreren?

— Neen, was 't antwoord. Waarom?

— Kunt ge nog differentiëren?

— Hm! Zoo wat. Maar waarom?

— Weet ge wat van mechanica?

— Bedroefd weinig. Maar waarom vraagt ge dat toch allemaal?

— Begrijpt ge wat van de statica?

— Even weinig als van jou, op 't oogenblik. Wat meent ge toch met al die vragen?

— Ik meen maar, mijn waarde! dat gij met uw verliefdheid mooi op weg zijt om weer te druipen. Ofschoon je de zaken nog best kunt inhalen; maar dan moet je niet meer naar den Haag gaan.

— Gij hebt gelijk, sprak Karel na een oogenblik stilte. Ik ben zeer ten achteren met alles, en ik moet hard aan 't werk. Maar háár te laten loopen, neen, dat gaat niet, Uriël! Integendeel, ik ga haar nog van daag vragen. Ik heb alles rijpelijk overdacht: er moet een einde komen aan dezen toestand. Als ge morgen hier komt, vindt ge mij geëngageerd, of —

— Nu, of wat?

— Nu, of — of niet geëngageerd, natuurlijk.

— Hebt ge dat besluit vast genomen?

— Ja: juist voor ge binnen kwaamt.

— Ik weet niet, jongenlief! of ik gelijk heb; maar naar mijn oordeel zal die vrouw u geen geluk aanbrengen. Mij dunkt, dat zoo'n karakter als het hare u wat spoedig zal gaan vervélen. Haar oppositie tegen de wereld zal u 't leven onaangenaam maken. In den Haag kan ze niet over de straat gaan, of ge hoort zeggen: „kijk, daar is de excentrieke freule de Thouret!” Ze wordt beschouwd als een vreemdsoortig dier, en wel een wild dier, waarvoor men een beetje bang is.

— Dat is juist in mijn oog een van haar grootste charmes, antwoordde Lucifer. Ge weet, hoe ik zelf dien dwazen en onnatuurlijken dwang veracht, dien de wereld de vrouw oplegt.

— Juist; ik veracht ze ook. Maar 'tis de vraag, of de zaak, waarvoor Mlle de Thouret strijdt, de zaak van de emancipatie harer sekse, er veel door gebaat zal worden, wanneer zij zich al weet los te maken van vooroordeelen, en daardoor de heele wereld ergernis geeft. Dit voorbeeld zal niet uitlokkend werken op anderen.

Baby antwoordde niet, en had ook maar half geluisterd naar 't geen zijn vriend zeide. Deze bemerkte dan ook wel, dat zijn redenéren niet helpen zou.

— Enfin, sprak hij, als ge vast besloten hebt, is er natuurlijk niets meer aan te veranderen, en kan ik niet beter doen, dan u een goed succes toewenschen.

— Ja juist! zei Baby, niet heel vrolijk, een goed succes! Daar zit hem de knoop!

— Hoe zoo? denk je niet veel kans te hebben?

— Ik weet het niet. Ze heeft er zoo velen afgewezen, die meer verstand, meer geest hadden dan ik. En toch, ze schijnt soms niet ongevoelig te zijn voor mijn attenties.

En Karel bleef met een heel wanhopig gezigt het raam uitkijken.

— Enfin! herhaalde Uriël. Ik wensch je het beste er meê, en hoop je morgen te felicitéren.

Voor 't oogenblik ga ik heen, want ik vind je vervéelend. Ik kan je aanraden om niet met zoo'n benepen figuur bij je schoone te komen, want dan heb ik weinig hoop voor je. Adieu!

En Uriël ging heen, en schudde zijn hoofd, toen hij op de straat liep na te denken over de verliefdheid van zijn vriend.

Maar Lucifer ging zich kleeden, en zat een paar uren later in den Haag.

Hebt *gij* gehoord, wat hij gevraagd heeft; hoe hij de gewigtige woorden er uit gebragt heeft? Ik niet; en hij zelf zou 't ook niet weten, als 't hem nu gevraagd werd.

Maar we zien hem aan haar voeten, en zijn oogen strak op haar gelaat gevestigd, als om het antwoord te lezen.

Ook zij schijnt niet zoo kalm als gewoonlijk. Toch bedenkt zij, dat zij de sterke vrouw is, de krachtige geest; en zij bedwingt zich.

— Vóór alles, de Regt, sta op, spreekt zij. Daar, aan mijn voeten, is uw plaats niet.

Karel staat op, en blijft haar in angstige verwachting aanstaren.

— O spreek, Albertine! spreek!

— Gij weet, zoo vervolgt de schoone, dat ik vele aanzoeken heb afgewezen. Dat was zeer natuurlijk, omdat ik die menschen niet beminde. Toch was er nog een andere reden. Ik beschouw het huwelijk als een der meest onzedelijke instellingen, die duizenden ongelukkig heeft ge-

maakt Ik heb daarom ook het vaste voornemen, mij nooit dien dwang te laten opleggen. Gij vraagt mij ten huwelijk, de Regt! ik kan niet anders antwoorden dan *neen!*

De laatste woorden waren er niet zoo heel vlot uitgekomen. Karel meent in den blik dier schoone oogen andere woorden, van een zeer verschillende beteekenis, te lezen. Hij grijpt haar hand, en zij trekt die niet terug.

— O, neen, neen, Albertine! die woorden kwamen niet uit uw hart. Gij wilt mij niet verstooten, niet waar? O zeg het mij, Albertine! Antwoord mij nogmaals op mijn vraag: uw hart, uw hand?

En Karel zit naast haar, en drukt die schoone hand aan zijn lippen.

Albertine schreit, en tusschen haar tranen door schudt ze haar hoofdje, en ziet Karel glimlagchend aan.

— Non, non! je ne veux pas que mon coeur soit l'esclave des lois."

En Karel ligt weer aan haar voeten, en vleit:

— „Albertine, heb medelijden!"

— Zij buigt het hoofd naar hem over, en een schoone lichtstraal blinkt in haar oogen als ze fluistert:

— „Mais, puisque cela ne m'empêchera pas de t'aimer toujours!"

Hij had dan wel regt gelezen in haar oogen. En als hij haar aan zijn hart drukt, zegt hij:

— „Mij beminnen! O! maar offer ons geluk dan niet op aan een gril. Word de mijne, word mijn vrouw, Albertine!

Hij had nog niet begrepen.

Zij slaat haar arm om zijn hals, en in haar oogen leest hij de verklaring van wat zij spreekt:

— „Et je serai ta femme, mon chéri!”

Karel gevoelt den schok dezer bekentenis, die hem dronken maakt van geluk. En beider geest is niet meer op de aarde, de zaligheid van het Paradijs vervult hun harten.

.

Toen Karel de Regt den volgenden morgen op zijn kamer zat, kon hij zijn geluk nog niet bevatten, 't Was dan waar, dat die geliefde vrouw hem toebehoorde? Dat zij de zijne was, meer dan hij den vorigen dag had durven droomen?

Zijn geluk bedwelmde hem. Met al zijn vrijzinnige denkbeelden, had hij er nooit aan gedacht, zich los te maken van het idee van een huwelijk. Hij had nooit ernstig nagedacht, over de theorie der vrije liefde.

In de eerste dagen kon hij niet aan zijn geluk gelooven. Telkens was het, alsof hij gedroomd had, en hij vreesde te ontwaken, om de vreeslijke waarheid te gevoelen, dat Albertine niet de zijne was, en 't nooit zou zijn. Dan snelde hij tot haar, om zich weer te overtuigen, dat

het wel ernst was, werkelijke ernst; dat zij hem liefhad, en hem alles had geschonken, wat de liefde schenken kan.

Ze waren gelukkig, maanden lang.

En wat was het oordeel der wereld? Vóór alles zullen wij zeggen, dat Karel zoo min als Albertine iets om dat oordeel gaf. Hij had geen moeder meer, en zijn vader liet hem een zeer onbepaalde vrijheid. Maar deze vernam niet eens de betrekking tusschen de gelieven.

Hippolyte de Thouret was een goed man, die eenige afgoden aanbad, zoo als: zijn rust, zijn adel, de Bourbons, en zijn nicht. Maar voor deze laatste offerde hij, zoo 't zijn moest, al het andere op. Albertine had niet geschroomd hem met haar betrekking tot de Regt bekend te maken: hij had eerst groote oogen opgezet, en een beetje gedemonstreerd; doch hij was gewoon zich aan den wil van den „krachtigen geest” te onderwerpen; daarenboven hield hij zelf veel van Baby; zoodat hij was geëindigd met zijn schouders op te halen, en te zeggen: „enfin! puisque tu le veux!”

Lucifer's vrienden vonden 't niet aangenaam, dat de zaken zoo stonden. Zooals men kan denken was Karel voor hen, voor den dagelijkschen omgang althans, verloren. Doch zij waren niet zoo egoïstisch, hem om die reden zijn geluk te misgunnen; het griefde hen, dat Baby zulke banden had aangeknoopt met een vrouw, die

hem op den duur niet zou kunnen behagen, dachten zij, dat hij daarvoor zijn studie geheel verwaarloosde, zonder dat er eenig vooruitzicht bestond die zaak weer in 's Reine te brengen.

In 's Hage was het spoedig bekend dat la belle Thouret een amant had; doch het vonnis van 't *falsoen* was toch reeds lang over haar uitgesproken, zoodat het bekend worden van dit feit haar in de publieke opinie niet veel meer kon doen dalen. Maar als de Regt zich in de witte societeit vertoonde, kan hij merken dat hij nieuwsgierig werd aangestaard, en hij las in de meeste oogen meer afgunst dan iets anders.

Natuurlijk wist ook de goede gemeente in Delft al heel spoedig het fijne van de zaak. Karel was persoonlijk met niemand der Delftsche ingezetenen bekend; doch men had zich laten beschrijven hoe hij er uit zag. En als hij, of iemand die op hem leek, over de straat ging, gebeurde het vaak dat een vader tegen zijn zoon sprak: „mijn zoon, zie toe dat gij niet wordt gelijk deze!” of een moeder tegen haar dochter: „Kijk, dat is *die* de Regt, die slechte jongen!” Waarop dan én zoon én dochter hun oogen op sloegen naar Karel de Regt, of naar den persoon die op hem leek, en beide spraken, en zeiden dat het horribel was. En dan gebeurde 't soms, dat een stille zucht de borst diens zoons ontsnapte: „och, of ook ik ware gelijk deze!”

En dan klonk het soms in 't harte van dat meiske: „'t is een knappe jongen. Die dame in den Haag is wel — — — !”

Zoo als ik zeide, stoorden de beide gelukkigen zich in 't minst niet aan deze verschillende oordeelvellingen, en vergenoegden zich met gelukkig te zijn.

Het was een schoone tijd! Had hij altijd kunnen duren!

Doch na eenige maanden begon zich het verschijnsel op te doen, dat Karel misnoegd en verdrietig t'huis kwam, en gansche uren in somber gepeins doorbragt. Dat was niet zooals het behoorde, en niet zooals men verwachten mogt.

Laten we niet over 't hoofd zien, dat het er met de studie van Baby weer ellendig uitzag. Het geluk der liefde is een mooi ding, doch het is tijdroovend, vooral wanneer men het in den Haag moet gaan halen.

Zou dit de oorzaak zijn van Baby's mismoe-digheid? Misschien bragt het een klein deel er aan toe; doch de groote bron van zijn verdriet was een andere.

Hij meende in den laatsten tijd een merkelijke verkoeling in Albertine ontwaard te hebben. En we moeten, helaas, erkennen, dat die opmerking juist was.

De opofferende liefde, de standvastige, onverbreekbare gehechtheid, die in 't hart der ware

vrouw kunnen wonen, konden in het hare geen plaats vinden. Toen de eerste begoocheling der zinnen was verdwenen, bleef er weinig meer over van die genegenheid, waarvoor zij in 't oog der wereld zooveel had opgeofferd.

Was dat offer werkelijk zóó groot geweest? Of liever nog, *was* het werkelijk een offer, dat zij aan den geliefde bragt, toen zij zich aan hem overgaf?

Was die handeling niet veeleer een consequent resultaat van de bijzondere begrippen, die zij zich op sociaal gebied had gevormd? Was het niet veeleer een overmoedig trotséren van de publieke denkwijze, een egoïstisch toegeven aan eigen betweten, een laakbaar streelen van eigen ijdelheid?

Dit afkeurend oordeel is welligt te sterk: doch er was althans geen verdienste in 't geen Albertine gedaan had. Zij had het niet gedaan voor de Regt; maar geheel alleen ter wille van zich zelf. *Hij* had niet van zulk een verhouding tusschen hen gedroomd: hij had haar tot zijn vrouw willen maken, haar doen deelen in zijn lot, en in de achting die men voor hem zou koesteren. *Zij* had geweigerd, van hem afhankelijk te zijn, en zij had hem een deel bezorgd van het anathema der maatschappij; een banvloek, die wel veelal onregtvaardig is, doch daarom niet minder zwaar te dragen valt.

Albertine de Thouret was *niet* de geëmanci-

peerde vrouw, zooals wij allen verlangen haar te zien geboren worden, en zooals er werkelijk hier en daar beginnen te verrijzen. Zij had zich er op toegelegd, zooveel mogelijk haar sekse af te leggen, en man te worden. En dit was haar helaas, in vele opzigten maar al te goed gelukt.

Vele van de mindere eigenschappen van *ons* geslacht had zij zich zóó goed toegeëigend, dat er voor vele van de schoonste sieraden der vrouwelijke natuur geen plaats bleef, en zij moesten verstikken als koren tusschen het onkruid.

Van daar, dat haar liefde voor Karel al vrij spoedig verkoelde. Zij was er de persoon niet voor, om in de liefde van den aangebeden man haar hoogste, haar eenige geluk te vinden, om geen hooger wensch te kennen dan zijn bijzijn, en geen schoonere belooning dan een dankbaren blik van zijn oog.

Zij werd de liefde *moë*. En dat is een kwaal die anders geheel aan het sterkere geslacht behoort.

Als zij naast de Regt zat, en deze haar zoete woordekens toefluisterde, dacht zij aan het slot van haar laatste novelle, of aan het nieuwe rijpaard dat haar oom haar had gegeven.

Dat moest zoo niet zijn.

De geest des mans heeft behoefte aan krachtige spijs. De man moet arbeiden, werken, denken, tot heil der menschheid, die hij lief

heeft. De liefde van de vrouw moet zich openbaren in haar engeren kring, voor haar man, voor haar gezin.

In den schoot des gezins moet de man de liefde terug vinden, die hij door zijn werk bewezen heeft aan zijn broeders, het menschedom.

Ik heb te veel ruimte noodig voor mijn philosophéren, om heel uitvoerig te kunnen zijn met mijn verhaal van de feiten dezer geschiedenis.

Ik zal dus niet beschrijven, *hoe* Albertine het aan Baby deed verstaan, dat zij hem moede was.

Alleen moet ik zeggen, dat zij de wreedheid had, hem haar vriendschap aan te bieden. Maar Karel meende, dat hij een geheele scheiding beter zou kunnen verdragen, dan die vriendschap. En hij had gelijk. Hij wilde althans de herinnering aan zijn geluk niet begraven.

't Zal u niet verwonderen, dat men Karel van dien tijd af even weinig in gezelschap van jongelui zag als vroeger, al bragt hij ook zijn tijd niet meer in den Haag door.

Was hij dan geworden wat men gewoon is een menschenhater te noemen?

Neen! zijn nobel hart was even vol liefde voor zijn evenmensch als immer. Hij heeft een arme geest en een ledig hart, die zich op de geheele menschheid wreekt over het onregt hem door een mensch aangedaan.

Maar de droefheid heeft behoefte aan eenzaamheid. En de Regt vond het beter, zonder de menschen te vreezen, om de geschiedenis met freule de Thouret niet nog meer tot het stadspraatje te maken dan zij al was, door met zijn verschijnen in de gezelschappen de herinnering daaraan op te wekken.

En wat behoefde hij zich noodeloos bloot te stellen aan grievende toespelingen of onkiesche vragen? Er zijn menschen (helaas, ook velen onder jongelui) die de discretie tot een ongehooflijk hoogen trap van negativiteit opvoeren.

Karel voelde zich diep ongelukkig. Hij had nog zoo weinig anders dan goed van het leven genoten; die eerste teug uit den lijdenskelk viel hem zwaar.

Hij had haar zoo innig liefgehad, met al de kracht van zijn vurig hart! Hij had geen schooner droom gekend, dan zijn leven aan haar geluk te wijden. Hij had eer en aanzien willen behalen, opdat *zij* in dien glans schooner zou prijken. Zijn leven zou een leven van zwaren arbeid en tallooze opofferingen geweest zijn, zoo het moest, om *haar* alle gemakken te verschaffen, om al *haar* kleine wenschen te kunnen voorkomen. — Zóó had hij zich zijn toekomst gedacht. Zij zijn gade, zijn geluk, zijn alles.

En toen hij haar dat zoete droombeeld toevertrouwde, toen hij haar met zijn hand zijn kostbare, duurzame liefde aanbood, had zij die

liefde aangenomen, en zijn hand afgewezen. Hij had vertrouwd op den blik dier schoone oogen, die hem zeiden dat ook in haar hart liefde woonde. Dat was alles wat hij vroeg. De ware liefde zelf knoopt sterker band dan een ambteenaar van den burgerlijken stand ooit kan leggen. Hij had haar vertrouwd, en hij was gelukkig geweest.

En nu werd hij zóó verlaten!

Meer dan ooit ging de Regt zich toeleggen op de studie. Deze was voor hem nu niet alleen een noodzakelijk kwaad, (zooals, we moeten 't bekennen, vroeger veelal 't geval was geweest): zij werd hem nu eene troosteres, waaraan hij zich hechte met klimmende genegenheid.

Lux was thans de eenige kring, waarin men hem aantrof. En zijn trouwe vrienden en strijdgenooten, Uriël en Xesbeth, deden al het mogelijke om balsem te gieten in de wonden van zijn hart.

Zoo leefde hij eenige maanden voort, niet gelukkig, maar zijn ongeluk niet exponérend aan de blikken van onverschilligen. In dien tijd knoopte hij toch eenen nieuwen vriendschapsband aan.

Op een goeden avond hospiteerde op Lux een jong student, Eginus, een neef van Xesbeth. Karel zat naast hem, en sprak met hem over allerlei onderwerpen, welke dien avond waren

behandeld. Het jonge ventje beviel hem zoo goed, dat hij hem dringend verzocht, om de kennis-making voort te zetten. „Kom eens heel gaauw een avondje bij me praten,” zei hij.

— „Heel graag! Wanneer ben je thuis?”

— „Altijd. Ten minste bijna.”

— „’t Is waar, ik zie altijd licht op je kamer, als ik er ’s avonds passeer.”

— „Ja. Alleen als er *Lux* is, zult ge geen *licht* zien. Behalve naar onze vergaderingen ga ik zelden uit.”

Reeds een paar dagen later vinden wij Eginus des avonds op de kamer van Baby, en in druk gesprek met zijn nieuwen bekende. Het discours liep over het gezelschap, waarvan Eginus een vergadering had bijgewoond.

— „Ik had veel van *Lux* gehoord,” sprak hij, „en mijn verwachting is niet teleurgesteld. Wat ik daar heb gehoord, was krachtig en schoon. Alleen — vergeef me dat ik het zeg — vond ik een wat al te vrijgeestige rigting in het geheel.”

— „’t Verwondert mij niet, dat ge er zoo over denkt,” was Lucifer’s antwoord. „We hebben weinig hospitanten gehad, die niet hetzelfde zeiden als ze voor ’t eerst een vergadering hadden bijgewoond. Maar gelukkig schrikte een eerste vergadering nooit af, om een uitnoodiging tot een tweede en derde aan te nemen; en hoe meer vergaderingen ze bijwoonden, des te meer kwamen zij terug van hun beschuldiging tegen de

rigting van ons gezelschap. Kom eens meer hospitéren op Lux!"

— „Niets liever dan dat," zei Eginus uit den grond van zijn hart. „Maar ge kunt toch, dunkt mij, mijn beschuldiging van groote vrijzinnigheid niet weêrleggen."

— „Neen; maar die vrijzinnigheid is juist onze grootste roem. Wel verre van ze te ontkennen erkennen we haar als het grondbeginsel van al ons werk."

De jonge student haalde een beetje twijfelachtig zijn schouders op.

— „Jongen! ik geloof dat ge daar toch wel wat te ver meê gaat. Ik heb leelijke dingen hooren zeggen tegen de godsdienst."

— „Dingen tegen de godsdienst, dat geloof ik graag; maar leelijk? — Waarom vond ge ze leelijk? juist omdat ze tegen de godsdienst gezegd werden, niet waar? Neem me niet kwalijk; maar dat is geen *fair play*. 't Is de gewone weg van alle vrome lui, om schrikkelijk te schelden op alles wat tegen hun begrippen kan worden ingebracht; ze spreken dan van profaan, godslasterlijk, misdadig, en zijn verwonderd dat zulke gruwelen niet bij de eerstvolgende onweêrsbui door een straffenden bliksemstraal worden gewroken. Ik hoop niet, dat ge zoo zult zijn; want dergelijke menschen kan ik niet verdragen, omdat ze met hun ontijdig veroordeelen alle discussie afsnijden."

— „Wees gerust, de Regt! Ik ben zoo vroom niet; en dat woord „leelijk” viel me maar zoo uit den mond. Maar — voert gij dan strijd tegen alles wat godsdienst is, gij en uw Lux-broeders?”

— „Eigenlijk ja. De godsdienst is een gevaarlijke zaak, en.....”

— „En geeft het menschdom veel vermaak,” viel Eginus in. De Ideën van Multatuli waren toen aan 't verschijnen.

— „Niet precies, naar mijn idéé, al denkt Lukas de Wilde er zoo over, en zelfs al werd hij geruggesteund door Lukas den Evangelist. Wij willen liever niets met die godsdienst te doen hebben, en zijn er sterk voor, dat element van ongeluk zoodra mogelijk af te schaffen.”

Eginus zette een beetje groote oogen op, en dronk zijn glas leêg.

— „Hm, Dageraadsmannen dus?” vroeg hij.

— „Och neen, noem het niet zoo, als ge wilt. *Dageraad* en *Lux*, 't heeft veel overeenkomst, hé? En ik respekteer de lui van den Dageraad. Ze zijn de eersten geweest, die den schoonen strijd hebben begonnen, en de eenigen die niet halfweg bleven stilstaan. Maar ik hou niet van het woord Dageraadsmannen, omdat dit een zekere *partij* moet aanduiden, een zeker *stelsel*, een zeker *program*. En wij hebben geen partij en geen stelsel. Ieder onzer spreekt en doet, zooals hij meent dat goed gesproken en goed gedaan is.”

— „'t Is waar,” antwoordde de jongere, na een pauze, „dat er iets edels, iets kalms en waardigs ligt in de houding van het ongeloof, dat in de laatste jaren onze begrippen bevecht.”

— „Bij geen andere der strijdvoerende magten zult ge zulk een verdraagzaamheid en zulk een rustig vertrouwen op de toekomst vinden, als bij dat ongeloof.”

— „Ik geef het u toe. En dat pleit voor zijn innerlijke kracht. Maar toch is het wreed, en ik vrees voor hen, die in zijn handen vallen.”

— „Wreed? Het ongeloof wreed? Hoe zoo?”

— „Het breekt alles af, en”....

— „En bouwt niets weer op, niet waar? Dat is de oude groote grief! En zoo ongegrond! — Het is waar, dat de Dageraad des geestes uw armzalige christentempel afbreekt, en u geen nieuwen tempel bouwt. Want het ongeloof weet, dat ge in uw huis en in uw kring meer nut kunt doen dan in een tempel. En 't moet al een ziekelijke geest zijn, die den ellendigen schijntroost der godsdienst niet missen kan.”

— „Maar waar blijft dan eenige waarborg voor de maatschappelijke orde? Want met het christendom valt ook zijn zedeleer!”

— „Juist. Maar *deze* bouwt ook het ongeloof weer op. Wordt ons niet, door het feit zelf van ons zijn op deze wereld, de grondslag geleverd voor onze zedeleer. „Hebt de Menschheid lief boven alles, en uw Medemensch als u zelf!” Op

dien grond voortbouwende, kunnen wij niet dwa-
len. LIEFDE, liefde voor de groote maatschappij,
door onze broeders gevormd, liefde voor elk van
die broederen, — dat is het reine, heilige be-
ginsel, waarop de zedeleer des ongeloofs rust.”

Nog lang zaten ze zoo te praten, Baby en
zijn gast. Wij kunnen hun gansche gesprek niet
weêrgeven. Genoeg, dat ze van dien tijd af
vrienden waren.

Eginus werd een trouw bezoeker en ijverig
medewerker van Lux. Hij werd, schoon hij niet
als lid van het gezelschap kon worden opge-
nomen, de vierde in den vriendenkring der leden.
Hij is de eenige van dat viertal, die thans nog
in ons midden is.

Baby vatte een bijzondere genegenheid voor
hem op, meer zelfs dan voor zijn oude vrienden
Xesbeth en Uriël. Die genegenheid was weder-
keerig. Toen de zomervacantie aanbrak, en Karel
eenige dagen bij zijn vader had doorgebracht,
kreeg hij een invitatie van Eginus om een paar
weken bij hem te komen logéren. Dank zij zijn
hard werken sedert de scheiding van Albertine,
had Lucifer in September geen examen te doen;
hij verveelde zich t' huis nog al tamelijk, en had
dan ook reeds zijn verlangen te kennen gegeven,
om een reisje te gaan maken. Maar nu nam hij
gretig de uitnoodiging van zijn vriend aan, en
een week later was hij geïnstalleerd in een al-

lerliefste kamer op den huize Rozenburg, gelegen aan den Velper straatweg, het zomerverblijf van de familie Eginus.

Ik merk hier, dat Eginus als geslachtsnaam een vrij mal figuur slaat; ik zal dus alleen den student dien naam laten behouden, en zijn papa aan den lezer presentéren als mijnheer van Klaveren.

De familie van Klaveren bestond in Mijnheer, Mevrouw, twee dochters en een zoon. We zullen hen een beetje leeren kennen uit een fragment van een brief, dien Baby aan Uriël schreef.

— „Zooals ge ziet, mijn waarde! zit ik op 't oogenblik op Rozenburg, het liefste, charmantste buitentje dat er tusschen Arnhem en Zutphen te vinden is, het eigendom van den ouden heer van Klaveren, den papa van onzen Eginus.

U te zeggen, dat ik me hier beter amuseer dan in de eerste dagen van mijn vacantie te G***, in de stille woning van mijn goeden vader, ce ne serait pas jurer gros; want hoe veel ik ook van papa houd, moet ik bekennen, dat ik het t'huis nooit langer dan drie dagen kan uithouden zonder mij te vervelen. Hier bèn ik integendeel in een klein paradijsje verzeild. Ziehier het tableau de la troupe, — neen, dat viel me uit de pen: de uitdrukking is te triviaal voor zulk een alleraardigst gezin.

Klaveren Heer is bepaald de goedhartigste

man, die ooit een gouden bril heeft gedragen, en een stok met een gouden knop. Voor zoo-veel ik tot nog toe heb kunnen merken, houdt daarmêe echter ook alles op. De man is druk en spraakzaam genoeg, maar 't gaat nooit heel diep. Ik geloof, dat hij een vierde gedeelte van den dag doorbrengt met na te denken, waarmede hij mij mijn verblijf hier zoo aangenaam mogelijk zal maken.

Zijn vrouw is ook de goedheid in persoon, en is in staat om de leemten in de conversatie met Mijnheer dubbel goed te maken door haar uitgebreide kennis en groote scherpzinnigheid. Ze heeft zich laten inpakken door de moderne theologie, en is op dat punt wat dweepziek; — adoreert natuurlijk Busken Huet, Pierson, Réville enz. Ze is een nog zeer knappe vrouw van denkelijk veertig, maar die er jonger uitziet.

En nu de prima donna. Een beauté, mijnheer! Ge weet, Uriël, dat ik niet gul ben met dat woord; maar hier pas ik het in vollen ernst toe. Louise van Klaveren is een beauté. Zulk een fijnbesneden gelaat, zulke elegante vormen heb ik nooit gezien. Ze is een zuidelijk type; zwart, weelderig haar, en donker *teint*. Een zachte, melancholische uitdrukking ligt er in haar trekken, die in strijd is met de donkere diepte van haar schoone oogen. Maar dit geeft juist een eigenaardige bekoorlijkheid aan haar geheele verschijning. In één woord, ze is een vrouw om

zelfs u onmiddelijk wanhopig verliefd te maken. Voor 't overige kan ik nog niet veel van haar zeggen: zij is niet iemand die men in een paar dagen leert kennen. Zij spreekt weinig, maar wat zij zegt is gewoonlijk verrassend juist en goed. Ik vermoed, dat er veel schoons in dat heerlijke hulsel woont.

De tweede dochter, Bertha, is een vrolijke, wilde, ondeugende blondine van vijftien jaar. Onzen Eginus kent ge. En ziedaar onzen kring.

Ik zeg onze kring, alsof ik er in t'huis behoor. En wezenlijk. ik gevoel me hier zoo op mijn gemak, dat ik me niet kan voorstellen, dat ik voor een week nog niemand van de familie kende dan Eginus.

Over een paar dagen komt Xesbeth hier, die zooals gij weet, een neef is van den heer v. K. We zullen dan vergaderingen van Lux gaan houden, waarbij Eginus uw plaats zal innemen."

Uriël glimlachte toen hij dien brief kreeg, en meende dat Lucifer hem na de vacantie zeker onmiddelijk zijn smoorlijke verliefdheid op Louise van Klaveren zou toevertrouwen. Dat was evenwel niet het geval.

Zoo als Karel schreef, ging de tijd voor hem op de aangenaamste wijze voorbij. Wanneer een regenachtige dag belette, ergens in de vrije natuur uitspanning en genoegten te zoeken, leverde de huislijke kring die even goed op. Mijnheer

van Klaveren dacht aan niets anders dan aan het genoegen van zijn gast. Hij zei, dat Karel de flinkste jongen was, dien hij kende; en menige fijne flesch werd ten zijnen behoeve verbeurd verklaard. Mevrouw nam hem, zoo vaak zij er kans toe zag, in beslag voor een tête-à-tête over eenig onderwerp van kunst of litteratuur. Zij poogde hem bovendien een beetje te bekeeren, en begon van tijd tot tijd zijn ongeloofigheid met een moederlijke bezorgdheid te bestraffen. Maar hier kon zij 't niet heel ver brengen.

— „Zoo ik ooit geloovig word, Mevrouw!” zei de Regt, „dan zal ik een ultra-super-fijn orthodox katholiek worden. Maar vooreerst is daar nog weinig kans op.”

Wat voor indruk Louise op hem gemaakt had, hebben we uit zijn brief gezien. Maar, hoezeer hij niets te veel had gezegd van haar schoonheid, had deze bij hem geen ander gevoel dan van bewondering opgewekt. De wond van zijn eerste liefde was nog niet genezen.

Op zekeren dag vond hij haar lezende in de Brieven over den Bijbel van Busken Huët; en het gesprek begon zeer natuurlijk over dat werk.

— „De lievelingslektuur van uw mama,” zei Baby. „Ik wist niet, dat het ook de uwe was.”

— „Ik lees dit boek, op aanraden van mama,” antwoordde Louise, „maar heb tot nog toe niet kunnen slagen, om er het schoone van in te

zien. Wat dunkt u er van, mijnheer de Regt?"

— „Ik begrijp niet, hoe dit werk ooit zulk een opgang heeft kunnen maken,” sprak Karel. „Van al het halfwerk der moderne theologie, is deze bijbelkritiek het minst smakelijke. Trouwens, men heeft later meer *durven* zeggen.”

— „De redeneringen van den schrijver zijn hier en daar buitengewoon verward en tegenstrijdig. Op de eene plaats verwerpt hij, wat hij op eene andere plaats aanneemt, zonder eenige gegronde reden.”

— „Niet zoo heel zonder reden,” zei Karel glimlagchend. „De reden voor 't verwerpen was, dat hij 't werkelijk voor onwaar hield; de reden voor 't aannemen was, wat hij in zijn voorrede zegt: „Eene andere vraag is, of de behandeling van dit onderwerp, op dezen toon en op dit oogenblik, den lof verdient van tijdig te zijn.” Hij meende, dat het nog geen tijd van verwerpen was.”

— „Ge maakt geen compliment aan de eerlijkheid van den schrijver, mijnheer!”

— „En ik wil die slechte getuigenis gaarne motivéren. Mag ik u even de volgende regels uit den vierden brief voorlezen. Zij bevatten mijns inziens de geheele kritiek van het werk zelf; en zeker, zoo ik de Brieven over den Bijbel moest recenséren, zou ik alleen deze woorden aanhalen:

„Waarlijk, indien ik slechts te kiezen had

„tusschen deze twee: of den Bijbel voor een
 „leugenachtig boek te houden, of ten koste van
 „mijn verstand de ongeloofelijke dingen, die in
 „dat boek verhaald worden, voor even zoo vele
 „geschiedkundige feiten te erkennen, geen oogen-
 „blik zou ik aarzelen, mij voor het laatste te
 „verklaren, Liever stierf ik, met den Bijbel onder
 „mijn kussen, in het onhoudbaarst en onrede-
 „lijkst geloof, dan dat ik leugen en bedrog zou
 „zien in het boek, waaruit Gods eigen stem mij
 „met onwederstaanbare kracht tegenklinkt. In
 „een onredelijk geloof te moeten berusten valt
 „zeker hard; maar harder de verzenen te slaan
 „tegen de prikkels der waarheid en aldus te zondi-
 „gen tegen den Heiligen Geest.”

„Gij zult mij moeten toegeven, jufvrouw Louise,
 dat men na zulk een getuigenis geen kans meer
 heeft op eenige onpartijdigheid in de kritiek van
 den Bijbel.”

Hier trad papa van Klaveren de kamer binnen.

— „Zoo, zijt ge weer met uw bijbel bezig. Waar-
 lijk als ge niet zulk een heiden waart, zoudt ge een
 goed dominé zijn geworden. Ge hebt waarachtig
 met al uw ongeloof meer van den bijbel te ver-
 tellen dan eenig fatsoenlijk christenmensch. Kom,
 ga nu maar meê; ge wilt toch van mijn dochter
 geen heidinnetje maken? Eginus en Willem
 zoeken je overal om te gaan paardrijden.”

Willem was de christelijke doopnaam van
 Xesbeth, die nu ook op Rozenburg logeerde.

Ik merk daar twee dingen op, waarde lezer! Vooreerst dat de 20 November aanstaande is; en ten tweede dat mijn geschrijf wat al te veel pagina's van onzen Almanak gaat innemen. Het spijt mij, dat ik daardoor gedwongen word, van mijn plan af te zien, om u uitvoerig te beschrijven hoe de pijnlijke wonde in 't hart van Karel de Regt werd genezen.

Laten we eens zien, hoe het met hem was, toen hij na de zomervacantie in Delft terugkeerde.

Uriël vond, dat hij veel vrolijker was geworden. Soms kwam er nog wel eens een pijnlijke trek op zijn gelaat, als er van „geëmancipeerde vrouwen” werd gesproken; maar de gedachte aan Albertine de Thouret scheen zijn geest toch niet meer zoo te drukken.

Meer dan vroeger zag men hem met Eginus.

Door dezen bleef er tusschen de familie van Klaveren en Lucifer altijd een zekere gemeenschap bestaan. Eginus vertelde hem altijd wat hij al zoo van huis vernam, en schreef nooit een brief naar zijn ouders of zijn zuster, waarin de naam van Baby niet voorkwam.

Gedurende de drie weken, die Karel op Rozenburg had doorgebracht, was tusschen Louise en hem menigmaal weder het onderwerp godsdienst ter sprake gekomen. Wanneer hij met Mevrouw van Klaveren bezig was, eene of andere kwestie te bespreken, in tegenwoordigheid van Louise, had deze altijd scherp toegeluisterd.

Soms bragt zij een juiste aanmerking in het midden, of deed de eene of andere vraag, en dan nam Karel altijd gretig de gelegenheid te baat, om haar in 't gesprek te mengen.

Die gesprekken hadden het goede kind, ook na het vertrek van de logés en haar broeder, veel te denken gegeven. Louise van Klaveren was een allerliefst meisje, twintig jaar oud, en, zooals we gezien hebben, van een buitengemeene schoonheid. Geen wonder, dat zij gefêteerd werd. Amsterdam (haar vader was daar reeder) kende geen schooner juweel dan zij was. — Vreemd, dat zij dan toch geen van de eigenschappen bezat, die anders zulke bedorven kinderen zoo eigen zijn. Zij scheen (het is ongelooflijk als de bijbel!) volstrekt niet bewust van haar eigen schoonheid, zeker althans zag zij er geen verdienste in. Van haar vroege jeugd af, had zij altijd iets peinzends over zich gehad, en sedert zij als volwassen meisje de wereld was ingetreden, was die bekoorlijke trek van melancholie op haar gelaat verschenen, die Karel zoo was opgevallen. Feesten, toilet, dans, dat alles had voor haar niets van die aantrekkelijkheid, welke het voor de meeste meisjes heeft. Zij las veel, dacht veel, en sprak weinig.

Het zou moeilijk zijn na te gaan, hoe die ernstige tint in haar karakter was te voorschijn geroepen. In onze jeugd is soms een schijnbare nietigheid in staat, zulk een grooten invloed

uit te oefenen op ons geheel toekomstig bestaan. Een boek, dat ons in handen valt; een gesprek met dezen of genen; een enkele zinsnede zelfs, die we hier of daar lezen of hooren, zal voldoende zijn, om aan onze geheele ontwikkeling een bijzondere rigting te geven. — Zeker is het, dat toen Louise in de wereld kwam, die wereld haar zeer tegen viel. Zij zag het wereldsche, ondoordachte, veelal onwetende, maar zeker oppervlakkige, dat de meeste jeugdige personen van haar sekse eigen was. Zij had veel gedroomd van de edele, grootsche bestemming der vrouw, en wat zij zag, was zoo weinig in overeenstemming met haar droomen.

Moeijelijk kunnen we nader ontleden, wat er sinds dien tijd in haar geest omging. Wat daar spreekt op den diepsten bodem der ziel van een vrouw, het blijft voor ons, mannen, steeds een raadsel. We kunnen alleen zien, wat bij haar de vrucht werd van veel denken, veel twijfel, veel strijd.

Zooals ik gezegd heb, de gesprekken met Karel, Xesbeth en haar broeder, hadden Louise veel te denken gegeven. Menige twijfel verrees er in haar hart; en dan schreef zij aan Eginus, en zocht troost bij hem.

Behoeven wij te zeggen, dat er in zijn antwoorden veel voorkwam, dat Karel de Regt wel als *zijn* eigendom had kunnen reclaméren?

Op een goeden avond zaten de twee vrienden bij elkaar. Baby was onrustig. Blijkbaar lag hem iets op het hart.

— „Eginus!” sprak hij eindelijk.

— „Wat is 't?”

— „Gij kent al de bijzonderheden van mijn leven, niet waar?”

— „'k Geloof wel. Je hebt me ten minste verteld, ...”

— „Juist. Ik heb je alles verteld. Weet je zuster daar iets van?”

— „Louise of Bertha?” vroeg Eginus lagchend.

— „Je oudste zuster natuurlijk.”

— „Neen! 'k Zou ten minste niet weten, hoe ze er achter was gekomen.”

— „Wilt ge mij dan een groote dienst bewijzen?”

— „O, wees niet bang; ik zal er nooit over spreken.”

— „Pardon! Ik wou juist het tegendeel vragen. Ik stel er bijzonderen prijs op, dat uw zuster bekend wordt met mijn dwalingen en fouten. Kunt ge haar niet, als ge eens weer thuis zijt, in kiesche en korte woorden, een overzicht geven van het vele onware en verkeerde, waarnaar ik heb gestreefd?”

— „Zeker kan ik dat. Maar waarom?”

— „Doe me het plezier, en vraag niet waarom. Maar vertel het haar zoo, dat het is, alsof ge onwetend verklapt wat niet gezegd moest worden.”

— „Als ge er op staat, met genoegens.”
En zoo geschiedde het.

— „Nu, schei er maar uit,” zegt ge, niet waar, lezer? „Ik weet er alles van. Karel krijgt natuurlijk Louise tot vrouw, en daarmee uit”

’t Is waar, lezer! hij kreeg haar. En in haar kreeg hij een *geëmancipeerde* vrouw, in den schoonsten zin des woords.

Ach! dat de vrouwen over ’t geheel haar eigen emancipatie zoo slecht verstaan!

Een van de eerste dingen, waarvan de vrouw vrijgemaakt moet worden, is DE GODSDIENST, en de daarmee verbonden VERDERFELIJKE INVLOED DER GEESTELIJKHEID.

Daarvan moeten we allemaal nog losgemaakt worden. Maar de vrouw vooral zucht nog onder die kluisters.

Een tweede boei, die moet worden verbroken, is de MODE, rampzalige dwingelandes!

Dat is een zware taak, de mode te overwinnen! IJdelheid, coquetterie, (monsters uit geesteloosheid geboren) beschermen haar.

Van den dwang der VALSCHE ZEDEN moet de vrouw verlost worden.

De voorschriften der zeden voor onze vrouwen en meisjes zijn allerbespottelijkst.

Waarom worden zoo vele dingen, die den man worden vergund, de vrouw tot een eeuwige

schande aangerekend? Waarom moet een vrouw zooveel sterker zijn tegen verzoeking dan de man?

Sommigen verdedigen de billijkheid hiervan op geleerde gronden. Verondersteld dat die gronden juist zijn, zoo vraag ik nog:

Is er ooit, behalve de moderne theologie, iets zoo inconsequents gezien, als die zeden?

Zij veroorloven een meisje, dat bij haar familie t'huis zit, *niet* om een heer de hand te reiken, tenzij hij een heel goed bekende is.

Maar zij vergunnen haar *wel*, om op een bal, onder den opwekkenden invloed van muziek en snelle beweging, zich vrij intiem te laten ondersteunen door iemand van de andere sekse, dien ze voor 't eerst ziet.

De zeden vergunnen datzelfde meisje op dat bal te verschijnen in een kleeding, waarmede ze haar verbieden 's middags op straat te wandelen, op straffe van voor „hoogst indecent” te worden uitgekreten.

Waarom is iets 's avonds *niet* indecent, dat het 's middags *wel* is?

Waarom, inderdaad, permittéren de zeden die wezenlijk indecente mode van décolletéren?

Kom, laten we het kind bij zijn naam noemen; we zijn onder ons studentjes.

Zou niet het onderscheid van geslacht het eerst aanleiding hebben gegeven, dat de menschen *kleederen* gingen uitvinden? De Bijbel zegt het,

lezer! en ik geloof, dat de Bijbel hier gelijk heeft.
Naar de eischen van de zeden, —

— Zeden zijn ongeschreven wetten, die door de gebreken in de maatschappij, noodzakelijk zijn gemaakt, en die uit de maatschappelijke toestanden zelf zijn geboren.

Naar de eischen der zeden zouden dus de kleederen vooral moeten dienen om het onderscheid der geslachten zoodanig te verbergen, dat de zinnelijkheid van ons „verdorvenen” zoo weinig doenlijk werd opgewekt.

Volgens deze redenéring zou 't lang zoo ongepast niet zijn, met bloote kuitén te loopen, als zich te décolletéren.

En nu zet ik het een dame, om haar kuitén zóó in 't publiek te vertoonen, als zij gewoon is bij sommige gelegenheden haar „hals” (en wat verder onder dien naam doorgaat) te exponéren.

Maar ik dwaal af van mijn onderwerp; en sommige fatsoenlijke jongelui zullen zeggen, dat ik indecent word.

Toch décolleteer ik me nooit, o fatsoenlijk jong mensch! en ik loop zelfs niet met bloote beenen.

Maar we keeren terug naar Karel de Regt en Louise van Klaveren. Of neen! laten we ons tevreden stellen met te weten, dat zij gelukkig zijn. Ik heb geen tijd meer, hun geluk af te schilderen.

Ik heb dit geschrijf tot titel gegeven: *Lux*. Van dat nobele gezelschap heb ik eigenlijk weinig genoeg verteld, omdat de persoon van den president en mijn onvergeeflijke uitwijdingen me zooveel tijd hebben gekost. Intusschen, ik laat dien titel staan. Misschien geeft mijn stukje hier of daar werkelijk een enkelen lichtstraal! Later kom ik misschien nog wel eens op dat dispunt terug.

Nog even willen we toch zien, waar die drie leden, Lucifer, Uriel en Xesbeth zijn gebleven. Het onderstaande is een fragment uit een brief van Xesbeth aan Lucifer.

— Onderscheiden brieven heb ik van u gekregen, mijn beste Baby, die ik nog niet heb beantwoord. Ge moet me wel voor zeer ondankbaar en onvriendschappelijk houden. Maar o! daar is zooveel gebeurd, en ik heb u zooveel te vertellen.

Ge weet, ik was verleden jaar niet door mijn eind-examen gekomen, en kon toen met September nog eens op nieuw aan dat taaije vierde jaar beginnen. Daarenboven leed ik aan obstrukties. Een en ander maakte, dat ik van lieverlede een regte melancholicus werd. Gij en Uriel waart weg; ik miste u beiden en Lux. Eginus was mijn eenige troost, en hij werkte als een bezetene. Onbehaaglijk graauw scheen mij het geheele leven toe.

Maar toen sloop de liefde mij 't harte in. Ik

zag mijn schoone Aminda, en de sombere, donkere tint verdween van mijn omgeving. Ik juichte en jubelde weder, en voor mijn oog was alles weer purper, en hemelsblauw, en lelieblank, en rozerood, en — oranjekleurig.

Ja, vooral oranjekleurig, want het was in de gezegende maand November 1863, dat ik Aminda voor 't eerst zag.

En nu, vriend! druk mij de hand — ik ben geëngageerd. Geëngageerd met Aminda van Schoppen! *Uw* vrouw heet van Klaveren, de *mijne* van Schoppen! Lucifer, dat is de hand der Voorzienigheid! Maar ik heb dan toch spadille, n'en déplaise votre basta!

Verschoon mijn gekheden, beste Baby; ik ben zoo gelukkig. Ge kent de familie van Schoppen zeker niet? Zij zijn nog niet lang geleden in Delft komen wonen

En onze goede Uriël heeft het daar ginds in de Oost nog al goed. Hij heeft nog geen vooruitzigten op een huwelijk, schreef hij me met de laatste mail. De weinige jonge dames, die daar ginds disponibel waren, waren hem wat al te sterk geëmancipeerd. „Zoo iets in den trant van Baby's Albertine,” zegt hij. Apropos, de oude Heer de Thouret is overleden, en zijn nicht is vertrokken, zooals men zegt naar Parijs, in gezelschap van den tenor-leger van de Opera.
.

En gij, mijn beste, trouwste vriend, zijt dan wél gelukkig, zoo gelukkig als gij 't verdient, en ik het u altijd heb toegewenscht. Ik ben zeer verlangend om jullie huishouden eens te zien. Zoodra ik mijn eindexamen achter den rug heb, kom ik eens bij je logéren. Me dunkt, mijn lieve nicht moet nog veel beminnelijker zijn als Mevrouw de Regt dan als Louise van Klaveren.

Ik ben tegenwoordig druk aan 't werk. Dat is dan ook de reden waarom ik je nu vaarwel zeg. Kus je vrouwtje eens voor haar neef, en geloof me altijd

Yours
XESBETH.

Nadere berigten kan ik u niet meêdeelen, amice lezer! Ik bewaar die voor later, en heb intusschen de eer u allervriendelijkst te grooten.

KLAAS WITTEVELD.

AAN DEN GENIUS DES VREDES.

O goede Genius! waarom zijt ge ons ontvloden?
Daar ge immers in ons midden waart;
Minerva had u hier een zetel aangeboden;
Doch gij verliet de treurende aard.

Hebt gij de gulden vleug'len uitgeslagen;
Naamt gij den langen togt weer aan;
Zijt gij door Zéphyrs weggedragen;
En zult gij weder sluim'ren gaan?

O laat uw slaap kortstondig wezen,
Want als gij u onzichtbaar maakt,
Dan, o geliefde, doet ge ons vreezen,
Dat gij voor ons niet weêr ontwaakt.

Naar Gleim.

J. A. H.

INVITATION.

Monsieur et madame D.....,
Ont l'honneur d'inviter,
Monsieur et madame E.....,
De vouloir assister
Au grand diner,
Qu'ils se proposent de donner
A l'occasion, que leur fille bien aimée
Viendra d'épouser,
Un jeune homme bien élevé,
Qu'on a toujours appelé,
Alfred ou fils aimé
D'un grand'homme, Baron d'Orphée.

EEN BLADZIJDE UIT HET NACHTBOEK EENS MISDADIGERS.

In het studentenleven zijn er dagen en gebeurtenissen, die ons meer dan gewoonlijk van dat leven doen genieten. Het zijn die dagen en gebeurtenissen, die een algemeene impressie maken, en daartoe behoort dan ook in de eerste plaats een dag, waarop men met al zijn vrienden aan één disch vereenigd is, een dag vóór de vacantie, na de examens. Dat zulk een gebeurtenis op een buitengewone wijze herdacht wordt is geen wonder, dat men elkander een hartelijk afscheid toeroept, is zeer natuurlijk, en — dat men alsdan een goed glas wijn drinkt is een noodzakelijk gevolg van beide voorafgaande oorzaken.

Op den dag of liever den avond, dien ik u wil beschrijven, had dit alles plaats. Wij hadden het een tijd lang druk gehad met de examens; weldra zouden we vooreenigen tijd van elkander scheiden, en daarom werden alle vrienden bij

ons tot een gemeenschappelijken maaltijd uitgenoodigd, want het was de laatste dag, van een bijna verlopen jaar, dat wij, tot gezellig feestvieren, bij elkander waren.

Menige flesch lag daar ontziend ter neder, want menige dronk was er gewijd aan onderwerpen van allerlei aard; men had gezongen en gejoeld, op de tafel gestaan en het woord gevraagd, de lamp omgegooid, en — in het tafellaken gesneden Lepels waren krom geslagen, sauskommen ontoord en borden op non-activiteit gesteld.

Opgewonden feesten duren niet lang, en dat moet ook niet, want anders komen er ongelukken. Bovendien — ieder had nog wat te doen; de één moest gaan inpakken, een ander afscheidsvisites maken, en de rest zou bij jufvrouw Mietje gaan koffij drinken, om naderhand de gezamentlijke feestviering voort te zetten.

Daar gingen we dan heen; ik met twee mijner vrienden arm in arm gekneld, sprekende over het plezier, dat we gehad hadden en over de oesters, die we nog eten zouden.

„Kom”, zei Jaap, „ga jullie mee,” en meteen trok hij ons met zich, een winkel binnen om pendules te zien, die er niet waren en met den man te spreken over het voordeel zijner zaak, het nadeel van niet te verkoopen, en het gevaar van petroleum. En die man begreep zeer goed dat wij te veel op hadden; wij vielen hem niet

lastig; hij viel ons niet lastig, vooral niet met de bestellingen, die wij hem gedaan hadden.

Het was ons daar goed bevallen; met een „dag baas” en „dag heeren” waren wij gescheiden, en met de zelfde aanspraak begroetten wij en werden we in de volgende winkels begroet, behalve bij een fruitvrouw, tegen wie wij zeiden: „dag vrouw.” Wij kregen daar appelen op proef en beloofden haar onze klandizie.

Zoo doende hadden we een tal van winkels bezocht, hier een glas Klare betaald, dáár een taartje gegeten, en steeds op de meest vriendschappelijke wijze van onze nieuw benoemde leveranciers scheidende.

Wij hadden nu onzen laatsten winkel verlaten, en staarden met zelfvoldoening de onmetelijke rij langs, om elkander te herinneren, waar wij ons het best geamuseerd, en het meeste genoten hadden.

Wij moesten nu maar dadelijk naar Mietje om de andere heeren onze avonturen te vertellen, toen onze vriend Hein dood bedaard een stoep betrad en aanschelde aan een deftig Delftsch burgerhuis. En wie woonde daar? Het was ons onbekend, doch wij wisten wel, dat het een huis was, waar zelden een ordéntelijke lichtstraal binnendrong, daar de ramen van top tot teen met linnen, katoen of neteldoek behangen waren. We wisten daarenboven, dat het deftige huis bewoond werd door eenige dames, van

tamelijk bezadigden leeftijd, en we stelden ons dus voor die dames een bezoek te brengen, altijd in het fatsoenlijke — in één woord, om getuige te zijn van dat soort van huisselijk geluk, dat men in zulk een kring kan smaken. Wij bereidden er ons op voor om de vijf bloempotjes te prijzen voor het raam van de ééne jufvrouw, den mopshond te doen janken van de andere jufvrouw, den papegaai te tergen van de derde jufvrouw, en de katten van al de gezamentlijke jufvrouwen te streelen of te knijpen, al naar dat het uitviel. Men liet ons lang op de stoep staan en wij hadden dus ruimschoots tijd om onze rollen te verdeelen, doch we vonden best geheel en al te handelen naar gelang van omstandigheden, hetgeen dan ook gebeurd is. Wanneer we eenmaal binnen waren zouden we een interessant discours beginnen en de dames zoo lang bezig houden tot de laatste druppel uit den chocoladeketel geledigd was

Maar het duurde te lang, nog eens gescheld en fiksche ook, toen we hevig verschrikt werden door een mannelijke menschenstem, en aanstonds hoorden we: „je komt er niet in” — „We motten er in,” was het antwoord, hevig teleurgesteld als we waren, over de kolossale ontvangst. Een ieder zal ligt begrijpen, dat we nu besloten al het mogelijke te doen om onzen zin te krijgen. „Doe open” — ging het — „Je blijft er uit” — „Als je niet open doet krijg je op je

donder, bliksemsche ploert." — „En ik sla de glazen in, beroerling!" zei n°. 2, „en ik steek je dood," zei n°. 3. „Open! open! zeg ik nog eens" — „Ik zeg dat je weg gaat" — klonk het achter de deur — „Ik zeg dat je open doet," — klonk het voor de deur „Wacht, hondenaas, voor de laatste maal, en dan blijft er geen ruit heel."

— Vergeef me dat ik geen beschrijving geef van het jammerlijk gillen der....?..... Mijn pen weigert!

— En Jaapie? Jaapie is een opgewonden ding, soms woest en niet te houwen. En daar ging het dan heen. „Flang!" ging het op de deur, „flang! en nog eens flang!" Jaapie was dol, Hein en ik waren ook dol: doch nog niet zoo dol om op de deur te ranselen en te trappen en te beuken; we begonnen in te zien dat onze vriend er wel eens tegen kon loopen en we zochten hem dus tot bedaren te brengen; hij was ontembaar. „Je komt er toch niet in Jaap" — zei Hein, ze hebben zeker een hekel aan je." — „Dat zal ik ze leeren," — en daar ging het heen — „ik bezwijk" zei de deur; „ruk uit" zei de baas — „ik val om" zeiden de dames — „we gaan heen" — zeiden wij — en Jaap ging meê, want hij begon ook te begrijpen, dat het mis was, we hadden al een heelen tijd op die stoep gestaan; we hadden al een mooi beetje bedreigingen uitgebraakt. „Kom, zei Hein — dan

naar mijnheer X." — We hadden juist bij mijnheer X, die er dicht bij woonde, gescheld, en haalden eens ruim adem, toen een heel vriendelijk tikjen zich op onzen schouder deed gevoelen, hetgeen een aanmerkelijke verandering in onzen gemoedstoestand te weeg bracht. En hij, die ons daar zoo intervenieerde scheen een overwegenden invloed op onze wilskracht uit te oefenen, ten minste op de woorden: Willen jullie eens mee gaan — toonden we ons dadelijk bereid aan de onverwachte uitnoodiging gevolg te geven. Het scheen echter dat onze wandeling met dien persoon en misschien ook eenige reeds vroeger plaats gehad hebbende gebeurtenissen een zekeren indruk van nieuwsgierigheid of belangstelling bij het publiek hadden gaande gemaakt; wij zagen ons ten minste achtervolgd door een ontzettende schare, die we nu pas opmerkten, doch die ons reeds langer scheen gadegeslagen te hebben.

Maar, o jé, daar kijk ik om, en jawel we worden met de meeste plegtigheid gevolgd door eenige zoogenaamde klabakken of dienders, die echter geen woord spraken; en nu begon het ons langzamerhand duidelijk te worden aan wie we ons overgeleverd hadden, aan het Hoofd der klabakken!

Ik wilde mij terstond van deze gissing overtuigen, en sprak den vierden persoon, aldus in den 2ⁿ persoon aan: „Is u nu eigenlijk

de stadscommissaris?" „Ja mijnheer!" En we gilden 't uit van plezier, en we knepen elkander in den arm, want zoo iets hadden we nog nooit beleefd. Zoo vriendelijk, zoo fashionable, zoo groote-lui's-achtig opgepakt te worden, kijk! dat was voor een student wat al te veel eer.

Maar toch, ik moet het zeggen: het menschelijk hart is zoo, altijd weerspanning, altijd haatdragend. Want het ging nu goed, alles aan een zacht lijntje, maar we zaten er toch maar in; die heeren, die daar achter aan liepen, deden ook niet voor niemendal meê; het bleef altijd nog veel gelijken op een gedwongen fraaijgheid, en daarom kon het dan ook niet anders of we moesten onzen wrevel en ons ongenoegen toonen.

Het was dus geen wonder dat mijnheer de commissaris zekere antipathie tegen ons opvatte; hij zei dat wel niet, maar in allen gevalle mogen we dat veronderstellen.

Eindelijk, na met elkander gekeuveld te hebben over het doel, waarmede die heer ons meê nam, en na nog vele andere dwaasheden uitgebraakt te hebben, scheen het, dat we het mikpunt van die mijnheer zijn doel bereikt hadden, want we bevonden ons vóór of liever achter het stadhuis, op die plaats, waar boven de deur staat: Bureau van politie. We werden in een wachtkamertje gelaten, waar die mijnheer ons een stoel of bank aanbood, dat is me ontschoten, en nu begon een soort van *verhoor*.

„Wat moesten jullie bij die mijnheer doen, en wat was dat voor een beweging op straat?” — „Ja” was het antwoord, „die dames waar we aangescheld hebben, waren nichtjes van ons, die we een visite wilden maken, maar de nichtjes dachten zeker dat we klabakken waren, want ze deden maar niet open, en toen hebben we geklopt.” — „Je had daar niets te maken, je hebt straatgerucht gemaakt, getuige het aanzienlijk publiek dat u gadesloeg.” — Het schijnt, dat, als men door een aanzienlijk publiek gevolgd wordt, dit een oorzaak is, waaruit men een misdrijf kan opmaken, ten minste we werden als misdadigers behandeld, en toch we kunnen niet gelooven, dat de commissaris ooggetuige van onze wangedragingen was; nu zou een ander hem het bewijs hebben kunnen leveren van onze schuld, doch, volgens onze berekening is hij daartoe niet in de gelegenheid geweest. De zaak begon nu een meer ernstig aanzien te krijgen; want onze namen werden gevraagd — en toch, al dat ernstige kon onze opgewondenheid niet tot bedaren brengen, daar was er altijd één, die een gekke vraag deed of een gek antwoord gaf, en dan lachten de overigen.

En wie zal het ons ten kwade duiden, dat we vrolijk waren; wie zal het ons ten laste leggen, dat we spotten; de zaak, zoo als ze behandeld werd, had veel van een kinderspel, van een bangmakerij; men verwachtte misschien dat we

kleine broodjens zouden bakken, dat we ons door den Boeman uit het veld zouden laten slaan; neen, ik moet me zelf een compliment maken; maar — dat nooit. We moesten nu toch eens plezier hebben van een gelegenheid, die zich zoo zelden voordoet. Men stapelde de ééne flauwiteit op de andere; want men was toch altijd een beetje boven zijn theewater.

„Hoe is uw naam mijnheer” — was de vraag.

— „Ja, ik heet eigenlijk net als mijn grootvader.” — „Mijnheer uw naam.” „Mijn naam is: Germanicus, Brittannicus, Gallicus, Constantinus,” — „Genoeg mijnheer,” zei de Commisaris, die het niet eens noodig oordeelde mijn „Van” te vragen. „En hoe is uw naam?” en Hein antwoordde: „ik heet net als hij” — en uw „Van?” — „die is ook zoo, want ’t is een broertje van me” — „en hoe oud?” Dat was m’n eerst een uitrekening, met z’n drieën konden we ’t nog niet vinden, — „als ik het nog maar van verleden jaar wist” — zei Hein — maar dat wist Hein ook niet. Nu kwam de beurt aan Jaap. „Ik heet Jacob Sas”, zei de man kort en bondig. Woonplaats? — „Ja, om de waarheid te zeggen, wees zoo vrij, hier heb je mijn huis-sleutel.” En het verhoor was uit.

„Wil je die heeren maar eens weg brengen” zei de Hoofdman en de 2^e Hoofdman ging ons voor; maar in plaats van naar beneden, den trap op. Jawel, waarde lezer, ik zal u maar niet

lang in ongerustheid laten; we moesten doód eenvoudig het hok in. Maar nu moet ik u toch eens afvragen, waarom? — Was ons misdrijf dan zoo groot? ik veronderstel dat gij ontkennend zult antwoorden.

Onze positie werd allengs hagchelijker; want we stonden op het punt van in de doos gedouwd te worden; en dat zegt veel. Ik wil niet zeggen, dat ons de loop der gebeurtenissen tegenviel — zoo erg was het niet; maar we hadden alleen zoo'n tragische ontknooping niet verwacht. Onze leus bleef nog altijd: Schep vreugde in 't leven, en dat deden we dan ook, met emmers vol. Een onzer deed zelfs boven aan den trap staande, de volgende ontboezeming van zijn lippen vloeijen, ontleend aan één onzer Vaderlandsche dichters:

Dan, is 't uw wil, mijn Vader! dat mijn baan
Vol doornen zij en hobb'lig en verlaten?
Welaan, geleid me, ik zal gewillig gaan!
Wat zou uw kind het stout weerstreven baten?

En daar had hij volkomen gelijk in, want we genoten de hooge onderscheiding, van door een bijzonder sterk escorte begeleid te worden.

We hadden er niet weinig meê te doen gehad om tegen de trappen op te komen, daar we door een tal van zenuwachtige aandoeningen overstelpt werden en onze beenen wel eens hunne hulpe weigerden, doch gezamentlijke krachtsinspanning, gevoegd bij onderlinge hulpvaardigheid,

maakte het mogelijk dien moeilijken togt te voleinden.

Het rammelen van een ontzaggelijken sleutelbos trok onze aandacht. N°. 1 — klonk het, en een zware deur, die aan den binnenkant het uitzigt had op een gevangenhof, kraakte op hare hingsels. „Moeten we hier in?” — „Ja mijnheer, maar ieder à part.” — „Nou Jaap we gunnen je van harte de eer om op n°. 1 te zitten” — Nu volgde een teeder, een hartelijk afscheid. Jaap stapte zijn nieuwe woning binnen, de deur viel achter hem digt, en hij was aan ons oog onttrokken. Hein werd n°. 2 als residentie aangeboden, doch daar er zich reeds een persoon bevond, was hij zoo vrij dit aanbod te weigeren en een ander verblijf te vragen. Nu werden wij al langer hoe hooger opgevoerd, tot eindelijk twee frissche, heldere en allerriantste boudoirs zich in onze nabijheid bevonden. — N°. 5 en 6. — We hielpen onze geleiders de sleutels onzer verblijfplaatsen, aan den monster-reuzen-sleutelbos opzoeken, namen, nadat de deur ontgrendeld was, elkanders vertrekken in oogenschouw, en daar we spoedig bemerkten, dat ze in sierlijkheid of gemak elkander al zeer weinig ontlepen betrokken we ieder een woning; een sombere woning!

Wanneer we nu filosofieren wilden, dan zouden we aldus beginnen:

..... Welk een schrikwekkende gedachte moet

het zijn voor den onschuldig veroordeelde, die de zware deur achter zich hoort toevallen, terwijl de laatste echo door de holle gangen weerklinkt, en langzamerhand wegsterft; — de akelige echo, die de jammerkreten van het walgelijk ongedierte en de afzigtelijkste gedrochten terugkaatst, van het ongedierte, dat verpletterd wordt, tusschen de alles vernielende scharnieren van de digtvallende deur — die zich voedt met de jonge eulen, welke door hun vader en moeder verlaten zijn — en daarbij de gedachte, het bewustzijn, de zekerheid, dat men het daglicht nooit, nooit! meer zal aanschouwen.....

Maar we filosoferen niet.

Ik moet nu den Lezer een kleine beschrijving geven; doch zal die liefst van zijn verbeelding vorderen. Hebt gij het nooit bijgewoond, dat de mensch, die zóó onbarmhartig over zijn medeschepselen regeert, het een of ander dier voor het eerst van zijn leven opsloot? Waart gij er nooit getuige van, dat de mensch zijn medeschepsel van de vrijheid beroofde? Of kent gij de onbarmhartigheid, de hardvochtigheid niet?

O! ik benijde u uwe onschuld.

En wij? als het vogeltje vlogen we tegen het traliwerk op, als de ijsbeer trachtten we het voor onze krachten te doen zwichten; de zucht naar vrijheid die al het geschapene bezielt kwam bij ons boven. Maar alle pogingen waren te vergeefs. We wandelden rond in onze cel: vier

naakte muren, een raam, waardoor de nachtwind gierde, een matras met een paar dekens, een tafel, een houten kruk en een waterkruik. Ziedaar ons eenige gezelschap, ten minste dat willen we veronderstellen.

Nadat we ons met onze gevangenis eenigzins gemeenzaam hadden gemaakt, waren we er op bedacht om den nacht zoo goed mogelijk door te brengen.

We hadden rust noodig en konden die dan ook genieten, door ons op onze respectieve legersteden neer te vleijen. Jaap en ik begrepen dat maar al te goed en weldra lagen we, zoo lang als we waren, met vreugde in het hart, een paar dekens over de beenen en een hoopvolle toekomst. Hein scheen het bed minder aanlokkelijk toe; hij bragt zijn nacht door al wandelende in zijn cel en rustte dan van tijd tot tijd op zijn houten kruk even als een vogel, op een dergelijk toestel, of stond, om niet te veel met zijn cel in kontakt te komen, liefst op één been.

We waren nog niet lang alleen, toen we een bezoek kregen. Ik geloof dat het mensch dat bij ons kwam cipier heette; hij werd vergezeld door nog zoo iemand met een lantaren en een *dame*. De dame bragt een paar lakens mee, die voor mij bestemd waren, doch ik mogt, hetgeen me nog spijt, haar gunst niet verwerven.

„Mijnheer hebt u ook iets noodig?” — „Ja wel. Een pakje puntjes.” — „Dat is hier niet

te krijgen." — „Nou als je dat niet eens hebt", was het lieve antwoord, „donder dan maar gaauw op." — „Mijnheer uw naam?" — „Weet je wat, ik heb mijn naam beneden gezegd, en wil je'm weten, dan ga je het daar vragen." De goeje man drong er sterk op aan om mijn naam te weten, en ik even sterk om hem niet te zeggen; bewerende, dat als zulk volk, met witte jasjes, ook al om je naam kwam vragen, iedereen wel kon komen, terwijl ik mijn verdediging besloot met te zeggen dat hij verrekken kon.

Nu werden me de lakens aangeboden, die ik zoo vrij was van te weigeren, daar ik dikwijls gehoord had, dat alles wat men in zulk een logement gebruikt, aan een extra hoog tarief onderworpen is. Ik had gezegd, dat ik die vuile dingen niet wou hebben, waarop de juf, ten hevigste verontwaardigd, antwoordde, dat ze zoo zuiver waren als goud, en waarop ik, toen men ze mij toch opdrong, de vrijheid nam om het lakenpaar door de cel te slingeren, hetgeen aan de cipiersfamilie een koude huivering door de leden joeg. Mijn tegenpartij geliefde op te merken, dat hij me wel vinden zou, waarop ik repliceerde dat ik hem ook wel vinden zou en dat het hier een mooie boel was, daar men door de schoone sekse bediend werd. Ik was verder op het punt hun harten te stelen, toen ik beloofde mijn naam te zullen zeggen. Dat

zulks niet plaats vond is waarschijnlijk daaraan toe te schrijven, dat ik voor mijn naam opgaf: Leo, en voor dien van mijn buurman: Sultan. De deur werd met een boosaardig geweld dicht gegooid, doch op mijn herhaald geschreeuw weer geopend. Ik waarschuwde den cipier „van niet op zijn jasje te trappen”, doch hij scheen de waarschuwing overbodig te vinden, bedankte niet eens, en ging woedend heen.

Bij vriend Sultan, scheen hij beter geresipeerd te worden, ten minste naar hetgeen ik er van hooren kon. Hein heeft me dan ook verzekerd dat hij in de beste harmonie van de cipiersfamilie gescheiden is, dat deze zelfs medelijden met hem toonde en de jufvrouw hem aanmaande om zich toch op het dons neer te vleijen; deze raad nogtans volgde hij niet op, hetgeen hem gedurende den nacht blootstelde aan onderscheidene bezoeken van cipiers en wachters, want zijn gestadig heen en weder wandelen en onrustige bewegingen, deden hen waarschijnlijk vermoedens opvatten, zoo niet van zelfmoord, dan alligt van de een of andere wanhopige poging, welke vermoedens, Goddank, niet bevestigd zijn geworden.

Jaap stelde zich aan als zinneloos en radeloos. Hij moet daar net gezeten hebben als zijn vriend Faust „in einem hochgewölbten, engen, gothischen Zimmer unruhig auf seinem Sessel am Pulte.” Verbeeldt u dan, — Jaap, zittende aan

een tafel, met zijn ellebogen onder het hoofd, en de wanhoop op het gelaat, en merk den indruk op, die op de cipiersfamilie wordt te weeg gebragt, als hij in vertwijfeling uitroept: „Ik heb altijd in overvloed geleefd, en moet ik nu mijn eigen bed op maken? Wat wordter van den mensch?”

De hardvochtigste aller stervelingen zou bij zulke tooneelen van droefheid en berouw, medelijden gevoelen met den armen ongelukkige. De charmante jufvrouw kon dan ook geen oogenblik weerstand bieden aan de verleiding om het leed van een diepgevallen jongeling te verzachten, om hem te troosten in de bange ure! Met de uiterste zorg wordi dan ook zijn legerstede opgemaakt, en hij?

„Hij zonk op zijn leger onmagtig ter neêr,
Verwezen, verwilderd van smarte;
Hem deden de leden, och arme! zoo zeer,
Zoo week en zoo krank was zijn harte.”

Welk een verschil, niet waar, tusschen den goedhartigen, onbedorven jongeling, die in een oogenblik van brooddronkenheid een misstap begaan heeft, en den verstokten misdadiger. Maar ook, welk een onderscheid tusschen verschillend soort van studenten, tusschen den verleide en den verleider.

— „Wil mijnheer ook nog iets hebben?” —
Licht wordt geweigerd, dus is pen en papier onnoodig — maar een kussen — ja een kussen

kan hij krijgen, een kussen zal hem goed doen; want hij lag immers zoo hard.

Jaap was getroffen door zooveel goedheid, een hartelijk „goeden nacht” volgde, en weldra was hij in een hoogst noodige sluimering vervallen, toen een stem zijn oor trof: „Ik krijg nog een kwartje van je?” — „Zoo waarvan?” — „Wel van het kussen.” — En zijn laatste kwartje wordt besteed, anders had hij zijn hoofdkussen moeten derven, en dat was hem toch zoo van harte gegund!

Het wordt nu tijd dat we weer eens in onze eigen cel gaan kijken. Ik lag daar altijd nog half slapende, half wakende overgegeven aan mijmeringen en nachtmerries. Petrus werd door een Engel verlost, ja verlost! maar Montigni werd vermoord. . . . en Maria Stuart. . . . ook vermoord en Johannes de Dooper. . . ook vermoord! En Monte-Christo dan! Monte-Christo is ontvlugt, en daar zijn er nog zoo veel ontvlugt. . . . Ja Leo moet weg! en Sultan ook weg! Kom Sultan! *Rrrrrrrr en gg* gaat de klok, de klok hangt vlak boven ons, en dan hooren we, terwijl het nachtelijk duister onze gevangenis en een dikke mist het aardrijk bedekt, het raderwerk in beweging gaan en de doffe toonen wegsterven over stad en beemd:

„Geen slaap look onze oogen, hoe mat en hoe loom,
„Van waken en weenen al zwakker;
„En vielen wij soms in een akligen droom,
„Dan sloeg ons de klokslag weer wakker (TOLLENS.)

en men steekt de trompet aan de vier hoeken van den toren, als ware het om den volke te verkondigen, wie men dáár overnacht. Vervolgens hoort men een menschelijk ligchaam den trap afstompelen, dat waarschijnlijk van den zogenaaften torenwachter is; en nog altijd giert de kille Noordewind door de gebroken glasruiten en altijd hoort men weer dezelfde geluiden, het donderend geratel en gerammel van de torenklok en den deun op de trompet en het onheilspellende gekras van de uilen. Maar ik hoor een geluid, een stem, laat ons luisteren! het is bij Sultan, hij verveelt zich, hij reciteert:

„Hoe zwart een nacht! — Geen star verspreidt,
 „Geen enkele star, haar licht in deze sombre cellen,
 „O welk een aaklige eenzaamheid!
 „Wat diepe stilte komt me kwellen!
 „Natuur zwijgt treurig stil, 't heelal rust in haar schoot.
 „O rust! O beeldnis van den dood!
 „Hoe moet de stilte zijn, de rust vol ijslijkheden,
 „Des grafs, waarin mijn oog van hier reeds bevend ziet?”

Ik overtuigde Sultan, dat ik hem gehoord had, door hem luide te applaudisseren. Hij vertelde mij dat het een vers van Feith was.

We hadden in het begin brutaal veel plezier zamen gemaakt. De zenuwachtigheid was nu een beetje overgegaan en we begonnen juist heel fideel te converseren, toen we op eens een verschrikkelijk lawaai hoorden beneden ons. Onze eerste gedachte was dat er een menigte jongelui

zouden zijn om het drietal te ontzetten, en dat zouden we allemagtig aardig gevonden hebben. Maar jawel, de lieve vrienden wisten volstrekt niet waar we zaten; het geraas duurde nog een geruimen tijd, doch zuster Anna zag niets komen, en naderhand vernamen wij dat het een zekere Poniatowski, ingezetene van onze goeje stad, was geweest. De nacht ging heel snel voorbij en ik geloof ook dat niemand mijner lezers zal wenschen, dat hij nog langer geduurd had. Toen de dageraad aanbrak kregen mijn twee lotgenooten de tijding, dat zij weldra zouden verlost worden; ik kreeg maar geen bezoeken hetgeen waarschijnlijk aan de ontvangst toe te schrijven is. En eindelijk, 's morgens om half acht, daar sloeg de lang gewenschte ure, de kerkerdeuren werden geopend en een hartelijke omhelzing vereenigde de drie vrienden weder, die zoo veel lief en leed met elkander gedeeld hadden.

We moeten nog in korte woorden vermelden, hoe wij ons amuseerden met de klabakken, die door verschillende hartstogten beheerscht werden; waarvan de voornaamste zijn: hebzucht, wraakzucht en spotternij. Het was hun een diabolisch genoegen om ons, onder den vorm van beleefdheden, allerlei hatelijkheden naar het hoofd te werpen, b. v. om te vragen: of we goed geslapen hadden, wanneer we weerom kwamen, en meer van die dingen.

Het was dan ook geen kleinigheid voor hen,

dat ze nu eens eenigen van dat volk, van wien ze zooveel verdragen moesten, in hun magt hadden; ze lachten ons uit in het volle bewustzijn van le droit du plus fort. Maar hun wraakzucht zoo onbedektelijk bot te vieren, zou volstrekt niet politiek geweest zijn, want ze speculeerden op onze milddadigheid, welke speculatie echter totaal mislukte.

De stille hoop om het een of ander te snappen bezielde hun gansche gemoed, maar we waren volstrekt niet van plan om, na zulk een gemeene behandeling, nog geld toe te geven.

Toen we het stadhuis zouden verlaten, was er zelfs iemand, in het rood gekleed als een beul, die zooveel voor onze eer over had, dat hij met alle geweld moest kijken of er ook te veel menschen op straat liepen, die ons zouden kunnen zien; en de man kreeg nog geen kwartje!

We waren dan eindelijk weer vrij en hadden ruimschoots gelegenheid om het voorgevallene te bespreken.

Wanneer we nu een blik in het verledene werpen, dan zal niemand, die meê werpt, zich kunnen onthouden van te zeggen, dat we zeer hard behandeld zijn. Wij zijn voorzeker lichtvaardig beoordeeld, maar laat ons daarom niet lichtvaardig oordeelen. Laten we die menschen niet hard vallen om gebreken, die hen, als mensch aankleven.

Doch we mogen wel een konklusie trekken,

en die is: dat zelfs zij die tot de politie behooren met gebreken behebt zijn, dat zij o. a. zijn: wraakzuchtig en hebzuchtig. Laat ons verder gaan en zeggen: dat men voor de politie niet dat respect behoeft te koesteren, dat sommigen haar wel toedragen. Zij verhindert wel is waar veel kwaad, doch zij doet niets meer dan haar pligt, tenzij ze uit eigenliefde, eerezucht of een andere ondeugd, meer doet, dan haar pligt haar gebiedt, en die dingen beoordeelt, die de mensch niet vermag te beoordeelen!

En thans een enkel woord tot u, geachte collega's, medestudenten! Ik hoop voor mijn vrienden en ik hoop voor mij, dat gij er ons niet te minder om zult achten, omdat wij de eer van den student zoo slecht gehandhaafd hebben, omdat wij ons hebben laten opsluiten, als de gemeenste vagebond. Verwijt het ons niet, maar zoo ge kunt, ween een traan, een traan van medelijden, opdat die den smet kunne uitwischen, die door ons toedoen wederom den studentennaam aankleeft!

Dat zouden de ploerten zeggen!

DE BESCHERMENGEL.

(Naar de Lamartine.)

Wanneer ik, jong en onbewust van 's werelds leed,
 Soms neêr zat bij den rooz'gen bloesem der amandlen;
 Wanneer de lentewind het hofje kwam doorwandlen,
 En om mijn schouders heen mijn lokken golven deed;
 Dan sprak tot mij een stem, zoo zacht en zoo verheven,
 Dat 'k in verrukking hoorde naar dat zoet geluid.
 Het was de dorpsklok niet, het was geen herdersfluit,
 Geen klank van zwakke schepsels, die op aarde leven;

Gij waart het, engel! die mijn levenspad behoedt;
 Gij waart het, gij, wiens stem reeds sprak tot mijn gemoed.

En later, als mijn dierbre mij verlaten had
 Na 't zalig minge koos, dat onze harten streelde;
 Wanneer herinn'ring dan een zoet gevoel van weelde
 In mij verwekte, en 'k uren mijm'rend nederzat;
 Dan klonk die zelfde stem op nieuw mij zacht in de ooren.
 Het was de wel bekende stem mijns minnaars niet,
 Noch 't klinken van zijn tred, nog de echo van het lied,
 Dat jongmans onder 't raam der schoonen deden hooren;

Gij waart het, engel! die mijn levenspad behoedt;
 Gij waart het, gij, wiens stem nog sprak tot mijn gemoed.

Wanneer 'k in later tijd, — toen ik reeds moeder was,
 En God mij rijkelijk met wereldsch goed bedeelde, —
 Het tweetal knapen zag, dat aan mijn voeten speelde,
 En in hun heldere oogen hunne liefde las;
 Als zich mijn oog met wellust vestigde op die lieven;
 Dan hoorde ik weêr die stem, die zachtkeus tot mij riep.
 't Was 't schreijen niet van 't kind, dat in het wiegje sliep,
 Noch 't lied, dat visschers in den avondstond verhieven;

Gij waart het, engel! die mijn levenspad behoedt,
 Gij waart het, gij, wiens stem weêrklonk in mijn gemoed.

Thans ben 'k alleen en oud; mijn haren zijn vergrijsd;
 Mijn voorhoofd is doorploegd van menig diepe groeve;
 Ik hoed de kudde van den eigenaar der hoeve,
 Die mij uit mededoogen huisvest, kleedt en spijs.
 Toch blijft die zoete klank mij troost en hope schenken;
 Het is niet meer de stem, die 'k eenmaal heb gehoord,
 Toen nog mijn levenszon pas even had gegloord,
 't Is niet de stem van Een, dien 'k weenend blijf herdenken.

Maar gij, gij zijt het! engel, die mijn pad behoedt:
 Gij, die mij 't ongeluk geduldig dragen doet.

ALBUMBLAADJES.

AAN ***

Gelijk een bloempje zijt gij,
 Zoo schoon, zoo zacht, zoo teer;
 Ik zie u aan en weemoed
 Drukt mijne ziel ter neêr.

Om u te zeggen dringt mij
 Een onweerstaanbre magt:
 Dat God u steeds beware
 Zóó schoon, zóó rein, zóó zacht.

Naar HEINE.

Wanneer uw zacht en teeder oog
 Op dit beschreven blaadje staart,
 Denk bij uzelf dan: 't is een steen,
 Een grafsteen die een lijk bewaart.
 En zoo als ge aan een doode denkt
 Die eens u dierbaar was aan 't hart,
 Denk zoo aan mij, en ween daarbij
 Een stille traan van rouw en smart.

Naar BYRON.

π t.

17*

ZIJN ER ZOO?

Men stemt. Men stemt. Op gindsche stoel
 Zit de onbekende en buigt en bidt.
 Wat vraagt hij toch, wat is zijn doel:
 Hij vraagt een stem, aan die een stem bezit.
 Senaat en Kroegbestuur, het zijn zijn schoonste droomen,
 Hij komt altijd als d'oude 't leven liet.
 't Is eerezucht ja! hij 's angstig hier gekomen,
 Och! weiger hem uw stem toch niet.

Naar TOLLENS.

P.

ALGEMEENE BIECHT.

Heb ik gezondigd op 't papier,
 Was 't niet van fouten vrij? !...
 Ik weet het niet; doch is 't zoo, dan
 Vergeeft de Hemel 't mij.

En als ik soms gestruikeld ben,
 Op mijnen levensbaan,
 Hij geeft pardon, 't is zijn métier,
 Ik trek me er niets van aan!

ff.

V A R I A. ---

Ons Corps tegenover de andere Stud. Corpsen.

La République française est comme le soleil,
il n'y a que l'aveugle qui ne le voit pas.

BONAPARTE.

Delftsche Wijnkoopers.

Kees, Kees, Kees, je hebt er water bij gedaan!

Lied.

Dillettant Chemicus.

Willem, kies een andere stoel.

DE BULL.

Spreken op Corpsvergaderingen.

Geef nimmer zonder zin of slot
Geluid.

DE GÉNÉSTET.

Benoemingen van 31 Junij.

Opgemaakt door mij Directeur.

Rooster Voorb. Curs.

Het Keijzershof.

O Neerland! stuur toch blij te moê
 Uw kroost naar mijn collége toe,
 De beste school die ooit bestond
 Op ons gezellig wereldrond.

*Schoolmeester.***Raad van Bestuur.**

Laatstgenoemde Ambtenaren zijn met het toezigt op het personeel en de bouwstoffen belast.

*DE BRUYN KOPS.***Delftsche Politie.**

Is eigenlijk iemand,
 Die bang is voor niemand.

*Schoolmeester.***Anthologie.**

Maar is 't ook een uitgaaf, die
 Met moeite wordt bedropen.

*DE GÉNESTET.***Gasthuissteeg.**

Er waren velen van de notabelen der stad
 bij tegenwoordig.

*Amst. Cour.***Inrigting Polyt. School.**

Jan Rap is zeer vrijzinnig, zeer.

*DE GÉNESTET.***Analijse B₁.**

Ik heb gemeend, dat het nuttig kon zijn, hier

en daar te waarschuwen voor fouten en verkeerde redeneringen.

DÉLAUNAY.

Epuresteekenen B₁₋₂.

En hij moppert al weêr.

Aria.

Examen B.

't Was huiverig kil
En somber stil
Wel negen lange dagen.

DE GÉNESTET.

Opening Polyt. School.

Als nun Braun das schreiben gelesen, erfreute es ihn herzlich.

REINEKE FUCHS.

Kopiëren op Examens.

Daarenboven achten wij het goed, dat de werkman bekend zij met het werk zijner naburen.

.....
Terwijl de werkman zich dan minder vermoeit, wordt het werk in korteren tijd gedaan.

HARRIS, *Timmerwerken.*

Goenentroost.

Kennismaking.

Beroemd Schrijver.

Zwemschool.

Die gracht heeft water als glas,
Except wanneer het troebel was.

Almanak Asmodée 1862.

Modistjes.

't Kost je geen cent
Als je de manier maar kent.

Schoolmeester.

AANHANGSEL.

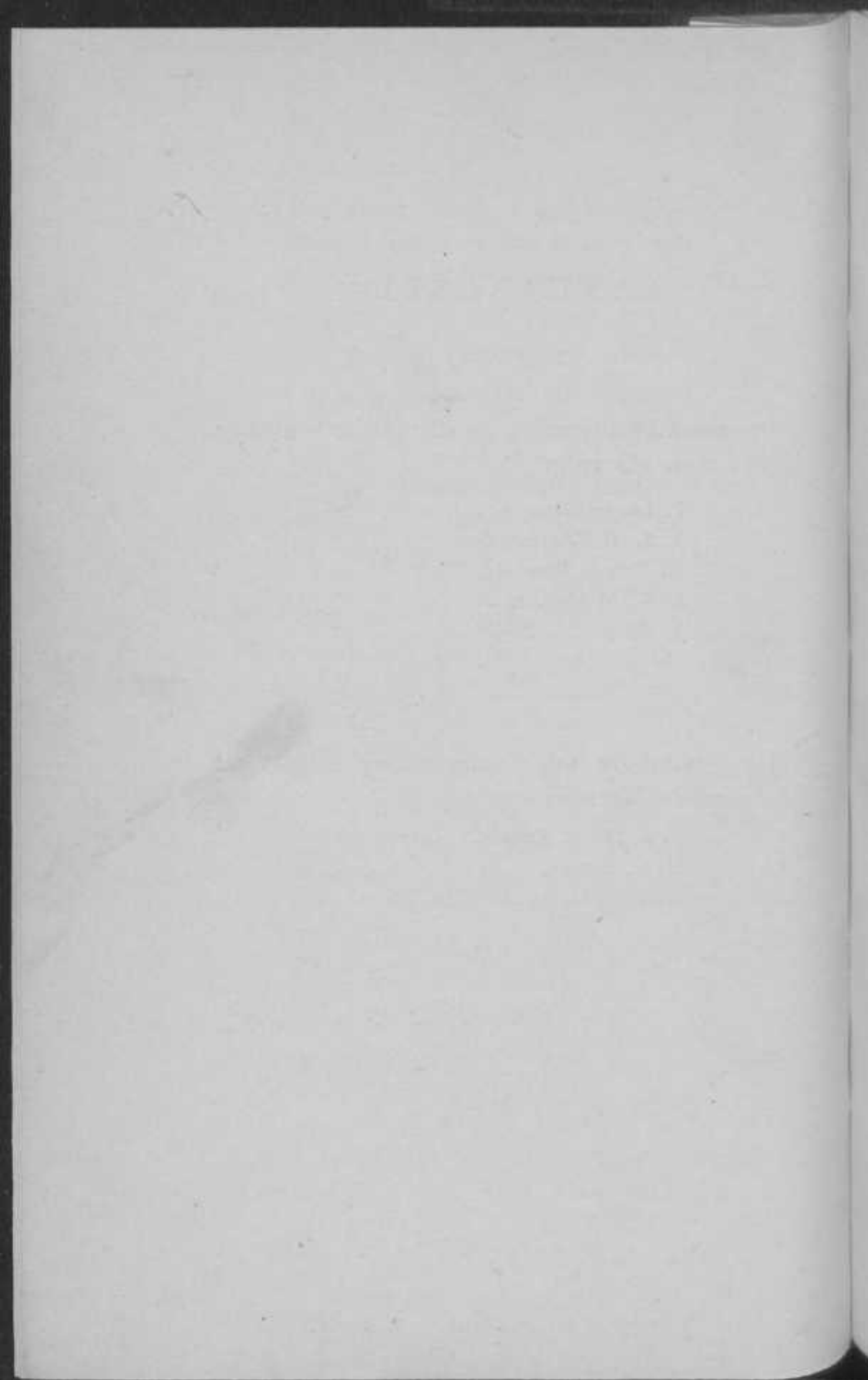
Op den 12^{en} December constitueerde de nieuwe Senaat zich als volgt:

P. Langerhuizen Lz., *Pres.*
A. L. H. Obreen, *Secr.*
H. E. van Berckel, *Vice-Pres.*
J. W. Middelburg Jr.
A. Schram de Jong.

De Commissie tot stemopneming bestaat uit de volgende Heeren:

L. J. H. H. Ruys van Berenbroek.
H. G. Levert.

.....

DELFTSCHE

STUDENTEN-ALMANAK.

SELF-TOUCH

THE NEW-ENTEN ALPHE

IN RICE ET CAUTUS KRIS.

DELFTSCHE
STUDENTEN ALMANAK.

Paul Telaar van Elven del.

W. Steenhilke sculp.

